ProARME

Anul VI ● Nr. 2–3 (17–18) ● mai–septembrie 2014

Revistă trimestrială de cultură militară şi patriotică

www.proarme.ro

pag. 3

Interviu

Este o armă... cartea!

Radu Theodoru

pag. 20

Eveniment

Maratonul cărții la Râmnicu Vâlcea

pag. 15

Restituiri

Am murit cu fiecare glonț!

Haralamb Zincă

Ceea ce suntem contribuie mai mult la fericirea noastră decât ceea ce avem.

Arthur Schopenhauer

Comentariul ediţiei

Blestemul de a fi român

de **Zalmo de Gikos**

Sunt ani de când întâmplarea a făcut să mă aflu într-o tabără la munte, prin Cheile Sohodolului, cu un pluton de soldaţi turci trimiși în misiune aici, la trupele noastre de cercetaşi, într-un exerciţiu comun care se dorea şi un fel de schimb de experienţă cu atât mai mult cu cât noi încă suspinam după Pactul de la Varşovia privind spre NATO ca spre un pod încă prea îndepărtat, neavând habar că avioanele pilotate de Al-Qaeda – sau cine altcineva o fi fost! – ne vor ajuta să facem saltul decisiv înainte de plan cu cel puţin un deceniu... Plouase, era cam frig, dar turcii dormeau în corturi, şi ofiţerii lor la fel – un locotenent şi un maior, acesta din urmă un fel de supervizor –, aidoma lor şi românii, dar numai soldaţii, că ofiţerii îşi găsiseră un locşor călduţ la o cabană răsărită chiar la doi paşi, şi deh, de ce să-şi forţeze ei reumatismele prin acele corturi dacă tot se ivise ocazia la teren să fie boieri. Nu voi insista asupra acestui amănunt fiindcă altundeva vreau să ajung şi cât mai repede, anume la faptul că acolo, în maximum o săptămână cât am stat prin preajma turcilor, am jucat fotbal cu ei, ne-am conversat, am discutat şi una-alta, am învăţat să-i cunosc cât de cât, în orice caz, suficient cât să-mi schimb prejudecăţile proaste despre ei răsădite-n mine încă din faşă şi, mai ales, după ce am învăţat să citesc. Fireşte, acum, când mă gândesc, mi se pare copilăresc, dar atunci eram pornit rău împotriva lor, nu conta că se aflau într-un fel de vizită să zicem camaraderească, practic ne întorceau vizita, întrucât mai înainte fuseseră în Turcia şi se instruiseră acolo, în comun, câteva zile, cercetaşii noştri. De cum am dat cu ochii de ofiţerii aceia, unul cu figură tipică de tătar, locotenentul, celălalt mai degrabă european, ceva mai înalt şi cu incontestabilă prestanţă, nu m-am mai gândit decât la două lucruri, anume că sabia lui Ştefan cel Mare este la ei în loc să fie la noi şi, mult mai grav, că ei, turcii, l-au asasinat pe Constantin Brâncoveanu al nostru cu întreaga lui familie pe linie bărbătească şi, deci, acum, că tot îi prinsesem de mușterii, sigur că nu doream eu, umilul gazetar care eram, să le cer socoteală alora doi, la rândul lor nişte umili reprezentanţi ai fostului imperiu care ne călărise atâtea secole de-a rândul, exploatându-ne la sânge ş.a.m.d., ci eram curios să ştiu dacă ei cunosc acele probleme şi, la o adică, dacă doresc să comenteze ceva. Fireşte, aşteptam o ocazie favorabilă, că nu era deloc simplu, puteam s-o scrântesc mai înainte de a deschide gura şi, ţinând cont de împrejurările în care ne aflam, cine ştie ce valuri se mai iscau pe unde nici cu gândul n-aş fi gândit, mai ales că nu acela era motivul invitării mele acolo. Cum ideile mi se înşurubaseră bine în cap, mai ales aceea cu Brâncoveanu, până la urmă, chiar în ultima seară, rezervat festivă, un fel de mică sărbătoare care venea să încununeze încheierea unui exerciţiu specific realmente spectaculos şi de mare efect la toate capitolele, şi când la proţap se învârtea de zor un batal, iar vinul din pahare căpătase o culoare cu adevărat regală în bătaia soarelui ce se pregătea să dispară după crestele munţilor, cu maxime precauţii să nu nimeresc cu oiştea-n gard, după ce în prealabil avusesem grijă să mă aşez strategic, lângă maior, și asta de vreo trei zile, într-un final i-am pus întrebarea care, efectiv, mă obseda. Turcul, spre satisfacţia mea, nu s-a eschivat, cum eram tentat să cred, dar nici nu a intrat în detalii. Scurt şi concis, cu cel mai calm aer din lume, fără să se rușineze de crimele înaintașilor săi, mai mult sau mai puțin politice, mi-a spus că Turcia, la vremea aceea, a Brâncoveanului adică, avea mulţi supuşi aidoma voievodului român şi că era ceva obişnuit ca sultanul să-i scurteze de cap pe aceia dintre ei care-şi încălcau legămintele. În orice caz, nu mai reţin exact cuvintele, dar cam aceasta a fost esenţa. Detaşarea, tonul şi întreaga lui atitudine, inclusiv expresia feţei, de un dezarmant echilibru, m-au făcut să înţeleg dintr-o dată net mai mult decât dacă mi-ar fi ţinut o întreagă prelegere, fapt pentru care n-am mai avut altceva de făcut decât să-i mulţumesc şi să-mi văd de celelalte ale mele. Practic, coroborând cu tot ceea ce între timp mai văzusem acolo, în respectiva tabără – unde şi eu dormisem tot în cort, aidoma turcilor şi soldaţilor noştri de rând –, coroborând mai apoi cu ceea ce aveam să văd la un moment dat în Irak, după ce am luat masa în compania unui şeic, tot în misiune jurnalistică fiind, când, în sfârşit, atunci aveam să înţeleg cu adevărat – îmi place să cred asta – psihologia mahomedanilor de la o anumită oră și cam dintotdeauna, că ei sunt mai conservatori de o mie de ori decât noi, „europenii”, am reuşit să mă redresez din punct de vedere emoţional şi să judec la rece o stare de fapt altminteri tratată destul de subiectiv şi, deci, oricând vulnerabilă din punct de vedere critic. Am înţeles ce ne leagă pe noi, românii, de celelalte popoare ale lumii, în special de cele din Balcani şi de turci, în mod deosebit. Şi a fost,

CONTINUARE LA PAGINA 23

ProARME
Revistă de cultură militară şi patriotică
ISSN 2065-9903
2065 9905
Preţ: 7 lei

În colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovişteni

Director fondator: Bogdan DIDESCU

Colegiul editorial: George COANDĂ, Mihai STAN, Tudor CRISTEA, Victor PETRESCU
Redacţia: Karola KIM, Marius VASILE, Rheea DELFI (redactori), Cezar PÂRLOG (redactor asociat), Puşa POPA (tehnoredactor), Octavian COVACI (grafică)

Adresa redacţiei:
Bucureşti, sector 6, strada Sibiu nr. 4, bloc OD2, sc. 1, ap. 5, cod 061541
E-mail: *pro.arme@yahoo.com*
Telefon: 0727.309.606

Voievodul Constantin Brâncoveanu, Grafică de **Valentin Tănase.**

Se permite orice reproducere cu citarea sursei. Răspunderea juridică aparţine semnatarilor articolelor. Manuscrisele nu se înapoiază.

Radu Theodoru:
„Este o armă, domnule, cartea!... Este o armă!”

un interviu de **Dan Gîju**

Scriitorul Radu Theodoru (n. 17 ianuarie 1924, Ineu, județul Arad), ofițer de aviație (promoția 1945), general de flotilă aeriană (r), fost pilot de vânătoare pe aparatele IAR 80, *Messerschmitt* Bf 109G-6 ș.a., comandant de escadrilă şi instructor de zbor, a debutat în presă în 1952, în „Lupta Sibiului” cu schiţa *Aripi prietene*. Se întâmpla la circa un an după ce, în 1951, cu gradul de locotenent-major, comandantul Companiei a 2-a de elevi-ofiţeri în Şcoala de Ofiţeri Tehnici de Aviaţie, fusese trecut în rezervă din motive ideologice. Va trăi din scris, între altele lucrând ca redactor, din 1956, la revista de cultură „Scrisul bănăţean”, între timp debutând și în volum, în 1954, deci exact acum 60 de ani, cu romanul *Brazdă şi paloş*. Vor urma alte și alte cărți, în total, până azi, 57 de titluri în 75 de volume, un consistent raft de bibliotecă, între care multe dintre romanele, nuvelele și povestirile care, celor din generația mea, cel puțin, ne-au încântat copilăria, făcându-ne să visăm că vreodată, cândva, vom deveni eroi aidoma celor zugrăviți acolo, în tetralogia *Vulturul*, dar mai ales în *Interceptarea (1963)*, *Atac la sol (1965)*, *Dincolo de linii* (1968), *Escadrila a patra (1970)* şi nu în ultimul rând în *Aproape de zei* (1969), unde fructifică experienţa sa de pilot pe avioanele de vânătoare. Pasiunea pentru marină, de asemenea, va genera „cărțile mării”, începând cu *Noi, „Mircea” și Atlanticul* (1978) și terminând cu *„Decebal” – Circumterra, o tentativă refuzată* (2002), „Decebal” fiind micul său iaht cu care, în urmă cu mai bine de 30 de ani, se încumeta să traverseze Atlanticul. Retras de zeci de ani la Grădiștea pe Argeș, în Giurgiu, în ultima vreme, generalul Radu Theodoru s-a dedicat literaturii politice, din această serie publicând, între altele, *România ca o pradă* (1996), *Mareșalul* (2001), iar relativ recent *Francmasoneria pro și contra* (2014). Interviul inserat aici s-a derulat la 26 iunie a.c., de Ziua Tricolorului, în biroul de lucru al scriitorului. De mult nu mai intrasem în „sanctuarul” unui scriitor adevărat.

– Spuneți-mi vă rog, stimate domnule general, de ce, în plin război mondial, când pe frontul rusesc tineretul din generaţia dumneavoastră era tocat, efectiv, aţi ales şcoala militară de ofiţeri? V-aţi gândit poate, cum se gândiseră cei care s-au înscris în Divizia de tristă faimă „Tudor Vladimirescu” – unii dintre ei, nu toţi –, că până puneţi tresa de sublocotenent pe epolet, se termină măcelul şi scăpaţi, sau chiar a fost un impuls de patriotism pe care mai târziu, văzând cine sunt cu adevărat profitorii, aveaţi să-l regretaţi?

– Știți de ce? Pentru că eu sunt martorul cedării teritoriilor românești. Deci părinții mei, unchii mei au luptat în Primul Război Mondial și au făcut România Mare, iar generația ulterioară a pierdut România Mare. Eram dator să lupt pentru asta, mai ales că generalul Ion Antonescu la noi, la tineretul acelor vremuri, a făcut apel să ne ridicăm la arme, ca să reîntregim țara. Ca membru al unei familii de ofițeri care au luptat în Primul Război Mondial, am fost obligat moral să îmbrac uniforma cu ideea aceasta, de a întregi țara.

– Întrucât, prin natura împrejurărilor, practic vorbind, scriitorul a umbrit militarul, nu prea se cunoaşte dacă aţi apucat să vă afirmaţi ca ofiţer, deşi aţi fost aproape zece ani sub arme. Ce funcţii aţi îndeplinit şi din ce motiv aţi fost trecut în rezervă?

– Dacă vă uitați în dosarul meu întocmit de Securitate, veți vedea acolo două feluri de notări de serviciu: unele ale ofițerilor de carieră, comandanții mei, care scriu „foarte bun ofițer”, „foarte bun pilot de vânătoare” și așa mai departe, citiți acolo și vă veți convinge, iar altele întocmite de ofițerii proveniți pe altă filieră în armată, interesați de profilul nostru politic. Ei bine, din punct de vedere politic, de la bun început au scris că „nu se poate avea încredere în acest ofițer”. Deci, am fost îndepărtat din armată pe motive politice: n-am acceptat rusificarea armatei, n-am acceptat deformarea istoriei naționale, pentru că, între altele, am fost și profesor de istorie a aviației în școala militară...

– Practic, cine vă purta sâmbetele?

– Nu-mi purta nimeni sâmbetele, pur și simplu se ascuțea lupta de clasă, iar eu eram considerat ofițer din Aviația Regală Română, cum se numea aviația atunci, reacționar și așa mai departe.

– Dar concret, cine vă făcea caracterizarea aceasta, politrucii?

– Erau și politrucii, dar aceștia mai puțin mi-au făcut mie caracterizări de serviciu defavorabile, ci ofițerii cu contrainformațiile. Citiți notele informative pe care le am în dosar, date de un ofițer de informații analfabet, care nu știa nici măcar românește să scrie corect, și o să vă dați seama din conținutul acelor note.

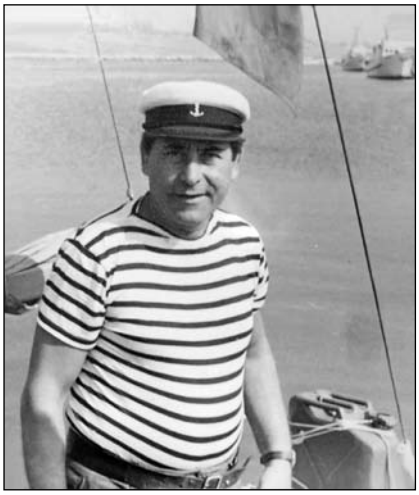
– Cum aţi ajuns să scrieţi romanele, şi îndeosebi pe acelea istorice? Adică, a venit literatura la dumneavoastră sau v-aţi dus dumneavoastră către literatură? Și din ce motiv aţi făcut-o? Ce v-a motivat?

– Uite ce se-ntâmplă, avionul meu de vânătoare avea un tun axial și două mitraliere.

– Vorbiți de Messerschmitt…

– De *Meserschmitt 109G-6*. Ei, am schimbat armamentul! Adică, am lăsat mitraliera și am luat stiloul. E mult mai puternic… Pentru că ia, gândiți-vă, camarazii mei piloți,

care au prins războiul, au luptat trei–patru ani, pe când eu fac război de patruzeci de ani cu inamicii acestei țări, cu lichelele de toate felurile și așa mai departe…

– Dar cum v-a venit ideea?

– Nu mi-a venit nicio idee, pentru că eu încă din liceu am cochetat cu scrisul, am colaborat la reviste, una era condusă chiar de profesorul meu de română, iar când am fost trecut în rezervă, la Sibiu, am nimerit într-o atmosferă literară. Eram comandant de companie elevi și i-am dus la cenaclul literar al Sibiului, unde erau câteva somități, unul dintre ei era Radu Stanca, apoi profesorul universitar doctor Victor Iancu, de estetică…

– Vreți să spuneți că știați că este mai puternic stiloul decât mitraliera încă din liceu?

– Nu, de treaba aceasta mi-am dat seama în momentul când am fost trecut în rezervă.

– A, atunci ați refăcut filmul și…

– Da!

– Ce scriitori ai vremii v-au influenţat, ce medii literare ați frecventat în anii iniţierii şi ai formării dumnea-voastră ca romancier şi, în genere, ca om de litere?

– Nu, n-am suferit de boala modelelor. Dar nici nu pot să spun că n-am suferit influențe, ar fi aberant, orice scriitor trece printr-o astfel de fază. Însă literatura istorică am considerat că este o armă; cea mai puternică armă pentru vremea de-atunci. Subliniez, pentru vremea de atunci căci, din câte remarc, dumneavoastră faceți o confuzie, puneți sub același semn toată epoca aceasta postbelică. Or, nu e așa! Comunismul în România se secționează în două tranșe, ca să zic așa: una a terorii roșii, iudeo-maghiaro-kominterniste – multora nu le convine, dar aceasta este realitatea –, și o a doua marcată de valahizarea Partidului Comunist, lucru care se petrece după îndepărtarea Anei Pauker, a lui Burăh Tescovici și a toată liota aceea adusă de ruși, când Gheorghe Gheorghiu-Dej a făcut așa-zisa purificare. Ei, de atunci am revenit și eu în oștire, cumva pe alături, am fost președintele cenaclului literar al „Vieții militare” și pe urmă am fost președintele cenaclului literar al Societății Scriitorilor Militari Profesioniști din Ministerul Apărării Naționale și din Ministerul de Interne, patronat de Uniunea Scriitorilor. Ați auzit de acesta?

– Da, dar nu știam că dumneavoastră ați fost președinte, știam de Ion Grecea, de Ion Aramă…

– Ei erau membri…

– Și în ce an s-a înființat cenaclul acesta și cât a durat? Fiindcă la ceva ani după Revoluție a luat ființă un alt cenaclu al scriitorilor militari care nu mai recunoaște nimic din ceea ce a fost înainte.

– Prin 1988…

– Mai rețineți ce scriitori militari îl frecventau?

– Erau poetul Adrian Mierlușcă, Ion Jianu – redactorul-șef al „Vieții militare” –, critic literar l-am avut pe Nicolae Ciobanu, profesor universitar, mai erau băieții aceștia, tineri pe atunci, George Florin Cozma, Vasile Preda, Valeriu Pricină, apoi Gheorghe Văduva, un prozator foarte viguros.

– Bun, dar stilul acesta al dumneavoastră, foarte cursiv, totodată pliat pe istoria României, pe epopeea lui Mihai Viteazul îndeosebi, nu a venit așa din senin, îmi imaginez, adică numai din talent, trebuie să fi avut și niște lecturi la bază, ceva repere de inspirație din diverse surse, nu?

– Nu! Pur și simplu eu am mers pe un plan. Tocmai fiindcă sunt militar, mi-am făcut un plan strategic, pe timp îndelungat, adică, pe categorii: romanul istoric, romanul contemporan, cărțile mării – inspirate din tentativa mea de a înconjura globul pământesc pe apă… În această strategie, Mihai Viteazul ocupă planul principal. De ce? Fiindcă este primul unificator al țărilor românești. Este tot o replică dată istoriografiei conduse de Roller, care a minimalizat întreaga istorie a românilor.

– Da, și o minimalizează alți Rolleri mai mici acum, în zilele noastre, unii susținând că nu Mihai Viteazul este primul unificator, ci cu totul altul, nici într-un caz român…

– Da, istoria se repetă…

– Dar ce cărți ați citit înainte, la ora formării dumneavoastră ca om pentru societate? Ce autori preferați mai pe la începuturi?

– Întâi de toate, literatura română cu tematică istorică. Și singurul scriitor român de băgat în seamă pe această tematică este Mihail Sadoveanu care, totuși, distorsionează istoria. E mai puțin documentat.

– Asta pentru că încearcă să fie original… Bun, ați avut o carieră frumoasă în anii comunismului, ca scriitor... A trebuit să faceţi vreun compromis pentru aceasta ori, pur şi simplu, aţi intrat pe un drum mai puţin bătătorit în literatura română de atunci? Şi direct legat de acest aspect, aş vrea să ştiu, punând în oglindă statutul scriitorului român de atunci cu cel de azi, ce avantaje avea un scriitor în acel regim comparativ cu cel de azi şi, totodată, ce mari privaţiuni trebuia să suporte?

– Asta cu compromisul este o idee preconceptă…

– Nu știu, de aceea întreb și eu…

– Sunt idei preconcepute, vehiculate de domnii aceștia interesați numai de sex și de pornografie; contemporanii mei de acum. Pe când adevărul este că regimul de atunci rămâne singurul din întreaga istorie a literaturii române care a protejat scriitorii. Păi, gândiți-vă și dumneavoastră; eu eram cu stea în frunte, nu aveam origine socială sănătoasă, nu aveam niciun motiv ca să fiu protejat de regim și, totuși, analizând comparativ, n-am cum să-l critic din acest punct de vedere. Fiindcă regimul acela aprecia valoarea. Nu

numai că o aprecia, dar, în același timp, și ținea la statutul social al scriitorului. Cărțile mele apărute atunci ajung la trei milioane de exemplare… Trei milioane de exemplare! Romanele istorice se scoteau între 25–30–40 de mii de exemplare.

– *Ce titlu a avut cel mai mare tiraj?*

– Cel mai mare tiraj l-au avut cărțile pentru copii, 140 de mii de exemplare, dar romanele istorice, în general, aveau între 25–50 de mii de exemplare. Când primul meu roman postdecembrist a fost tipărit în 2 000 de exemplare, colegii mei s-au speriat; cum, 2 000 de exemplare, când tirajul în medie merge între 150–300 de exemplare?

– *La o carte în 50 de mii de exemplare, dacă nu sunt indiscret, ce drepturi de autor vi se acordau? Un leu la exemplar?*

– Nu știu dacă un leu la exemplar, dar știu că tetralogia istorică *Vulturul* a costat statul 500 de mii de lei. Cu 500 de mii de lei, atunci, cumpăram câte *Dacii*?

– *Mda…, se merita atunci să fii scriitor! Credeţi că literatura poate salva o naţiune, un popor sau măcar o generaţie din tentaculele unei caracatiţe tot mai perfide, care, având la dispoziţie fonduri materiale nelimitate, şi-a perfecţionat atât de mult strategiile şi tactica de luptă încât, practic, deşi o simţi peste tot nu o vezi nicăieri, fiind tentat să crezi că, de fapt, dacă nu baţi câmpii în mod cert te baţi singur?*

– Literatura poate crea o anumită stare de spirit care să echilibreze și care să aducă lumea la realitate. Pentru că lumea este dezinformată, nu? Mass-media este o mașinărie de dezinformare. Literatura bună poate să creeze un mediu cultural propice adevărului. Acesta este rolul literaturii. Din acest motiv, după decembriadă, când a început ofensiva aceasta împotriva națiunii, a naționalului, am scris cel puțin 12 cărți de literatură politică-document.

– *Cum vedeţi ofensiva politică şi economică, din ultima vreme, pe tot mai multe fronturi, a Germaniei?*

– A Germaniei?

– *Da.*

– Uitați ce se întâmplă, Germania aceasta, după ce a fost măcelărită și, mă rog, a fost adusă la zero… Dumneavoastră știți ce s-a întâmplat în Germania în al Doilea Război Mondial?

– *Da, aliații au ras tot!...*

– A fost pusă la pământ efectiv de bombardamentele acestea anglo-americane și pe urmă de ofensivele conjugate sovietice cu... Bun! Cum, necum, realitatea este că, azi, Germania a devenit una dintre principalele puteri economice și, din câte se vede, cam începe să se răzbune. S-a răzbunat pe sârbi, care le-au făcut ce le-au făcut în al Doilea Război Mondial, că acolo au pierdut nemții enorm, în lupta cu partizanii, s-a cam răzbunat și pe greci, că și acolo au pierdut, deși în cazul acesta mai mult din vina italienilor… Și au teoreticieni foarte drăgălași, care spun că tot ce este mic e perfect; cum ar veni, adică, României i-ar sta foarte bine dacă Oltenia ar fi deoparte, Transilvania la fel, *idem* Muntenia și tot așa… Dar să și-o aplice lor, că Germania este un conglomerat de stătulețe: Bavaria, Westfalia etc. Deci, prezența Germaniei este răzbunătoare la ora actuală, dar s-ar părea că-și revine la realitate, întrucât nu mai poate jongla cu popoarele ca pe timpul lui Hitler.

– *Se zvoneşte că Rusia nu va ceda terenul aici, la gurile Dunării, ca atare, vom ajunge iar în prima linie de bătălie ca pe vremea lui Dimitrie Cantemir şi a lui Brâncoveanu, ciocnirile momentan bine controlate din Ucraina actuală fiind un fel de încălzire pentru marele bal. Ce părere aveţi?*

– Necazul nostru este că avem politicieni semiinculți. Care nu știu istorie, domnule! Au sărit dintr-o barcă în alta fără să raționeze prea mult, „uitând" că americanii sunt la mii de kilometri și ne desparte un ocean, iar rușii sunt la Nistru cu trupele, cu Armata a XIV-a, nu? Nu se gândesc că schimburile economice avantajoase sunt aici, în acest imens hinterland de la Nistru la Vladivostok. Eu nu sunt un rusofil, pentru că, slavă Domnului, știu istoria, știu ce ne-au făcut și ce ne fac, dar a întoarce spatele la 180 de grade și a miza pe un singur vector politic este o greșeală capitală.

– *Privind retrospectiv la opera dumneavoastră de o viaţă, în speţă la romanele istorice şi la literatura politică din ultimele două decenii, din care aţi făcut un fel de armă de luptă, dar văzând ce se petrece în jur şi judecând la rece, acum, când s-au decantat multe dintre planurile din tinereţe, nu vă cuprinde uneori sentimentul zădărniciei? Ce poate face o carte împotriva unui întreg angrenaj gândit şi aplicat la nivel planetar?*

– Știți ce se-ntâmplă? La un congres al scriitorilor, Zaharia Stancu a ridicat stiloul și a spus: „Uite, acesta este mai tare decât arma atomică". Sigur, era o exagerare, o metaforă, dar în ce sens? Cartea formează conștiințe – nu o carte, un ansamblu cultural al unei epoci formează o conștiință –, și conștiința aceasta nu poate fi ucisă nici cu pistolul, nici cu pușcăria, cu nimica… Ea există și formează în același timp armătura de apărare a unei națiuni. Cărțile acestea – nu numai ale mele, că sunt atâția scriitori patrioți, este Ion Coja, este excelentul Mihai Diaconescu, este Ion Marin Almăjan, sunt Ion Dodu Bălan, criticii Leonard Gavriliu Vladimir Udrescu, este necruțătoarea Magda Ursache, peste Ocean criticul și istoricul literar M.N. Rusu, sunt reviste de structură națională mai ales în largul țării – formează o anumită opinie publică și opinia aceasta se opune exceselor politice de toate genurile care au distrus și distrug țara aceasta. Este o armă, domnule, cartea!... Este o armă!

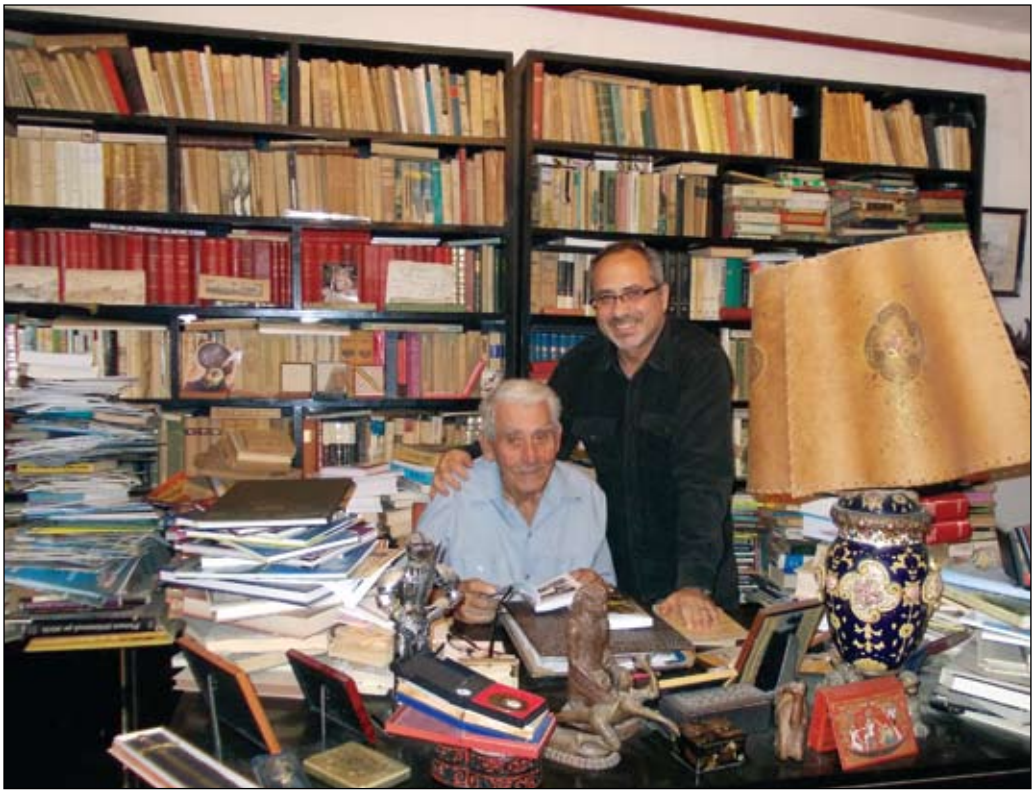
– *Mă uit de jur-împrejur aici, unde ne aflăm în momentul de faţă, şi văd că aveţi o stare materială relativ bună, chiar foarte bună comparativ cu marea masă a românilor. Ce vă determină tocmai pe dumneavoastră să fiţi atât de vehement în a încerca să arătaţi ce se petrece cu noi, ce urmează să se petreacă mai bine-zis, mai ales că şi avertizaţi la un moment dat că „numărătoarea inversă a început de mult pentru noi"? Ca să fiu mai explicit, nu vreau să spun că aveţi sau nu aveţi dreptate să semnalaţi astfel de aspecte şi să luptaţi cu armele la dispoziţie pentru anihilarea lor, mă aşteptam însă să o facă cei mai sărmani, cu funia mai aproape de gâtul lor*.

– E un fel de a spune chestiunea aceasta cu avuția. Ce se întâmplă, pensia de la Uniunea Scriitorilor e mizeră. Din pricini din acestea subiective, eu, care trebuia să am o pensie de excelență, ei bine, n-o am. Am o pensie nenorocită, de circa 1 200 de lei…

– *Bine că nu v-au dat afară, ca pe Eugen Barbu și pe alții!...*

– Au încercat, însă nu le-a mers. Dar ce vreau să spun este că nu starea materială primează. Iar pe ăia cu funia de gât îi privește dacă stau cu funia de gât și nu iau atitudine. Deci, motivul este unul și același de la început: eu am depus un jurământ pe Drapel. Și ce jurământ am depus eu? Să apăr cerul patriei. Acesta a fost jurământul pe care l-am făcut eu. Nu mă abat de la el decât atunci când voi închide ochii.

– *Am reţinut că undeva, pe finalul uneia dintre cărţile dumneavoastră apărută mai în anii din urmă, vă puneţi mari speranţe în „partea responsabilă şi viguroasă a tineretului românesc" în sensul că va salva ce se mai poate salva din România istorică, din identitatea ei naţională etc. Ce vă*

face să credeţi că acest tineret pe care eu unul îl văd mai degrabă debusolat, bulversat de capcanele globalismului sau în cel mai fericit caz indiferent decât responsabil, va sluji naţia din care se trage şi nu tot lupul îmbrăcat în blană de „mioriţă”, ca de atâtea ori în istorie?

– Știți ce se întâmplă? Viziunea dumneavoastră este puțintel unilaterală. Nu cunoașteți tineretul! Eu am fost la întâlniri cu tineretul – cu un anumit gen de tineri – surprinzătoare, dumnezeești. Avem și tineri de cea mai bună condiție patriotică și responsabilă. Uite, să vă dau un exemplu foarte curent. Ieri, am fost la Mânăstirea Comana, unde vreau să fac un memorial „Cotul Donului 1942”. Spre rușinea noastră, a armatei române, am uitat că 150 de mii de ostași români au căzut acolo și plugurile cazacilor scot din brazdă oasele eroilor români. Nimeni nu se ocupă de ei! Nemții au un memorial acolo, ungurii au un memorial, italienii au memorial; noi avem o cruce făcută din două crengi de un basarabean, profesorul universitar doctor Vasile Șoimaru, care s-a dus cu mașina acolo și care a rămas dezolat de ceea ce a văzut. N-avem niciun semn, niciun cimitir, nicio cruce, nimic. Ne meritǎm soarta din punctul acesta de vedere, și acești guvernanți ar trebui duși cu lanțul acolo, la Cotul Donului, și băgați cu nasul în brazda aceea unde au curs mii, zeci de mii de litri de sânge românesc. De ce a curs? Ca să eliberăm Basarabia și să certificăm cu sânge că e a noastră. Bun! Ce-am făcut la Comana, care e aici lângă mine, la patru kilometri? M-am dus acolo cu gândul să fac, ziceam, acel memorial. Și cine credeți că mă sprijină? Starețul, care are 28 de ani, și câțiva tineri de toate profesiile. Acesta este un exemplu, este drept, unul mic, însă am cunoscut în țara asta și alte grupări de tineri, dar care nu au un lider. Și ce nu mai au? N-au un partid care să-i reprezinte. Nu le trebuie, să zicem, un partid, că acela poate fi lovit din toate părțile, dar măcar o organizație de tineret care… Dumneavoastră știți ce fac ungurii în țara asta?

– *Da, știu…*

– Știți că se antrenează pe Valea Uzului?

– *Nu știam că pe Valea Uzului, ci prin toți Carpații.*

– Deci, care este reacția noastră oficială? Nulă! Însă acești tineri români, care sunt o mulțime, așteaptă un semnal. Ce înseamnă un semnal? O structură organizatorică menită să-i adune laolaltă și care să-i pună față-n față cu realitatea.

– *Domnule general, mi-am cam terminat întrebările, dar poate vă așteptați să atacăm și alte probleme pe care eu le-am uitat sau le-am omis…*

– Domnule, uite care este situația; nu avem mijloace media care să pătrundă la mase. O carte, chiar în cinci mii de exemplare, unde se duce? Vorbim doi, mai știm trei, cinci, o sută… Dar mijlocul acesta de îndobitocire a maselor, televiziunea, care este stăpânită de cine este stăpânită, pătrunde în toate colțurile țării acum, nu mai este ca pe vremea mea. Până la urmă mi se pare și normal să-i îndobitocească pe cei care se lasă îndobitociți. Dar există și reacție! Iar reacția cea mai bună este pe internet. Eu nu am sculele acestea că n-am timp să stau să buchisesc acolo, dar mi-au spus apropiații că pe internet există o reacție și asistăm aici la un fel de paradox: ei au inventat internetul, dar se întoarce împotriva lor. Pentru că se spune adevărul. Și acela nu-l mai poți cenzura.

– *Sunteți cam optimist cu internetul acesta…*

– Domnul meu, nu sunt un optimist de fanfaronadă! Sunt unul de structură. Și de… informație. Oculta și-a pregătit un plan amplu de colonizare a României. La propriu. S-au construit minicartiere în apropierea orașelor sau în cartierele lor mărginașe, un fel de ghetouri care, de ani, își așteaptă ocupanții. La modul epocii au făcut-o și fanarioții. Câteva sute de ani au făcut-o ungurii. Au clădit orașe. Orașe-cetăți. Au guvernat. Au terorizat. Au încercat să ne deznaționalizeze. I-am învins. La nivelul istoriei. Istoria noastră mă face optimist. Se pare că se restabilește un echilibru planetar de forțe. Că dictatorul feroce al globalizării, FMI-ul, unicul până mai ieri, va avea un opozant. Că vom asista la un război atipic, economico-financiar, devastator. Că ambele tabere vor renunța să se trateze „atomic” de frica propriei dispariții…

– *Cum s-ar spune, când doi se ceartă, al treilea câștigă.*

– Da!

– *Cu condiția să avem la comandă oameni de stat și nu lichele.*

– Se pare că epoca lichelelor se cam sfârșește. În ce mă privește, aștept epoca reconstructorilor de românitate, care să impună România la hotarul care desparte imperialismul financiar grețos, îmbătrânit în tâlhărirea popoarelor, de o lume a Răsăritului în regăsire de sine galopantă. Până atunci, îi mai trimit Ocultei un proiectil cu explozie întârziată numit *România ca o pradă* – ediția a IV-a revăzută și, mai ales, adusă la zi!

Jocul geopolitic european al lui Constantin Brâncoveanu într-o istorie anonimă a Ţării Româneşti

de prof. dr. **George Coandă**,
membru al Academiei
Americano-Române de
Arte şi Ştiinţe din SUA

Într-un sfert de veac, cât a durat şederea pe tron a lui **Constantin Brâncoveanu**, acesta s-a remarcat datorită inteligenţei politice, dar şi a firii domnitorului, printr-o abilă, şi de ce nu, patriotică acţiune de salvgardare şi a domniei şi a ţării. A fost o intercondiţionare atât de bine articulat exprimată încât se poate vorbi ca despre o „epocă de aur" a domniei lui **Constantin Brâncoveanu**, particularizată, faţă de alte domnii, prin linişte politică – chiar dacă a fost relativă într-o ţară în care boierimea în întregul său era bântuită de tendinţe centrifuge –, prin stabilitate economică, printr-o remarcabilă afirmare culturală. Şi, nu în ultimul rând, printr-o echilibrată şi ingenioasă politică internaţională pe care, dacă este să o privim în cheie geopolitică, **Constantin Brâncoveanu** a practicat-o funcţie de interesele şi confruntările marilor puteri care împrejmuiau Ţara Românească asemenea unei letale centuri de fier. Or, cum a reuşit domnitorul, care, atunci când dorea să se simtă la adăpost de ameninţările Înaltei Porţi se refugia în Cetatea de la Târgovişte, *„pentru paza plaiurilor"* – ne precizează cronica –, să se descurce în iţele jocurilor geopolitice otomano-ţaristo-habsburgice, un răspuns interesant şi de luat în seamă în cercetarea „cazului Brâncoveanu" îl aflăm în ***Istoria Ţării Româneşti de la octombrie 1688 până la martie 1717***, o bine informată şi pitorească, în ceea ce priveşte limbajul, cronică anonimă, atribuită de **Nicolae Iorga** logofătului cărturar **Radu Popescu**. De altfel, i-a şi dat titlul de ***Memoriile lui Radu Popescu***. Pe de altă parte, **Constantin Giurescu** a crezut că nu acest logofăt ar fi autorul acestei *istorii brâncoveneşti*, dar a văzut-o ca pe o continuare a ***Istoriei Ţării Româneşti de când au descălecat pravoslavnicii creştini.*** Alţii şi-au dat cu părerea că paternitatea ar fi a lui **Radu Greceanu**, şi au încercat să pună pe două coloane faţă-n faţă ***Viaţa lui Constantin Brâncoveanu***, redactată de acest cronicar, cu istoria omonimă. Că o fi un **Radu** ori celălalt, lucrarea aceasta cronicărească rămâne, cel puţin în ceea ce ne interesează – politica externă a domnitorului –, un persuasiv document de istorie.

Aşadar, să apelăm la o primă paradigmă. Este vorba de acţiunea diplomatico-militară desfăşurată de domnitor în contextul ofensivei Imperiului Otoman spre centrul Europei. Cum marele boier **Constantin Bălăceanu**, agă, defectase, cum am zice astăzi, la habsburgi, domnitorul, gândind corect că ar fi în beneficiul Ţării Româneşti să evite un conflict direct cu trupele imperiale, comandate de generalul **Heissler**, şi cantonate în Transilvania, întreprinde un demers diplomatic pe care istoria amintită îl descrie într-un limbaj de o savuroasă plasticitate. De fapt, aga, împreună cu **Iordache**, fratele lui **Constantin Şerban**, fuseseră trimişi de acest domnitor cu solie la împăratul **Leopold**, la Viena (Beci, în textul cronicii), ca să presteze jurământul de credinţă şi să încheie o alianţă cu Liga Creştină antiotomană. **Şerban Cantacuzino** murind, **Constantin Brâncoveanu**, reconfirmă misiunea soliei, insistând pe o condiţie esenţială: prezenţa unor trupe habsburgice în Ţara Românească. Însă, **Constantin Bălăceanu** se teme şi „defectează", deci. Toate acestea se petreceau în 1689. Iată cum este descris evenimentul:

„Însă cu acele păreri nebuneşti ce era **Constandin Bălăceanul** au găsit soţie asemenea lui, pe un ghenărariu ce-l chema **Haizler**, carele era mai mare peste neamţii din Ardeal, pe carele, cu avuţie ce avea **Bălăceanu**, îl făcuse prieten şi începea a lucra ficleşug asupra ţării şi a domnului, îndemnînd oştile nemţeşti să pogoare în ţară şi cu ai ţării dinpreună să purcează asupra turcilor, să-i taie şi să mîntuească ţara din robiea turcilor cea păgînească...

Carele turcul de la Răsărit sculîndu-să au venit pe-ncet, încet şi au biruit domnii, crăii, înpăraţii mari şi puternice cît şi Apusul jumătate îl coprinsese şi cît lăţiea, atîta să întăriea în avuţie şi în oameni de putea cu un cuvînt să rădice nemincinos 100 de mii sau 200 de mii de oameni. Şi gîndea acei buni viteji **Haizler** şi **Bălăceanu** că pogorînd în Ţara Rumînească vor putea stăpîni ţara fără primejdie de cătră turci şi de cătră tătari, păzind-o cu acei 3 – 4 mii de oameni şi nu socotia cîmpiile şi locurile cele slobode ce sînt înprejurul ţării, pe carii mii de mii de oşti pot întra şi atuncea ce să facă cei puţini ai lui **Haizler** ghenerariul? [...] De acestea şi ca de acestea lucruri nebuneşti, ce gîndiea acei fără minte oameni, înţelegînd domnul **Constandin Vodă** din Ţara Rumînească, să mira ce va să facă şi în tot chipul să sfătuea cu sfeatnicii mării sale şi să nevoea cu tot sufletul să găsească vreun mijloc ca să oprească răul ce-l cunoştea că vrea să vie asupra ţării. Şi au

socotit întîi de au trimis la **Bălăceanu** boeri şi slugi de ale lui, cu cărţi de la domnu, întru care îl pohtiea să vie în ţară la jupînească-şi, la coconi, la moşii şi să să părăsească de ceale [ce] gîndeşte, că nu-i vor fi de folos, că încă nu este vremea aceea ce gîndeşte, că turcul şi tătarul încă este în puterea lor, iar cînd ar fi vremea tot creştinul este datoriu a ajuta altui creştin şi domnul încă zicea că să va scula cu puterea lui să ajute creştinilor, nemţilor, cu vreme; ci nu l-au putu să-l plece cu de acest fel de cuvinte nicicum şi cu altele îi făgăduea să-i dea domnul boerie şi bogăţii, carele nu le primiea, socotindu-să că este un om prea mare şi cu multă înţelepciune de a chivernisi domnii şi ţări. Pentru aceea îl şi roagă să-l aducă în ţară, dar nu era aceea, că la mintea lui nu să uita cineva, că nu era, ci numai să uita la răutatea şi la nebunia lui, ce o avea şi munciea în tot feliul să-l potolească cu blîndeţe; însă n-au putut cu această socoteală, ce au trimis la **Haizler** ghenerariul, de iznoavă, pă **Radu** postelnicul **Golescul** şi cu pisariul leşăsc-letinesc ca să cerce şi socoteala lui, oare este cu a Bălăceanului tot una, au ba şi să-i pue cuvinte înnainte pentru ţară, ca să nu facă vreun lucru ce nu este cu cale şi pă urmă să vie vreo primejdie pămîntului.

Care mergînd l-au găsit pe **Haizler** tulburat de **Bălăceanul** şi mănios ca pe un urs înpuşcat şi nici cum nu să apropiea de vorba lui, că nu să uita la vorbele ce le zicea acei trimişi de domnul, ci să uita tot la cuvintele **Blăceanului**. Ci s-au întors boerii aceea în deşărt.

Domnul **Constandin Voevod** tot nu să odihniea, că pricepea că îndată ce vor pogorî nemţii în ţară va să vie mare primejdie ţării; că îndată ar fi venit oşti turceşti şi tătărăşti şi mari prăzi s-ar fi făcut şi pustiire pămîntului. Ci dar au mai trimis pe **Radul** logofătul sin **Hrizii** vistierul din Popeşti, fiind învăţat şi în limba letinească şi i-au dat şi o seamă de bani să dea pentru treaba oştilor şi o mie de boi iar pentru oşti şi ca doar ar înblînzi pe **Haizler** să nu vie în ţară. Carele, mergînd la Braşov şi înpreunîndu-să cu dînsul, i-au dat banii şi boii care era trimişi de la domnul şi au luat şi răvaş de seamă de la comisariu."[1]

Leopold, suspectându-l de nesinceritate pe domnitorul Ţării Româneşti, ordonă generalului Heissler, însoţit de aga **Bălăceanu**, să-l pedepsească, dar **Constantin Brâncoveanu** apelează la suzeran pentru ajutor. El, de altminteri, era profund supărat pe **Heissler** că, în loc să-l protejeze, ocupase Târgovişteа incendind-o şi jefuind-o. Şi astfel s-a ajuns la lupta de la Tohani – Zărneşti din 11 august 1690, domnitorul şi Înalta Poartă susţinându-l pe **Emeric Thököly** pentru a deveni principe al Transilvaniei. Şi cronica anonimă iată ce ne dezvăluie:

„Iar **Constandin Vodă** s-au dus la Buzău aşteptînd pă sultanul, carele, viind cătră oraşul Flocii, s-au dus de s-au înpreunat cu dînsul. Şi luînd **Constandin Vodă** o seamă de tătari au venit înnainte în Bucureşti la scaon...

După aceea s-au întors şi sultanul îndărăt cu duiumuri multe şi domnul au rămas în pace şi cu mare credinţă despre turci. Însă nu s-au odihnit cu gîndul lui ca să nu răsplătească **Bălăceanului** care au fost îndemnătoriu şi lui **Haizler** şi la toţi mai marii nemţilor de au făcut atîta hată şi pradă pămîntului şi lui **Haizler** încă să-i pogoare nasul cel nalt al mîndrii lui, ci s-au unit în vorbe cu **Tukili** (**Thököly** – *n.n.*), care era din Ţara Ungurească de sus şi au fugit la turci pentru necazul nemţilor ce-i făcuse [...] Cu acesta unindu-se Constandin Vodă [...] rugîndu-se amîndoi împăratului turcesc ca să le dea oşti să meargă în Ardeal asupra nemţilor [...] le-au dat cîţiva paşi cu oaste turcească [...] şi pe un sultan tînăr cu tătari [...] care i [...] s-au înpreunat [...] din sus de Potlogi. [...] De acii [...] au purces către Ardeal...

Însă **Tukili**, cu mîrzacii şi cu paşii şi cu oastea lui **Constandin Vodă**, iar **Constandin Vodă** şi cu **Chiuciuc** sultan au rămas în deal unde priviea foarte bine rînduelile oştilor, cum să rînduea şi venirea nemţilor, cum veniea în rîndueala lor, care apropiindu-se unii de alţii au dat războiu foarte amîndoă părţile şi mai cu vitejie turcii; de vreme ce toată nădejdea lor era pierdută de a să mai întoarce îndărăt şi slujindu-le norocul într-o clipeală au întrat într-înşii şi au început a-i tăea, cît puţini au scăpat şi cîmpurile era pline de nemţi şi de săcui unguri. Şi într-acest războiu au perit şi **Teleki** ghenerariul ungurilor Ardealului şi aga **Constandin Bălăceanu**, ginerile lui **Şărban Vodă** şi au prins viu pă **Haizler** ghenerariul neamţilor şi despre partea turcească încă au perit paşa serachiearіul, iar **Constandin Vodă** văzînd că biruesc turcii pă neamţi s-au pogorît cu sultanul la vale şi s-au înpreunat cu **Tukili**. Şi fiind toţi acolea atuncea aduseră pe **Haizler** legat, căruea i-au zis **Constandin Vodă**: Jupîne **Haizler**, ţe-am adus oaspeţi, care ţe-am scris că-ţi voi aduce, priimeşte-i. Iară el răspunse lui **Constandin Vodă**: Nu te bucura de această întîmplare, că de am pierdut noi războiul, înpăratul nostru mai are ca noi mulţi, ci te bucură de vrăjmaşul tău, de **Bălăceanu**, că au perit; că eu pentru ca să-l mîntuesc pe dînsul am căzut în robie şi de sînt rob, astăzi am căzut în robie, iară tu eşti rob de cînd te-au făcut tată-tău. Deacii întrebînd **Constandin Vodă** unde au perit **Bălăceanu**, au trimis slujitori şi l-au adus acolea mort. Ci capul l-au trimis la Bucureşti de l-au pus într-o suliţă în zioa de Sîntă Măriea mare, că întru acea zi să lăuda **Bălăceanu** că va să fie în Bucureşti, iar trupul i-au rămas acolo batjocură oamenilor. După aceea iarăşi **Tukili** cu **Constandin Vodă** şi cu turcii şi cu tătarii au mers către Sibii, poruncind tuturor ardelenilor boeri să să strîngă la satul Cîrstieanul, care este lîngă Sibii şi toţi s-au strîns înpreună cu alţi ardeleni, bucurîndu-se toţi de peirea nemţilor şi l-au încoronat pă **Tukili** craiu Ardealului."[2]

Luând seama la expansiunea rapidă a Rusiei spre vest, sub sabia lui **Petru I cel Mare**, **Constantin Brâncoveanu** furnizează informaţii secrete ţarului care, la rându-i, îi este recunoscător şi-i dă asigurarea

[1] *Istoria Ţării Româneşti de la octombrie 1688 până la martie 1717*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1959, p. 18–22.

[2] *Ibidem*, p. 22–32.

de azil, la nevoie, în imensul său imperiu. În 1709, după victoria de la Poltava a lui **Petru cel Mare** împotriva aventuristului rege al Suediei, **Carol al XII-lea, Constantin Brâncoveanu** parafează un tratat de alianţă cu Sankt-Petersburgul, căruia îi promite un sprijin militar, adică 20 000 de oameni, în războiul ruso-otoman care bătea la uşă.

Însă a urmat înfrângerea lui **Petru cel Mare** de către armatele otomane, la Stănileşti, în 18–22 iulie 1711, plus atacul devastator asupra raialei Brăilei al lui **Toma Cantacuzino**, fără ştirea domnitorului, tot în 1711, astfel că, mâhnit, **Constantin Brâncoveanu** îşi vede primejduită întreaga sa politică internaţională de schimbări de azimuturi menită, cum precizam mai înainte, să salvgardeze Ţara Românească.

Să vedem, şi în acest caz, ce ne destăinuie cronica anonimă:

„Pe acea vreme era domn la Moldova **Dumitraşco Vodă**, fecior lui **Cantemir Vodă** şi în Ţara Rumînească **Constandin Vodă Brîncoveanu**, carele fiind chemat de turci să meargă la oaste unde venise cu mare gătire de au trecut Dunărea pe la Obluciţă, să să bată cu moscalii, au făcut multe meşteşuguri **Constandin Vodă**, mai vîrtos cu bani au înpăcat pe turci ca să nu meargă la ei, văzînd pe moscali că au întrat în Ţara Moldovei, nădăjduind în oarece chip izbîndă creştinilor. Însă el nu vrea să meargă nici spre o parte, nici spre alta ca să nu i să întîmple vreo greşeală, măcar că mulţi îl îndemna la moscalu, iar el nici cum...

Iară **Toma spătariu Şăităneşcu**, au dintr-a lui nebună mîndrie, ce pururea avea păreri de domnie sau de sfatul unchilor lui, au lăsat cinstea ce o avea dela domnului său şi binele ce avea, fiind spătar mare şi văr premare domnului şi încă nu numai atît, ci mai credincios şi iubit nu avea domnul pe altul ca pe dînsul. Iară el s-au dus la moscali fără voea şi ştirea lui **Constandin Vodă**, de care mare întristare au avut domnul, nu atît pentru lipsa unui boeriu al ţării sau pentru căci au fugit ca un ficlean, cît să temea de turci că auzind de un boieriu spătariu şi rudă a lui şi credincios a lui, că s-au dus la vrăjmaşii lor, toţi vor să zică şi vor să crează că cu învăţătura lui s-au dus, iar nu într-alt chip şi crezând îi va veni şi lui şi ţării vreo hată; care au şi fost mai pre urmă, că aceasta au fost aceea întăea pricină a nevoii lui **Constandin Vodă**, că au rămas întru mare necredinţă despre turc. **Toma** dar, după ce s-au înpre-unat cu ţariul, au cerut oaste, să-i dea, să vie la Brăilă să o bată şi luîndu-o era cu acel gând să coprinză marginea Dunării. Şi i-au dat pe **Ren** ghenerariul cu vreo 8mii de moscali şi viind la Brăilă o au luat cu război moscalii în 2–3 zile.

Ţariul încă cu oastea lui pogorîndu-se pe Prut în jos cu **Dumitraşco Vodă Cantemir**, care să hainise de către turci, acolo mai jos de Huşi, în nişte locuri rele, le-au eşit înnainte turcii, tătarii, sfeţii cîţi era şi i-au ocolit de toate părţile şi le-au dat război foarte tare; ei încă au slobozit focul ca nişte viteji în 2–3 zile pînă ce au sfîrşit pita de nu avea ce mînca.

Constantin Brâncoveanu şi familia sa. Tabloul votiv de la mănăstirea Hurezi atribuit pictorului Constantinos.
Foto: DanG

Deacii au strigat la pacea şi s-au rugat turcilor să le dea de mîncare, care turcii priimind şi ei pacea, dîndu-le moscalii Azacul cetatea carea este în gura apei Donului de întră în marea ce să chieamă Meotis şi alte cetăţi şi le-au dat turcii făină, pesmed de le-au prins foamea. Şi aşa cu această ruşine s-au întors ţariul cu ai lui la ţară-şi.

Turcii încă au rămas în pace, numai pentru căci să hainise domnul Moldovei au slobozit pe tătari de au prădat şi au robit cîtăva ţară a Moldovei.

Toma spătariu Şăităneşcu încă au isprăvit cu moscalii, că îndată ce au venit veste la Brăilă, unde era, că au făcut pace moscalii cu turcii, au rămas îngheţat şi ca un mort multă vreme. Deacii **Ren** ghenerariul s-au dus după stăpînă-său ţariul, iar **Toma** au luat pen ţară şi pe Praova au trecut în Ardeal. De acolo pen Ţara Leşască s-au dus şi el la ţariul.

Constandin Vodă încă cu întristăciune mare s-au tras dela Urlaţi la Tîrgovişte, venindu-i multe înputăciuni de la turci pentru spargerea Brăilei, cum că ar fi fost mers **Toma** cu ştirea lui de au adus moscalii de le-au făcut atîta pagubă, care să munciea în tot chipul să le potolească. Iar **Cantacozineştii**, adecă **Şăităneştii**, care din feliul lor era neodihniţi şi nemulţămitori tuturor domnilor precum s-au văzut mai pre urmă scris, că tuturor domnilor celor mai denainte s-au arătat cu ficleşug şi cu răotate şi domnului **Constandin Vodă** încă au început să-l ficlenească, dela carele mult bine au avut, ţiind pe unchii lui, **Constandin** stolnicul, **Mihai** spătariul în loc de părinţi şi pe verii lui **Ştefan** spătarul, **Radu** comisul ca pe nişte fraţi şi credincioşi."[3]

De fapt, nu această politică l-a dus la pieire – sau poate într-o mică măsură –, ci trădările neamurilor sale **Cantacuzineşti**, râvnitoare la tronul ţării. Eterna, deci, dihonie strămoşească a românilor! Din păcate, ne bântuie şi astăzi.

Târgovişte
17–19 mai 2014

[3] *Ibidem*, p. 110–113.

300 de ani de la moartea de martir a lui Constantin Brâncoveanu. Monumente dedicate domnitorului

de gl.bg. (r), prof. univ. dr. **Florian Tucă** și comandor **Marius Popescu-Călăraşi**

Anul acesta, în toiul verii, se împlinesc 300 de ani de la moartea domnitorului român **Constantin Brâncoveanu** (1688–1714). Manifestând atenţie, consideraţie şi recunoştinţă faţă de ceea ce a fost şi a făcut în anii domniei, ca şi faţă de ceea ce a lăsat ca moştenire pentru urmaşi, oficialităţile statale româneşti au decis ca 2014 să fie comemorat în România „Anul Brâncoveanu”. Constantin Brâncoveanu a fost un domnitor bun, cult şi drept, care, timp de aproape un sfert de veac, în condiţiile interne şi externe deosebit de complicate, şi-a servit în chip exemplar Ţara, a acţionat şi a militat pentru dezvoltarea şi înflorirea ei pe plan economic, social, administrativ, cultural, dar şi pentru apărarea credinţei strămoşeşti. În ziua de 15 august 1714, după ce refuzase să plătească faţă de Poarta Otomană birul mărit şi să treacă la islamism, domnitorul român şi cei patru fii ai săi – Constantin, Ştefan, Radu şi Matei – care fuseseră arestaţi în Bucureşti cu trei luni mai înainte şi apoi întemniţaţi la Constantinopol (Istambul), în temuta închisoare Edicule, au fost decapitaţi din dispoziţiile mai marilor Porţii. Referindu-se la cumplita dramă, într-o carte de-a sa, istoricul Nicolae Iorga relata: „Înainte de Paşti, în anul 1714, un trimis al Porţii veni pe neaşteptate, luă pe domn din scaunul de la Bucureşti, împreună cu doamna lui Marica, cu fiii şi partea de bogăţie care era mai uşor de văzut şi ridicat, şi-1 duse la Constantinopol. Aici, toată familia fu aruncată în temniţa Edicule «Închisoarea celor şapte turnuri». Dar judecata şi osânda lui se prelungea aşa de mult, încât Brâncoveanu putea nădăjdui să scape înadevăr, dacă vărul său, Ştefan Cantacuzino (pretendent la tron, *n.n.*), n-ar fi grămădit pârile asupra lor. La urmă i se pregăti soarta pe care o avusese[ră], printre domnitorii noştri, Alexandru cel Rău (1502–1509, *n.n.*), care a fost spânzurat la Constantinopol în haine domneşti, şi Miron Barnovschi (1626–1629 şi 1633, *n.n.*), care a fost tăiat înaintea sultanului. Pentru a nimici întregul său neam, al Brâncovenilor, şi a servi astfel pe Cantacuzini, se tăiară, împreună cu bătrânul domn, şi fiii lui – el rămânând pe urmă (15 august 1714, *n.n.*). După această groaznică faptă de sânge, trupurile fură aruncate în mare, de unde le culeseră pescarii greci, îngropându-le pe ascuns. Dar oasele domnului martir au fost aduse ulterior (în Ţară, *n.n.*) şi aşezate de văduva lui Brâncoveanu în biserica Sf. Gheorghe Nou (în Bucureşti, *n.n.*), făcută de dânsul.”[1]

Uciderea mişelească şi nejustificată a domnitorului Constantin Brâncoveanu şi a celor patru fii ai săi de către otomani avea să fie condamnată, după cuviinţă, încă din anul săvârşirii odioasei crime şi apoi încă trei secole în şir, nu doar de către toţi românii de bine, ci și de către străinii cu suflete curate și cinstite. Totodată, timp tot de trei veacuri, despre domnitorul român martir aveau să se scrie clar, frumos şi bine sute şi sute de articole, studii şi cărţi. Pe acest plan, s-a mers până acolo încât despre el s-au scris şi piese de teatru şi opere reprezentative (de exemplu, drama în cinci acte, intitulată *Constantin Brâncoveanu*, semnată de Nicolae Iorga şi opera intitulată tot *Constantin Brâncoveanu*, compusă de Constantin Drăgoi). Totodată, în amintirea, în onoarea, întru slava şi pentru glorificarea domnitorului Constantin Brâncoveanu, pe pământul românesc s-au înălţat numeroase monumente şi însemne memoriale, temă ce face de altfel, şi obiectul articolului de faţă. În mod concret, astfel de monumente şi însemne memoriale pot fi întâlnite, văzute şi admirate în capitala ţării, ca şi în localităţile Măgura, din judeţul Buzău, Horezu şi Râmnicu Vâlcea, din judeţul Vâlcea şi altele. Așa de pildă, în Bucureşti se află două astfel de opere plastice de for public. Una dintre ele o reprezintă o statuie, ce se înalţă în faţa bisericii Sf. Gheorghe Nou, lăcaş de cult în care aveau să fie aşezate, la doar câţiva ani de la intrarea în lumea umbrelor, rămăşiţele pământeşti ale domnitorului martir. Lucrarea plastică, realizată de către sculptorul Oscar Han, este măreaţă şi impunătoare. Ea îl reprezintă pe Constantin Brâncoveanu în picioare, îmbrăcat într-o mantie largă, având trupul încins cu un brâu brodat, îmbrăcăminte specifică epocii. Cealaltă operă plastică se află în curtea Muzeului Militar Naţional, pe o alee zisă „a voievozilor”, acolo unde sunt aliniate, ca ostaşii în front, busturile a 27 de regi, voievozi, domnitori principi sau alte ilustre personalităţi, începându-se cu regele geto-dac Burebista şi încheindu-se cu

[1] Nicolae Iorga, *Istoria Românilor pentru poporul românesc*, vol. II, p 45.

domnitorul unificator din 1859, colonelul Alexandru Ioan Cuza. În cadrul acestui complex de busturi monumentale se află şi cel dedicat lui Constantin Brâncoveanu. Pe soclul pe care este aşezat bustul domnitorului martir, o inscripţie reflectă cu deplină claritate una dintre orientările politice ale domnitorului Ţării Româneşti: „Prin legăturile sale cu Moldova şi Transilvania, Constantin Brâncoveanu a reprezentat unirea indestructibilă a organismului naţional românesc”. Un însemn memorial încărcat de adânci semnificaţi istorice închinat lui Constantin Brâncoveanu se află în localitatea vâlceană Horezu, a cărui menire pare să fie triplă. Pe de o parte, să-l cinstească pe marele voievod martir. Pe de altă parte, să amintească peste veacuri că acolo, la Horezu, între zidurile frumoase şi încă trainice ale mănăstirii aflate în acea aşezare istorică „a zăbovit pentru ultima oară, înainte de a porni pe drumul Istambulului, pentru el un drum fără întoarcere, ctitorul sfântului lăcaş de cult, voievodul Constantin Brâncoveanu”, cum clar şi frumos ne-a spus, atunci când ne-am documentat la Horezu pentru scrierea articolului de faţă, maica stareţă a mănăstirii Horezu. Cea de a treia semnificaţie a acestui însemn memorial ne-a mărturisit-o unul dintre edilii actuali ai localităţii Horezu, anume că bustul la care ne referim este „ca o biserică sau o cruce, un loc de pomenire şi de reculegere dedicat lui Constantin Brâncoveanu cel Sfânt”, însemnul memorial aflat în această localitate vâlceană, dezvelit în anul 1981, fiind opera sculptorului Gheorghe Rodion. Cel de-al doilea însemn memorial vâlcean dedicat lui Constantin Brâncoveanu mobilează oraşul Râmnicu Vâlcea, pe unde a trecut voievodul adesea, în drumul său spre lăcaşul de cult de la Horezu, ctitorit de el. Este tot un bust, creaţia plastică a sculptorului Constantin Gh. Mihăilescu, dezvelit în anul 1914, când în întreaga ţară s-a comemorat împlinirea a două veacuri de la moartea de martir a lui Brâncoveanu şi a fiilor săi. Însemnul memorial este realizat din piatră şi din bronz şi are înălţimea de circa 3 metri. La baza soclului pe care se înalţă bustul propriu-zis, sculptorul a realizat o lucrare plastică de o puternică expresie: un havuz ce înfăţişează „un cap de leu”, din gura căruia curge un firişor de apă cristalină, „cu care bunii creştini care trec pe acolo îşi pot potoli setea”. După opinia noastră, cea mai reprezentativă, dar și cea mai nouă operă comemorativă închinată domnitorului martir Constantin Brâncoveanu se află în localitatea Măgura, judeţul Buzău, amplasată pe un platou în care sunt expuse numeroase lucrări executate de artişti plastici români în cadrul renumitei tabere de sculptură în aer liber. Este vorba despre grupul statuar intitulat *Jertfa Brâncovenilor*, creaţia sculptorului Gheorghe Coman, realizată acum 40 de ani (1974), când în ţară s-au comemorat 260 de ani de la moartea de martir a domnitorului şi a fiilor săi[2]. Grupul statuar este alcătuit din două lucrări plastice strâns legate între ele prin ideea artistică în care au fost concepute: pe de o parte, statuia dedicată voievodului, dăltuită dintr-un bloc masiv de piatră de Măgura, Brâncoveanu fiind înfăţişat într-o atitudine de gândire, de reculegere după pierderea celor patru fii ai săi și, în al doilea rând, o altă sculptură realizată tot dintr-un bloc de piatră, în care sunt înfăţişate sau reprezentate chipurile vlăstarelor domneşti. Potrivit aprecierilor unui reputat critic român de artă plastică monumentală, lucrarea plastică intitulată *Jertfa Brâncovenilor* a fost în aşa fel concepută încât, privind-o cu luare aminte, lasă impresia că fiecare dintre figurile fiilor lui Constantin Brâncoveanu „s-au desprins şi s-au detaşat din prima sculptură şi se încastrează în ea, constituindu-se astfel într-o operă plastică unitară şi cu evidente valenţe de simbol”. In momentul în care cu doar un an în urmă şi noi, autorii acestui articol, ne-am aflat, pentru puţin timp, în munca noastră de documentare, în faţa grupului statuar *Jertfa Brâncovenilor*, ne-a fost dat să vedem două fapte mai rar întâlnite până atunci: unii privitori ai acestui reprezentativ şi simbolic însemn memorial s-au închinat, pur şi simplu, în faţa sa. Ba, şi mai mult, unul dintre privitori şi-a scos dintr-un pacheţel o lumânare, pe care a aprins-o cu smerenie. De bună seamă că el, ca bun creştin, ştia că doar în urmă cu câţiva ani, domnitorul Constantin Brâncoveanu fusese canonizat, de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ca sfânt.

Grupul statuar Constantin Brâncoveanu şi fiii, din Târgoviște, opera sculptorului Olimpiu Eli Petre.

[2] ***Nota redacției***: După 1989, au apărut și alte monumente închinate lui Brâncoveanu, între care două în fosta Cetate de Scaun, anume pe impresionanta *Alee a voievozilor*, din Parcul Chindia, unde sunt amplasate busturile în bronz ale tuturor celor circa 40 de voievozi care au condus țara de la Târgoviște și, cel mai important, grupul statuar din parcul Primăriei, denumit *Constantin Brâncoveanu și fiii*, turnat în bronz în urmă cu 10 ani, opera talentatului sculptor dâmbovițean **Olimpiu Eli Petre**.

Arma căi ferate şi transporturi militare în perioada de neutralitate a României în Primul Război Mondial

de col. (r) prof. univ. dr. **Adrian Cernăianu**

Orice stări de fapt devin, mai devreme sau mai târziu, istorie. Nouă, celor care le supravieţuim sau trăim în alte vremuri, dar ne simţim legaţi de ele, ne revine datoria să le readucem în actualitate în momentele reprezentative care le vizează. Articolul de faţă reprezintă, în ideea mai sus enunţată, o recunoştinţă faţă de înaintaşii armei căi ferate, fie ei trecuţi în nefiinţă dar vii în inimile şi amintirile noastre, fie în viaţă, dar în imposibilitatea de a-şi spune, şi de această dată, cuvântul. Cu adâncă recunoştinţă adresăm pe această cale sincerele noastre mulţumiri domnului general de brigadă (retr.) ing. Constantin Nicolescu şi celui plecat dintre noi, colonelul Florin Hriţuleac, ale căror publicaţii au constituit baza colajului, mai mult sau mai puţin reuşit, al prezentului material.

Atentatul de la Sarajevo din vara anului 1914, în urma căruia prinţul moştenitor al Austro-Ungariei şi soţia sa şi-au pierdut viaţa, a reprezentat, de fapt, pretextul declanşării, la 15 iulie 1914, a primei conflagraţii mondiale, care a pârjolit, timp de peste cinci ani, întreaga Europă şi nu numai.

Abia ieşită dintr-o situaţie conflictuală zonală, cel de-al Doilea Război Balcanic (16/29 iunie–28 iulie/10 august 1913) unde a participat (în perioada 27 iunie /10 iulie 1913–28 iulie/10 august 1913) în cadrul Alianţei Grupurilor de state împotriva Bulgariei, România pare oarecum surprinsă, prin precipitarea evenimentelor, de izbucnirea Primului Război Mondial, deşi la toate nivelurile aprecierea generală era că această conflagraţie nu putea fi evitată.

Deţinând poziţii importante în domeniul vieţii economice şi politice europene, România, în baza promisiunilor şi în pofida presiunilor şi ameninţărilor făcute de puterile beligerante, reuşeşte ca mai bine de doi ani (până în 15 august 1916) să se menţină în neutralitate.

Tratativele diplomatice, desfăşurate pe tot timpul acestei perioade între România şi marile puteri implicate în conflict au orientat înclinarea balanţei unei eventuale alianţe către Antantă. Acest fapt a condus la semnarea, la 4 august 1916, la Bucureşti, a Convenţiei dintre România, pe deoparte şi Rusia, Franţa, Anglia şi Italia pe de altă parte, document prin care s-a stabilit intrarea, la 15 august 1916, a ţării noastre în război.

Potrivit prevederilor acestui angajament, România a declarat, la 14 august 1916, război Austro-Ungariei şi aliaţilor acesteia, respectiv Germania, Turcia şi, din nou, Bulgaria.

În contextul prezentat, căile ferate din România şi subunităţile militare de profil din armată prezentau o serie de caracteristici, care vin să particularizeze elementele reprezentative sugerate de titlu.

Astfel, la declanşarea conflagraţiei, ***reţeaua feroviară publică*** dispunea de 3 548 km căi ferate, din care 2 990 linii principale, 504 km linii secundare, 32 km căi ferate înguste şi 21 km linii cu ecartament larg[1]. Pe această reţea circulau 26 347 vagoane de diferite tipuri şi categorii şi 717 locomotive. Dezvoltarea şi dotarea de la vremea respectivă satisfăceau primordial necesităţile economice ale ţării, scop pentru care au şi fost asigurate.

Modul în care reţeaua feroviară naţională a răspuns solicitărilor militare din campania celui de-al Doilea Război Balcanic a scos însă la iveală o serie de neajunsuri, care s-au constituit într-un semnal de alarmă pentru conducerea statului. Cel mai reprezentativ dintre acestea l-a constituit faptul că punerea la dispoziţia Ministerului de Război a tuturor liniilor de cale ferată şi a tuturor capacităţilor de circulaţie şi transport a făcut să se simtă, în principalele centre economico-sociale ale ţării, o lipsă acută a produselor şi mărfurilor de primă necesitate, destinate atât traiului populaţiei, cât şi desfăşurării activităţilor specifice în principalele întreprinderi industriale ale ţării.

Ulterior, după ce s-a făcut constatarea acestui neajuns major, s-a încercat punerea la dispoziţie a unor capacităţi de circulaţie şi transport pentru desfăşurarea, în condiţii satisfăcătoare, a vieţii cotidiene a populaţiei şi a continuării activităţii economice, scop în care a fost creată, încă din timp de pace, o rezervă specială pentru acestea din urmă.

Chiar dacă la vremea respectivă dezvoltarea căilor ferate satisfăcea corespunzător nevoile economico-sociale ale ţării, solicitările militare de transport generate de evenimente similare celui de-al Doilea Război Balcanic au evidenţiat că reţeaua feroviară avea o serie de neajunsuri. Cele mai importante dintre acestea erau generate de: orientarea principalelor direcţii de transport, caracteristici tehnice nefavorabile, capacităţi

[1] Segmente de linii de cale ferată cu valoarea ecartamentului de 1 524 mm (faţă de 1 435 mm pentru liniile normale), reprezentând prelungiri ale reţelei feroviare a vecinului de la nord-est şi est, până la primele staţii de pe teritoriul ţării noastre.

de circulaţie şi transport reduse pe direcţiile solicitate, modul de amenajare şi dotare a locurilor specifice îmbarcării/debarcării trupelor şi a încărcării/descărcării materialelor, dar în mod deosebit al exploatării (planificarea, organizarea şi conducerea circulaţiei trenurilor pe diferite sectoare de cale ferată).

Deşi măsurile luate pentru evitarea în viitor a neajunsurilor constatate nu au fost şi nici nu puteau fi spectaculoase datorită norilor sumbri ce prevesteau o nouă confruntare majoră pe continent, ele s-au apropiat destul de mult de realitatea solicitată de transporturile militare în situaţii de criză şi război, făcând lumină în domeniul soluţiilor adoptate de conducerea armatei în plan operativ şi strategic.

Din perspectiva subunităţilor militare de căi ferate şi a structurilor de transporturi militare, acestea se prezentau ca elemente relativ noi în organizarea armatei române.

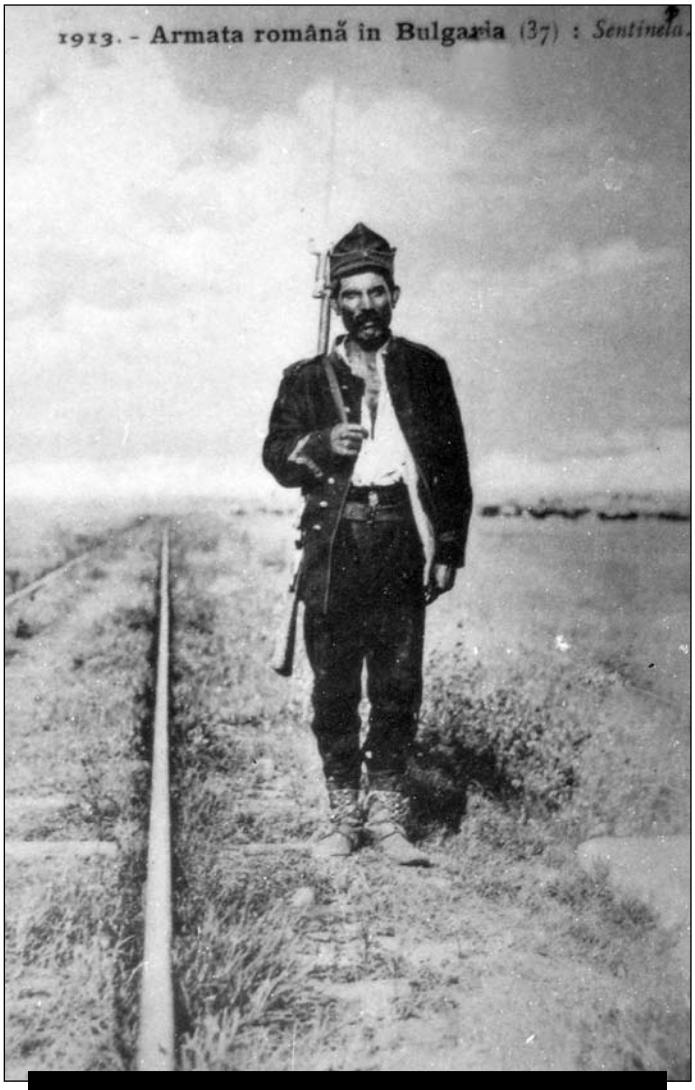
Subunităţile feroviare militare erau reprezentate, la declanşarea Primului Război Mondial, de un Batalion de Căi Ferate independent, respectiv cel înfiinţat prin *Înaltul Decret Regal nr. 985 din martie 1908*, la 1 martie acelaşi an.

Organizat pe patru companii, batalionul revine în luna mai a anului 1914 la reşedinţa de la Fortul Domneşti din Bucureşti, după încheierea lucrărilor de construcţie a liniei de cale ferată Medgidia–Cobadin, lucrare începută înainte de declanşarea celui de-al Doilea Război Balcanic.

În perioada de neutralitate, subunităţile acestei structuri execută activităţi specifice de pregătire militară generală şi de specialitate, atât în poligoane, cât şi pe reţeaua feroviară. Din punctul de vedere al pregătirii de specialitate, până în toamna anului 1915 au fost executate lucrări de refacţie[2] pe linia de centură a Capitalei, s-a construit o linie de garaj[3] ce asigura legătura între halta C.F. Teiş şi depozitele Arsenalului Armatei de la Târgovişte, precum şi alte legături în cadrul elementelor de infrastructură militară, care necesitau acces la calea ferată, atât din punct de vedere al asigurării cu materii prime şi materiale, cât şi al expedierii produselor finite pe această cale de comunicaţie.

În toamna anului 1915, Batalionul de Căi Ferate a avut ca misiune construcţia unei legături de aproximativ șase kilometri între staţia Bălănoaia, de pe sectorul C.F. Videle–Giurgiu şi staţia Frăţeşti de pe sectorul C.F. Bucureşti–Giurgiu, precum şi a încă șapte kilometri de traseu până la punctul numit Florica de pe malul Dunării, unde s-au construit fundaţii de beton pentru două tunuri lungi de coastă, lucrări care s-au desfăşurat până în primăvara anului 1916.

În anul 1916, pentru specializare în misiunile de mişcare şi tracţiune, militarii batalionului au fost detaşaţi la Administraţia C.F.R., unde au participat, alături de personalul căii ferate, la exploatarea sectoarelor de

Carte poştală din 1913, circulată şi în perioada de neutralitate a României (1914–1916). Reprezintă un ostaş român din trupele de căi ferate în serviciul de santinelă la un obiectiv feroviar din Bulgaria, în al Doilea Război Balcanic.

cale ferată[4] Bucureşti–Constanţa, Bucureşti–Ploieşti şi Bucureşti–Giurgiu.

Iminenta perspectivă de intrare a României în război, precum şi învăţămintele trase din desfăşurarea acţiunilor militare pe teatrele de acţiuni din nordul şi centrul Europei timp de aproape doi ani (care au evidenţiat importanţa deosebită a reţelelor de căi ferate în obţinerea succeselor în acţiuni), au făcut ca Batalionul de Căi Ferate să se transforme, potrivit *Decretului Regal nr. 1542 din 9 aprilie 1916, referitor la creări de comandamente şi servicii,* în Regiment de Căi Ferate, organizat pe șapte companii, potrivit necesităţilor, dar şi a posibilităţilor economice şi militare ale ţării.

Ca urmare a măsurilor luate şi activităţilor desfăşurate de Administraţia Căilor Ferate, la care, aşa cum am arătat, au participat şi subunităţile Batalionului şi ulterior ale Regimentului de Căi Ferate, la încetarea perioadei de neutralitate, reţeaua feroviară a României însuma circa 3 850 de kilometri căi ferate, marea majoritatea linii

[2] Refacţia = înlocuirea elementelor componente ale unei căi ferate ca urmare a uzurii sau scăderii siguranţei de funcţionare (Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan”, *DEX – Dicţionarul explicativ al limbii române*, ediţia a II-a, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1998, p. 906).

[3] Segmente de cale ferată care realizează legătura între reţeaua feroviară publică şi reţeaua de căi ferate (linii) a unor agenţi economici de stat sau privaţi.

[4] Asigurarea circulaţiei trenurilor de călători şi marfă prin încadrarea cu personal militar specializat a funcţiilor de conducere a circulaţiei trenurilor pe diferite sectoare de cale ferată (mişcare), şi a celor de pe locomotive şi trenuri (tracţiune).

cu cale simplă, care asigurau o capacitate de circulaţie de 14–16 perechi de trenuri pe zi. Această capacitate era asigurată, din punct de vedere tehnic, de un parc activ de circa 1 000 de locomotive şi aproximativ 25 000 de vagoane.

Organele de transporturi militare din armata României erau reprezentate la începutul perioadei de neutralitate a Primului Război Mondial de Biroul Transporturi din cadrul Marelui Stat Major. Pentru o bună desfăşurare a transporturilor destinate armatei în caz de război, avându-se în vedere deteriorarea continuă a situaţiei internaţionale ca urmare a derulării acţiunilor militare ale războiului în curs de desfăşurare şi posibilitatea intrării în acest „joc al evenimentelor" şi a României, la nivelul conducerii politico-militare a statului s-au luat o serie de măsuri referitoare la transporturile militare.

În această direcţie s-a hotărât reorganizarea structurilor de transporturi militare, subordonarea lor şi stabilirea atribuţiilor specifice la campanie. De asemenea, la începutul perioadei de neutralitate, s-a luat decizia de constituire, pe lângă Biroul Transporturi din cadrul Marelui Stat Major, a încă unui Birou de Căi Ferate, încadrat, de data aceasta, cu personal civil aparţinând Direcţiei Mişcării C.F.R., care avea misiunea de a planifica transporturile militare stabilite a se desfăşura pe căile ferate în situaţii de criză şi de război.

Odată cu decretarea mobilizării conform cadrului organizatoric, Marele Stat Major urma să se scindeze în două mari componente şi anume: Marele Cartier General, însărcinat cu conducerea acţiunilor de luptă şi Marele Stat Major, partea sedentară (administrativă). Cu această ocazie, şi în cadrul firavelor structuri de transporturi militare existente până la intrarea României în război urmau să se producă o serie de transformări.

La nivelul Marelui Cartier General, în eşalonul I, apărea Secţia a II-a Transporturi (structurată pe două birouri – Biroul 4 Transporturi şi Biroul 5 Comunicaţii), organismul răspunzător de întreaga activitate de planificare, organizare, conducere şi executare a transporturilor militare necesare ducerii operaţiilor. Tot în cadrul Marelui Cartier General, dar în eşalonul II, în subordinea Comandamentului General al Etapelor, apar alte trei structuri de transporturi militare, respectiv Biroul Comunicaţii, Serviciul de Căi Ferate Militare (provenit din Biroul de Căi Ferate creat în timp de pace) şi Serviciul de Căi Ferate din Zona Etapelor (organizat pe birouri: construcţii, tracţiune şi mişcare). Aceste structuri aveau drept sarcină, aşa cum rezultă şi din titulatura lor, întreţinerea, refacerea şi exploatarea căilor ferate în scopuri militare.

La partea sedentară, Marele Stat Major, componenta de transporturi militare era reprezentată de Biroul 6 Transporturi, cu sarcina principală de a conduce executarea transporturilor de mobilizare planificate încă din timp de pace, urmând ca, ulterior, pe timpul desfăşurării acţiunilor militare, să se ocupe de planificarea, organizarea şi conducerea desfăşurării diferitelor categorii de transporturi necesare în spatele frontului, dar şi a unora necesare ducerii operaţiilor. Aceste atribuţii au făcut ca Biroul 6 Transporturi să aibă o dublă subordonare, primind ordine pe această linie atât de la Marele Cartier General, cât şi de la ministrul Apărării prin intermediul Statului Major General. Odată cu intrarea României în război, structura şi sarcinile organelor de transporturi militare au suferit o serie întreagă de modificări, potrivit nevoilor impuse de tipul, ritmul şi intensitatea acţiunilor militare.

Pentru a se asigura condiţii propice desfăşurării transporturilor militare planificate pentru o eventuală intrare în război, s-a trecut, încă din perioada de neutralitate, la punerea în aplicare a unor măsuri specifice, cele mai reprezentative vizând:

– asigurarea unui cadru legislativ şi eliberarea rampelor şi a pieţelor de încărcare/ descărcare din staţiile de cale ferate în care erau prevăzute a se desfăşura activităţi de îmbarcare/debarcare, respectiv încărcare/ descărcare;

– instalarea de rampe mobile şi amenajarea spaţiilor aferente în staţiile de cale ferate prevăzute a se desfăşura activităţi specifice transporturilor militare, dar care nu dispuneau de asemenea instalaţii;

– asigurarea cu personal de exploatare şi cu mijloace de tracţiune a sectoarelor de cale ferată care aveau să fie intens solicitate;

– asigurarea şi echiparea corespunzătoare a vagoanelor de marfă planificate a fi folosite la transportul de efective;

– constituirea trenurilor sanitare (premieră în armata României), a trenurilor baie–spălătorie şi a celor brutărie;

– inventarierea şi asigurarea spaţiilor necesare în anumite staţii de cale ferată, pentru asigurarea condiţiilor de lucru necesare structurilor de transporturi, pe comunicaţiile feroviare prevăzute a organiza şi conduce activităţile de îmbarcare–debarcare, încărcare–descărcare (comandamente de linii şi comandamente de gări);

– alte măsuri specifice acestui gen de activităţi.

Fără a intra în amănunte, acestea sunt elementele semnificative referitoare la starea comunicaţiilor feroviare din ţara noastră şi la activitatea formaţiunilor de căi ferate şi transporturi militare în perioada de neutralitate a României din Primul Război Mondial (considerat pentru noi ca fiind şi cel de reîntregire a neamului), aspecte care aveau să marcheze destul de consistent evoluţia ulterioară a acestor specialităţi în cadrul armatei.

Bibliografie selectivă

Gl. bg. (retr.) ing. Constantin Nicolescu, *Transporturile şi comunicaţiile în armata română*, Bucureşti, 1992.

Col. Florin Hriţuleac, *Contribuţii la istoricul trupelor române de căi ferate*, Bucureşti, 1994.

Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan, *DEX – Dicţionarul explicativ al limbii române,* ediţia a II-a, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1998.

IM MEMORIAM 1880–1995, 115 ani de la înfiinţarea armei căi ferate, Editura Nemalco, Bucureşti, 1995.

Haralamb Zincă:

„Am murit şi renăscut cu fiecare glonţ”

*(Un interviu de **Nicolae Dumbravă**, 1972)*

Acum o lună, am primit de la colonelul (r) Viorel Domenico, de la Breaza, vechi prieten și colaborator al nostru, manuscrisul interviului de față, cu precizarea că nu a fost publicat niciodată, motivele neputând fi decât bănuite… Cert este că realizat în iarna anului 1972, într-o zi foarte geroasă, poate prin ianuarie, de către poetul Nicolae Dumbravă, pe atunci încadrat în redacția revistei „Viața militară”, materialul acesta a așteptat, iată, mai bine de patru decenii ca să vadă lumina tiparului. Între timp, s-au petrecut atâtea și atâtea, nu mai spunem că ambii protagoniști sunt deja amintire, mai întâi plecând la cele veșnice poetul, în 14 iunie 1983, iar în urmă cu câțiva ani, la 24 decembrie 2008, și mult mai cunoscutul autor de romane detectivistice care se lăsa interogat aici, în urma lor rămânând câteva cărți, unele încă valabile, și o serie de fotografii dintre care, grație unui alt prieten al nostru, Dumitru Rădulescu, după o vizită privată făcute acasă la el, în Izvoare (Prahova), cu puțin timp înainte să ne părăsească, „arhiva” „ProARME” s-a îmbogățit cu mai multe imagini dintre care două le reproducem cu această ocazie. Sunt crâmpeie dintr-un timp revolut în care cei doi nici habar nu aveau că interfața lor peste timp va fi nu celebra, pe atunci, „Viața militară”, ci de o mie de ori mai modesta, deși nu mai puțin combativa noastră revistă de azi, abia intrată în al 6-lea an de existență. Dar tocmai de aceea cuvântul este ceea ce este și noi suntem bucuroși că ne putem duce mai departe menirea. Mulțumiri și pe această cale colonelului Domenico pentru că ne-a oferit materialul în cauză și un gând bun tuturor celor implicați în această poveste, de la cei doi protagoniști la dumneavoastră, dragii noștri cititori. (D.G.)

– *Cine eşti tu, Haralamb Zincă?*

– Ei, *bravos*, poete! Ne cunoaştem de mai bine de patru cincinale şi încă nu ştii cine sunt! Păi, treabă-i asta să-mi vii acum cu o întrebare care-i mai mult subtext decât întrebare? Ştii cum îmi sună acest subtext?

– *Cum?*

– Cam aşa: „Stimabile, gata cu jocul de-a v-aţi ascunselea. Au trecut douăzeci de ani de când ne cunoaştem şi a sosit timpul să ne divulgi adevărata identitate”.

– *Dragă Zincă, convorbirea noastră fiind liberă şi nesilită de nimeni, poţi să treci dacă vrei această primă întrebare.*

– Nu, nu amice, dacă tot ai apucat s-o formulezi….

– *Aşadar, cine eşti tu, Haralamb Zincă?*

– Sunt ceea ce se numeşte un *autodidact*. M-am născut la 4 iulie 1923, la Roman, într-o familie de mici meseriaşi. Când spun într-o familie, am în vedere că ambii părinţi lucrau aceeaşi meserie – şepcăria şi ceaprăzăria… militară. Eram al patrulea copil şi, prin forţa împrejurărilor, am devenit încheietor de… pluton. Primele trei clase le-am absolvit la Roman, pe cea de-a patra, la Bucureşti. Din pricina sărăciei n-am putut urma mai departe. Dimineaţa mi-am dat examenul de sfârşit de an, iar în după-amiaza aceleiaşi zile, am simţit diferenţa dintre palma trasă de tata şi una trasă de *stăpân*, căci ajunsesem *la stăpân*.

– *Cum s-ar zice, ca orice „autodidact”, îţi începeai „universităţile”. Dacă nu mă înşel, Marian Popa, în al său „Dicţionar al literaturii române contemporane”, afirmă că ai avut parte de o adolescenţă mizeră, de muncitor necalificat.*

– Într-adevăr, copilăria, adolescenţa mi-au fost mizere. Am schimbat mulţi stăpâni, multe meserii. Aveam o fire neastâmpărată. Nu suportam umilirea şi nedreptatea, iar stăpânii ştiau şi să umilească, şi să nedreptăţească. Da, am schimbat multe meserii. Am fost ucenic frizer la Bucureşti, dar şi văcar într-un colhoz din Uzbechistan.

– *Văcar?!*

– Ei, nu te mai mira aşa! Da, chiar văcar, şi încă unul foarte bun. S-a scris de mine până şi la gazeta de perete a colhozului. E drept, în Fundătura Făurari unde am copilărit – cartier cu o lume pestriţă, formată din oameni cumsecade, dar şi proxeneţi, prostituate, hoţi de buzunare – nimeni nu s-a îndeletnicit cu văcăritul. Când, pentru întâia oară în viaţa mea „de văcar”, am văzut o vacă fătând în plin câmp, m-a cuprins groaza. Eram singur cu cireada.

– *Ai scris despre toate astea?*

– Despre asta şi multe altele din anii aceia încă n-am scris la dimensiunile cuvenite.

– *Ţi-ar fi plăcut să înveţi?*

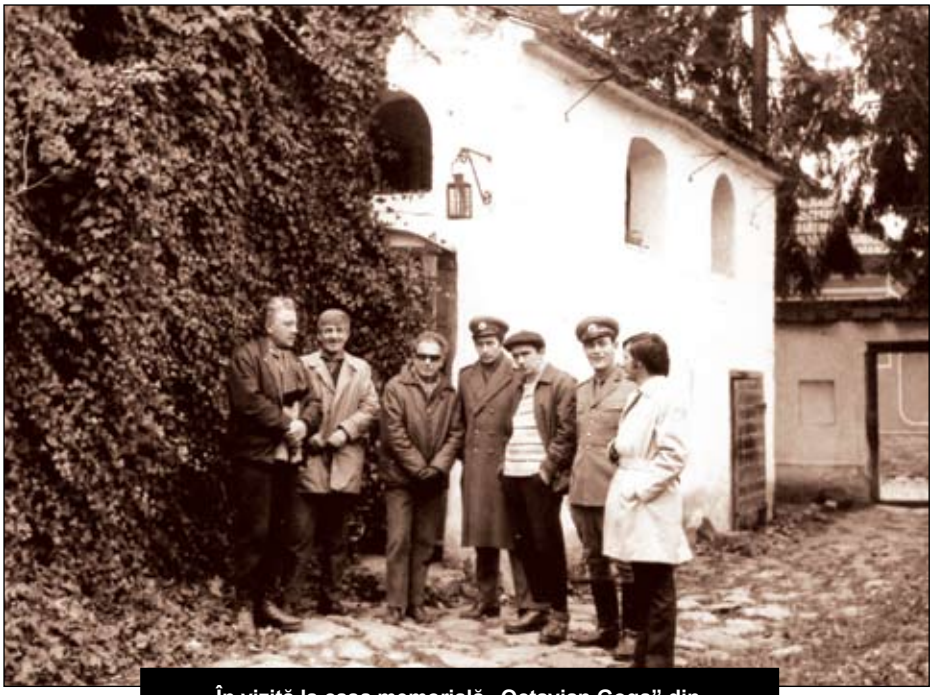
– Oho, mai întrebi? De altfel, am şi învăţat. Altfel, desigur, decât pe băncile liceelor. Cu timpul însă ferindu-mă de viaţă, am descoperit nepotrivirea hilară, iar uneori tragică, dintre capacitatea reală a unor inşi şi cea înscrisă pe diplomă. Te asigur că atât în trecut, cât şi în prezent, am întâlnit mulţi cretini cu diplome de studii superioare. Te mai asigur că cretinii cu diplome sunt mai primejdioşi pentru o colectivitate decât cei fără diplomă. Dar nu trebuie să se înţeleagă că aş nutri dispreţ faţă de învăţământul superior, faţă de ceea ce numim act – diplomă.

– *Totuşi, anul 1950 te găseşte în rândurile celor care urmau cursurile Şcolii de literatură „M. Eminescu”.*

– Exact. Am făcut parte din rândurile primei promoţii 1950–51 şi am învăţat cu febrilitatea însetatului care dă deodată de un izvor… Exista la unii dintre colegii mei tendinţa de a huli şcoala de literatură. Eu n-o huleam. Am privit însă critic, în perspectiva timpului scurs, asta da, îmi îngădui.

– *De fapt, ce a fost, după opinia ta, această şcoală de literatură?*

– În nici un caz n-a fost o aberaţie, ci un reflex firesc al unei revoluţii culturale. Desigur, a aduna sub acelaşi acoperiş absolvenţi ai unor facultăţi şi a-i pune să studieze alături de tineri cu patru sau şapte clase era un fenomen nefiresc, dar nu şi cel mai negativ din zilele acelea. Şcoala de literatură nu ne-a dat talent, dar nici de luat nu ni l-a

În vizită la casa memorială „Octavian Goga” din Răşinari, anii ’70. De la stânga: prozatorul Nicolae Jianu, un localnic (neidentificat), Haralamb Zincă, căpitanul Ion Lotreanu, poetul Ion Horea, colonelul Dumitru Rădulescu şi poetul Dumitru M. Ion.

luat, bineînţeles dacă la intrare l-am avut.

– *Dacă am socotit bine, eşti plecat din oraşul tău natal de patru decenii. Te mai gândeşti la el sau l-ai dat uitării?*

– Nu, Dumbravă, nu l-am uitat frate nici un ceas când, retras în universul tău intim, îţi auzi bătăile inimii şi, fără să vrei te pomeneşti întrebându-te dacă ai să mai trăieşti cât ai trăit. Constaţi atunci cu groază că ai intrat în criză de timp. Începi să întrevezi deasupra capului tău ameninţătoarea sabie a lui Damocles şi, înfrigurat, te apuci să priveşti în urmă, să te cauţi, să-ţi refaci mintal drumurile străbătute, să-ţi apreciezi faptele, să-ţi cumpăneşti proiectele. Mânat de aceste gânduri mă întorc nu odată în oraşul copilăriei mele unde am trăit cele mai frumoase zile. Îmi place să mă revăd pe malul Moldovei urmărind fascinat curgerea limpede a apelor sale.

– *Te simt copleşit de gânduri sumbre, dragă Zincă.*

– Nu, nu sunt sumbre, ci realiste. Noi cei care am trecut prin flăcările celui de-al Doilea Război Mondial, avem un mod mai îndrăzneţ de a privi în ochii vieţii, de a ne judeca în raport cu viaţa şi cu contrariul ei. Avem, susţin eu, până şi un calendar al nostru.

– *Vrei să fii mai clar?...*

– Susţin că noi, ce ce-am făcut războiul (tu eşti ceva mai tânăr), avem un alt calendar, cu un alt sistem de numărătoare a filelor vieţii. Noi am murit şi renăscut cu fiecare glonţ tras, cu fiecare explozie, cu fiecare groapă comună. Uneori, mă simt atât de ostenit, de parcă aş fi trăit nu ştiu câte vieţi de om.

– *Îmi amintesc că prima ta carte pe care am citit-o a fost una de front, un jurnal.*

– Nu, *Jurnal de front*. Cartea la care te referi a apărut în 1954, iar debutul meu editorial a avut loc în 1960 cu *Primăvara*, nuvelă care surprindea un moment din lupta unor muncitori dintr-o întreprindere bucureşteană, de curând naţionalizată.

– *Dar debutul în presă?*

– Am debutat în 1947, în coloanele „Revistei literare” ce apăruse sub conducerea directă a celui ce a fost Miron Radu Paraschivescu. El mi-a fost naşul literar. Lui îi datorez nu numai debutul, ci şi pseudonimul cu care m-am identificat pe deplin. Deşi mi l-a acordat fără să mă consulte sau să mă întrebe dacă-mi place sau nu. Dar nu din vina lui, ci a mea.

– *Cum s-a întâmplat?*

– Am trimis redacţiei un fragment din jurnalul meu intim de front. M-am iscălit, dar am uitat să-mi menţionez adresa. Iar poetul, mi-a mărturisit-o mai târziu, n-a ştiut de unde să mă ia. Mare mi-a fost mirarea când, deschizând revista, mi-am descoperit fragmentul semnat de un oarecare... Haralamb Zincă. Aşa se face că mi-am luat inima în dinţi şi am trecut pragul redacţiei de pe Latină 8. Acolo aveam să-l cunosc pe omul care mă prezentase cititorilor cu multă căldură, pe inimosul M.R.P. Tot în zilele acelea, aveam să-l întâlnesc pe Victor Tulbure, cu care m-am împrietenit uimitor de firesc. Ca doi soldaţi într-o tranşee. El cu o *Vioară roşie*, eu cu un *Receptor de campanie* agăţat de ureche... Îndrăznesc să afirm că „Revista literară” a însemnat în viaţa literară postbelică un fenomen unic. Am suferit când în locul „Revistei literare”, dar nu şi în spiritul ei, a luat fiinţă publicaţia „Flacăra”.

– *Dacă îmi amintesc bine,* Jurnal de front *se prezenta cititorilor drept un „caiet găsit”. De ce ai apelat la acest procedeu?*

– Fiindcă volumul reprezenta şi, în acelaşi timp, nu reprezenta jurnalul meu de campanie. Fiindcă file reale de jurnal fuseseră etichetate drept „mic burgheze” şi ca atare scoase din carte.

– *Redactorii?*

– Nu, nu...

– *Atunci cine?*

– Nu are importanţă *cine*. Nu acel *cineva* e de vină, ci în primul rând eu... Cum de-am îngăduit etichetarea? Cum de-am acceptat să scot din jurnal aşa-zisele notaţii mic-burgheze? Căci am acceptat, nimeni nu m-a silit... Vezi, dragul meu, a fost nevoie de ani ca să pot să-mi explic ce s-a întâmplat atunci...

– *Vrei să-mi explici şi mie?*

– Am să încerc. 1953... Pe plan literar, mă găseam la vârsta când tot ce zboară se mănâncă. Îmi pusesem mari speranţe în *jurnal*. Se împlineau zece ani de la eliberare şi doream să-l văd apărând cu acest prilej. Desigur, ca orice jurnal intim, scris în tranşee în momentele de acalmie, cuprindea notaţii cu privire la stările sufleteşti prin care îmi era dat să trec. În mod firesc, mă autoanalizam. Manuscrisul, înainte de a fi trimis la tipar, a fost citit de doi activişti centrali. Mă cunoşteau şi-i cunoşteam. Ei bine, mi s-a demonstrat, cu textul în faţă, că spaimele şi sudorile care mă treceau în timpul luptelor nu erau decât reacţiile unui mic burghez. Îngrozit, am recunoscut că aveam dreptate. În fond, despre ce era vorba? Nici eu, nici ei nu aveam competenţa necesară pentru o înfruntare pe plan literar. Ei pentru a analiza un document literar şi a-l aprecia ca atare, iar eu pentru a-l apăra şi a mă apăra... Asta-i explicaţia.

– *Totuşi,* Jurnalul de front *s-a bucurat de o bună primire atât din*

partea cititorilor, cât şi din partea criticii literare.

– Cred că această bună primire se datora şi faptului că *Jurnalul* reprezenta primul, dacă nu şi ultimul document al unui cetăţean român voluntar în rândurile armatei sovietice.

– *Din cele spuse de tine, trag concluzia că adevăratul tău „Jurnal" există.*

– Da şi nu...

– *Acum îmi vorbeşti ca un autor de literatură poliţistă.*

– Poate. Nu uita că de la încheierea celui de-al Doilea Război Mondial a trecut mai bine de un sfert de veac. Maturitatea, timpul scurs mi-au dezvăluit noi dimensiuni ale războiului. Abia acum mă stăpâneşte cu adevărat dorinţa de a scrie o carte autobiografică şi care să cuprindă isprăvile mele în cei cinci ani cât am lipsit din ţară, din casa părintească.

– *De la ce vârstă scrii?*

– De la vârsta de 13 ani. Şocul a fost provocat de moartea unui frate al meu mai mare, zeţar de meserie. L-a răpus tuberculoza în plină tinereţe, la douăzeci şi unu de ani. Fusese o fire romantică, neliniştită, fugise şi el de acasă, în lume. Umblase prin Orient, pe urmele lui Panait Istrati. Când, în sfârşit, s-a întors cu sufletul încărcat de tot ce culesese în peregrinările sale, ochii şi tusea îi trădau boala. L-am iubit pe acest frate al meu pentru îndrăzneala cu care şi-a împlinit visurile. De aceea, în moartea lui am văzut un simbol. Am plâns atunci într-un caiet, nu cu lacrimi, ci cu cuvinte. Aşa s-a născut prima mea compoziţie intitulată *A căzut o stea*. De caietul acesta nu m-am despărţit niciodată. În ciuda vicisitudinilor vieţii, am ştiut încă de atunci că într-o bună zi voi scrie cărţi şi astfel voi sta la sfat cu semenii mei. Am avut şi noroc. Am întâlnit în calea mea utecişti, U.T.C.-ul. Contactele acestea, care pentru mine se traduceau apoi prin îndeplinirea unor sarcini, au fost definitorii în ce priveşte destinul meu politic şi spiritual.

– *Cât din aceste elemente biografice au pătruns şi în paginile tale literare?*

– Biografia unui scriitor, experienţa sa de viaţă sunt pentru activitatea sa profesională ca nişte generatoare de particule. Particulele acestea pătrund cu sau fără voia autorului în fel şi chip în paginile ce le scrie, conferindu-le individualităţii, personalităţii. Ştii şi tu la fel de bine lucrul acesta şi am impresia că mă întrebi numai ca să mă inviţi şi mai mult la confesiune.

– *Ce te-a atras către literatura politică şi cea de spionaj?*

– Vezi, dacă mi-ai fi pus întrebarea asta în 1953, după ce „Viaţa Românească" mi-a publicat nuvela *Cazul C 16* sub titlul *Operaţia Magdalena*, n-aş fi ştiut ce să-ţi răspund. N-am fost şi nici nu sunt un lector de literatură poliţistă, adică un mare admirator al geniului. Dacă prin 1948–1949, când conduceam cenaclul literar „Ion P. Pincio", cineva mi-ar fi spus că peste un număr de ani voi scrie literatură poliţistă sau de spionaj aş fi izbucnit în râs, ca la auzul unei glume bune. Nu de alta, dar mă lăudam cu tot felul de proiecte, cu... romane în câte două-trei tomuri... chiar şi cu un roman fluviu. Şi dintr-o dată am luat-o raza.

– *Şi cum îţi explici această cotitură?*

– Astăzi o pot explica. La baza efectului disting două cauze: subiective şi obiective. Am să vorbesc pe rând, de ambele cauze. Subiective: cred că înlăuntrul nostru zac, în stare latentă, disponibilităţi multiple. E nevoie de o „ciocnire" sau de un „şoc" din afară pentru ca disponibilităţile de care aminteam să se trezească, să se multiplice, să bată la porţile conştientului tău. O asemenea disponibilitate lenevea şi în mine, iar eu habar n-aveam. A fost nevoie de un „şoc" exterior ca să mă pomenesc îmbrăţişând un gen de literatură pe care, în sinea mea, nu-l visasem. Iată acum şi câteva cauze obiective. Trebuie să recunoaştem că în ţara noastră, genul nu are în sinea sa niciun fel de tradiţie. Între cele două războaie – perioadă efervescentă în literatura română modernă – nu înregistrăm decât iniţierea unor colecţii şi publicarea în serii a unor traduceri. Nimic inedit, nimic românesc. Nicio carte notabilă. E drept, Rebreanu, atras pesemne de dorinţa de a fi şi editorul romanului poliţist românesc, a încercat genul publicând romanul *Amândoi*. După părerea mea, a eşuat. Îi lipsea acea disponibilitate lăuntrică de care pomenea Victor Eftimiu, a publicat şi el mai multe cărţi de aventuri, dar în ciuda celorlalte opere ale sale profund naţionale, nu reflectăm realităţi româneşti concret istorice.

– *Nu mai ţin minte unde, Nicolae Mărgeanu afirma că* Baltagul *lui Sadoveanu ar fi un roman detectiv, primul de acest tip din literatura română.*

– Cunosc punctul său de vedere. Nu-l împărtăşesc. Timpul şi istoricii literari au stabilit exact valoarea şi locul *Baltagului* în ansamblul operei sadoveniene şi a literaturii române. Într-un viitor apropiat, istoricii literari vor fi obligaţi să inaugureze un capitol consacrat literaturii poliţiste româneşti. Sunt convins să nu vor lua *Baltagul* de pe soclul unde se găseşte pentru a-l muta pe un alt soclu. Nici *Crimă şi pedeapsă* nu figurează în istoria literaturii sovietice la capitolul poliţist. Şi e firesc să fie aşa, căci vorbim de romanul detectiv ca de o specie aparte, ceea ce presupune şi existenţa unor legi obiective proprii.

– *Totuşi, cum îţi explici că între cele două războaie mondiale n-a apărut romanul detectiv românesc?*

– Cred că din două motive: a) tinereţea literaturii noastre culte, preocupată să dezvolte cele trei genuri clasice; b) politica mercantilă a editurilor particulare care au iniţiat din plin şi fără discernământ o acţiune bazată pe traduceri din literatura occidentală, ceea ce a avut un dublu efect negativ: pe de o parte, a frânat apariţia unor scriitori români, iar pe de altă parte, a promovat tipărirea unor cărţi proaste. Şi-acum, revenim la problema noastră iniţială. După 23 august 1944, încep să-şi croiască din nou drum şi cu succes traducerile. De astă dată din literatura sovietică, care a avut un efect pozitiv. Aşadar, spuneau unii, cultura socialistă nu respinge specia ca atare că, dându-i o nouă substanţă socială, o asimilează. Fenomenul a iscat discuţii. Una din ele a avut loc la Uniunea Scriitorilor. Acum îţi voi vorbi de acel şoc din afară care a trezit în mine acea disponibilitate de care pomeneam. Bineînţeles, la discuţia de la Uniune am existat şi eu. Nu era consacrată în mod special literaturii poliţiste. Tema a fost atinsă prin tangenţă. Mi-a fost dat să aud un critic, de mare suprafaţă în perioada aceea, respingând în bloc literatura poliţistă, declarând-o minoră, burgheză. „O asemenea literatură nu-şi are locul, susţinea acel critic, în cadrul unei culturi noi, socialiste." Nu ştiu de ce, dar am sărit în sus ca ars şi am încercat să demonstrez că literatura poliţistă îşi poate găsi foarte bine locul într-o cultură socialistă, totul depinzând de conţinutul ce se dă unor forme artistice. Criticul mi-a răspuns ironizându-mă: „N-ai decât să scrii dumneata literatură poliţistă dacă o găseşti atât de educativă." „Ei bine, am să scriu", am hotărât eu mai mult jignit de ironia şi dispreţul ce mi se arătase decât convins de justeţea punctului

meu de vedere. Acum, întâmplarea asta pare mai curând o anecdotă, totuşi *Cazul R.16*, una din primele proze, dacă nu chiar prima, pe tema spionajului şi contraspionajului, apărută după 23 august, aşa s-a născut. Vezi, poate, ce poţi să păţeşti dacă te bagi în discuţii?

– *N-ai putea spune că ţi s-a întâmplat un lucru chiar atât de rău. Mai bine spune-mi ceva despre documentarea ta la cărţile poliţiste.*

– Asta-i poate partea cea mai nostimă şi mai incredibilă... *Cazul R. 16* a fost strict rodul imaginaţiei mele. De altfel, şi celelalte cărţi de spionaj sunt produsul aceleiaşi imaginaţii. Colegii, cititorii mă asaltau – şi continuă să mă asalteze – cu tot felul de întrebări cu privire la arhivele ce mi se pun la dispoziţie. Le răspundeam mărturisindu-le adevărul şi, ciudat, nimeni nu mă credea. Ba unii s-au apucat să ţeasă în jurul meu tot felul de legende, iar alţii mai generoşi mi-au acordat şi nişte epoleţi, să mă avanseze în grad de la o carte la alta.

– *Ce a urmat?*

– *Atac la obiectivul 112*. În 1954. A avut acelaşi succes de librărie. Totuşi, nu voiam să mă las ademenit pe calea asta. Însă cel care a stăruit să nu abandonez genul, care m-a făcut conştient de înclinaţiile mele către intriga poliţistă, a fost bunul nostru prieten, regretatul poet Mihu Dragomir.

– *Mulţi consideră literatura poliţistă ca un divertisment. Ca autor, subscrii la un asemenea punct de vedere?*

– Dragul meu, una este raportul scriitor–carte şi alta e raportul cititor–carte. O carte este una şi aceeaşi pentru toţi cititorii. În schimb, cititorii nu vor fi cu toţii aceiaşi în raporturile lor cu cartea... În zadar eu, autorul, îmi declar volumul drept un obiect foarte serios şi grav, dacă el, cititorul, prin firea şi temperamentul său, este dispus să vadă în carte un divertisment. La urma urmei, dacă are asupra lui un efect binefăcător, de ce nu? Apoi, istoria literaturii universale înregistrează şi alt fel de cazuri. Când un autor îşi elaborează opera ca pe un divertisment, iar spectatorii o iau ca pe o dramă.

– *La ce te referi, concret?*

– La piesa *Trei surori*, pe care Cehov a numit-o „vodevil”. Şi iată că, din seara premierei şi până în zilele noastre, spectatorii reacţionează ca la o dramă, şi nu ca la un vodevil.

– *Pe care dintre marii scriitori, care s-au remarcat în acest domeniu, ţi i-ai luat drept maestru?*

– Pe niciunul. Ţi-am mai spus că citesc puţină literatură poliţistă şi de spionaj. Asta nu înseamnă că nu ştiu care-i Agatha Christie sau Georges Simenon. Sunt, într-adevăr, mari scriitori. Aceşti aşi ai romanului poliţist trăiesc însă într-o altă societate guvernată de alte legi social-economice, politice, juridice. Cazuistica pe care o au la îndemână este cu totul de altă natură decât cazuistica unei societăţi socialiste. Modelele lor sunt demne de admirat, dar nu le putem urma. Şi răspunderile lor ca autori sunt altele decât ale noastre. Ale noastre sunt şi politice. Pe mine ca scriitor mă interesează ca în cărţile mele poliţiste sau de spionaj să pătrundă problematica societăţii noastre socialiste, să pătrundă tipul de criminalist sau ofiţer de securitate făurit la şcoala relaţiilor socialiste. Eu vreau ca cititorul să creadă în poveştile pe care le născocesc, iar ca să obţin acest efect, trebuie să-i creez un univers izvorât din realităţile sale imediate... Dacă Agatha Christie ar fi fost autoare dintr-o ţară socialistă, iar eroii cărţilor expresia acestei societăţi, cu siguranţă că aş fi luat-o ca model. Dar aşa...

– *Care sunt, după părerea ta, viciile actuale ale literaturii noastre poliţiste şi de spionaj?*

– Înainte de a răspunde, aş vrea să menţionez că, în prezent, putem vorbi cu o legitimă mândrie despre romanul poliţist românesc. Avem cărţi bune, legate strâns de realităţile noastre concret-istorice, scrise de autori talentaţi şi apreciaţi de către cititori.

– *Vrei să dai şi câteva nume?*

– Fără nume... Nu sunt critic literar. Nu sunt nici reporter la cine ştie ce conferinţă judeţeană. O dată însă cu dezvoltarea pozitivă a literaturii poliţiste şi de spionaj s-au acumulat şi datele unor fenomene negative. Din păcate, şi editorii noştri au descoperit în publicarea literaturii respective importante surse de beneficii menite să acopere pierderile planificate. Au apărut peste noapte o mulţime de colecţii, cu planuri de tipărire destul de mari. Luându-se această iniţiativă, nu s-a analizat cu spirit de răspundere dacă scriitorii români ai genului vor putea să facă faţă unor asemenea planuri. Din păcate, n-au putut să facă faţă. Planurile financiare se cereau însă realizate. S-a deschis astfel o poartă destul de largă impostorii, unor scrieri apolitice şi chiar unor adaptări nedibace după nişte traduceri din maculatura Occidentului. Pe lângă multe traduceri bune... au început să apară şi cărţi nocive. Şi iată cum, de dragul unor planuri financiare, editorii noştri au abdicat de la unele principii de bază ale unei edituri socialiste. A trebuit să intervină *Tezele Plenarei C.C. al P.C.R.* din noiembrie 1971 pentru ca editorii să fie readuşi, şi în acest domeniu, cu picioarele pe pământ.

– *Ce numeşti tu scrieri apolitice în cadrul literaturii poliţiste sau de spionaj?*

– Uite, o să-ţi explic. Ba mai mult, o să-ţi propun un joc. În orice carte poliţistă a unui autor român, pe care bineînţeles ai citit-o, propune-ţi următoarea operaţie: a) unde-i vorba de „tovarăşul căpitan de miliţie Popescu”, pune în loc „domnul comisar de poliţie Popescu”; b) acolo unde apar data şi anul acţiunii, să zicem 6 iulie 1968, pune în loc „6 iulie 1938”. Dacă acţiunea cărţii, după aceste modificări efectuate de-a lungul cărţii, poate fi foarte bine transferată în 1938, ei bine, poate, să ştii că te afli în faţa unei forme concrete de evazionism, de apolitism. Dacă vrei să continui jocul, poţi să conferi eroilor cărţii nume străine, iar localităţilor denumiri străine. Dacă subiectul lucrării suportă şi acest transfer, n-ar fi exclus să descoperi pur şi simplu o adaptare. În Occident, literatura poliţistă se tipăreşte cu tonele. Pe lângă câţiva autori celebri şi buni, întâlneşti sute şi sute de autori necunoscuţi. E uşor să smulgi din tonele astea un titlu şi să-l prelucrezi...

– *Nu crezi că exagerezi?*

– Impostorul nu-i decât un tip de meserie. Asta o ştiu din viaţă şi nu din literatură sau presă. Aşadar, apolitismul în literatura noastră poliţistă se manifestă în acest fel. Se poate îmbrăca cu o „haină” frumoasă, dar şi una „cusută” foarte stângaci. Ca să aduci într-adevăr ceva nou în literatura poliţistă şi de spionaj, deci pentru a fi inedit, se cere o cunoaştere profundă a relaţiilor sociale din societatea noastră, a cadrului juridic în care acţionează criminalistul de tip nou care, în afară de o răspundere profesională, mai are asemenea scriitorului şi una politică.

– *Dacă ai fi un critic literar, ai încerca un studiu asupra acestui fenomen?*

– Desigur, şi nu fără dragoste. Buni, răi, suntem pionierii unei specii literare foarte populare. Lucrările noastre merită toată consideraţia. Este trist să constaţi că în toţi aceşti ani critica literară ne-a ignorat cărţile. E drept, absenţa criticii a favorizat

dezvoltarea literaturii poliţiste dar, în acelaşi timp, a favorizat şi acumularea acelor fenomene negative pe care ţi le-am semnalat. Nu ne putem lipsi de critică. Avem însă nevoia de critici specializaţi... Nu care să-mi propună modele occidentale sau care să mă ia la rost de ce eroul meu, căpitanul de miliţie Roman, nu seamănă cu... Maigret, care să fie profunzi cunoscători ai genului şi ai realităţilor româneşti.

– *Trec acum la cartea pe care ai scris-o şi care, sincer să fiu, pentru mine a constituit o mare surpriză... o surpriză plăcută. E vorba de* Şi a fost ora H*. Cum s-a născut ideea acestei cărţi?*

– Cu vreo şapte ani în urmă. Îţi aduci aminte că, în vara anului 1964, am publicat la voi, în „Viaţa militară", o suită de schiţe document: *Ordinul Stejarul în acţiune*, *Buturuga mică*, *Apărătorii marelui pod*... Ei bine, în zilele acelea, cercetând arhivele, s-a născut în mine dorinţa de a realiza o carte captivantă... o carte document... care să readucă în mintea cititorului toate componentele înfăptuirii actului de la 23 August 1944... Am propus ideea Editurii Militare, care a îmbrăţişat-o cu entuziasm...

– *Câţi ani ai lucrat la carte?*

– Mai bine de patru ani...

– *Revin iarăşi la documentare. Aici e mai mult decât evidentă. Cum ai rezolvat problema?*

– Numai despre documentarea mea la *Ora H* aş putea să scriu o carte. A fost dramatică, senzaţională, istovitoare. La un moment dat, am vrut să ridic „steagul alb"; am mers până acolo încât am propus editurii desfacerea contractului. Nici n-a vrut să audă.

– *De ce ai vrut să capitulezi?*

– Mă speriase propriul meu act... Şi apoi, eu sunt un tip migălos. Până nu epuizez toate datele unui document nu mă las... Cornelius Ryan, lucrând la *Ziua cea mai lungă*, a beneficiat de aportul unui aparat format din secretari şi secretare. De asemenea, şi autorii volumului *Arde Parisul?*. Eu am desfăşurat investigaţiile de unul singur, şi nu a fost un simplu proces de documentare. Am controlat prin arhive, prin colecţiile ziarelor, am citit mii de pagini de memorialistică românească şi străină, am pornit în căutarea unor supravieţuitori, am organizat mese rotunde... Acumulam ca un computer tone de informaţii. Ajunsesem la saturaţie. Simţeam că, dacă nu mă apuc imediat de lucru, înnebunesc. Am plecat la Sinaia, unde, timp de trei luni am scris prima formă a cărţii... Începea calvarul. Truda de rob! Eşti poet, nu ştii ce înseamnă să scrii şi să transcrii de şapte ori o carte de peste cinci sute de pagini.

– *Crezi că poeţii nu muncesc?*

– Ei, asta-i bună! Cine a spus aşa ceva? Dar eu mă refer aici la munca de construcţie, la arhitectura cărţii şi, ceea ce mi se pare mai greu, şi de aceea mai obositor, e transcrierea în nu ştiu câte variante a sute de pagini. Lucru pe care voi, poeţii, îl rezolvaţi mai simplu.

– *Şi poate uneori mai chinuitor...*

– Da. Se poate. Nu-i uşor să găseşti cuvântul cel mai potrivit pentru a da viaţă trăirilor interioare. Te rog să mă crezi că, deşi nu scriu versuri, am un mare respect faţă de poezie.

– *De la data apariţiei cărţii* Şi a fost ora H *şi până azi, ai găsit elemente noi care ar putea să întregească?*

– Am avut şi ideea fericită a unui cuvânt-înainte prin care declaram *Şi a fost ora H* drept o carte deschisă completărilor. În consecinţă, am primit foarte multe scrisori, foarte multe telegrame. N-aş putea afirma că au intervenit elemente noi, majore... Continui însă să aştept... Un cititor de la Cluj îmi propunea să scriu o nouă carte, în care să urmăresc izbucnirea insurecţiei în ţară şi în Transilvania...

– *Structura cărţii tale mi-a amintit de* Arde Parisul?*. Ce crezi despre asta?*

– Că suntem tributarii unei metode greşite de a judeca literatura română în ceea ce are ea mai inedit. Mereu simţim nevoia de a compara cărţile cu modele de peste hotare. Îndrăznesc să afirm că structura cărţii document *Şi a fost ora H* este una inedită, izvorâtă nemijlocit din ineditul actului de la 23 August 1944. M-a mâhnit observaţia unui critic literar, cinic şi superficial, căruia cartea în loc să-i amintească o pagină inedită şi dramatică din istoria recentă a poporului român, îi amintea în primul rând de *Ziua cea mai lungă* şi de *Arde Parisul?*.

– *Nu crezi că şi această carte, i-aş zice de istorie, a pus în umbră pe Haralamb Zincă, autor de romane poliţiste şi de spionaj?*

– Cred că, mai curând, a pus în lumină o altă latură, necunoscută, a autorului.

– *La ce lucrezi în prezent?*

– *Ora H* mi-a mâncat fără milă şi din rezervele „orelor H". Deocamdată, încep să mă odihnesc.

– *Afară e un frig groaznic. Cea mai rece zi din iarna aceasta a lui 1972. Îţi place iarna?*

– Îmi plac iernile patriarhale, cu troiene, cu sănii, cu săniuţe, cu clopoţei, ca la Roman, pe vremuri. Da unde mai găseşti acum o iarnă cu zăpadă imaculată? Poate în Iordania...

– *Cu ce te ocupi în „timpul liber"?*

– „Timp liber"? Ce-i aia?!...

– *Ai vreo pasiune?*

– Nu. Dar să ştii că n-am complexe din pricina asta.

– *Ce prozator sau poet contemporan îţi este cel mai apropiat?*

– Eugen Barbu, pentru că mi-e vecin, Nicolae Tăutu, pentru că mi-e prieten.

Septembrie 1971, la „Viaţa militară", Nicolae Dumbravă (dreapta) într-un dialog cu şeful său de redacţie, colonelul Dumitru Rădulescu.

Maratonul cărţii la Râmnicu Vâlcea

de **Dana-Irina Stănculea**

Primele miresme ale florilor de salcâm cu care m-am desfătat anul acesta le-am simţit între 14 şi 18 mai, când am avut bucuria de a participa la cea de-a IV-a ediţie a Salonului Naţional de Literatură şi Artă „Rotonda Plopilor Aprinşi", desfăşurat cu prilejul sărbătoririi a 626 de ani de la prima atestare documentară a municipiului Râmnicu Vâlcea. În preambul, organizatorii au pregătit un amplu Festival al Cărţii la Râmnic, derulat sub genericul „Împreună cu râmnicenii, într-o călătorie inedită în lumea cărţilor şi artelor". Sclipind de curăţenie şi de voie bună, ornat cu flori, impecabile spaţii verzi şi arteziene proaspete, am descoperit un oraş îmbrăcat în haine de sărbătoare, deşi, am aflat îndată, aşa arată în general, fiind gospodărit cu bun-gust în tot timpul anului. Şi, în ciuda unei ploi nesuferite, care ne-a însoţit pe parcursul întregii perioade, eterogenitatea oaspeţilor şi nivelul desfăşurării evenimentelor la care am luat parte au fost, ne place să credem, la înălţimea aşteptărilor organizatorilor, printre care s-au numărat Primăria municipiului Vâlcea, Asociaţia culturală „Curierul de Vâlcea", Biblioteca judeţeană „Antim Ivireanul", filiala Vâlcea a Uniunii Artiştilor Plastici din România ş.a.

Amfitrionul, scriitorul Ioan Barbu (foto medalion), „Nenea" – aşa cum îl alintă apropiaţii săi –, care exact în miezul festivalului, la 15 mai, a împlinit 76 de ani, a fost prezent non-stop în mijlocul nostru la acest maraton al cărţii şi artei, care a cuprins peste 50 de expuneri, incluzând lansări de carte, vernisaje, momente lirice, prezentări de reviste culturale, precum şi spectacole de muzică, teatru şi poezie. Şi totuşi, în momentele-cheie ale acestui periplu cultural, respectiv la deschiderea festivalului şi în timpul vizitării mănăstirilor Hurezi şi Bistriţa (unde s-a susţinut simpozionul cu tema *300 de ani de la moartea voievodului Constantin Brâncoveanu*), soarele şi-a făcut suav apariţia dintre norii ameninţători, încurajând eforturile gazdelor şi desfătând inimile participanţilor contaminate treptat de istoria plaiurilor oltene.

Cu zâmbetul său blând, uşor adus de spate, purtând „povara" experienţei de a-şi pune inima în palmă necondiţionat, Ioan Barbu a inaugurat miercuri, 14 mai, în piaţeta parcului „Mircea cel Bătrân", prima ediţie a Festivalului Cărţii, ajutând la tăierea panglicii, alături de academicianul bucovinean Vasile Tărâţeanu, dr. Lilian Zamfiroiu (preşedintele Institutului Cultural Român) şi Ion Gigi Matei (primarul interimar al municipiului). Apoi, pe parcursul a trei zile cu ploaie torenţială, adăpostiţi de impozantul vitraliu al cupolei bibliotecii judeţene, neobositul Nenea a fost moderatorul mai multor prezentări de carte, printre autori numărându-se Emil Lungeanu, cu ale sale *Manifestul ludic* şi *Legea junglei*, Hanna Bota cu romanul *Dansând pe Gange*, Florentin Popescu cu *Monografia Coman Şova*, Eliza Roha cu romanul *Zborul* şi volumul de eseuri *Am cunoscut câţiva contemporani*, Passionaria Stoicescu, autoarea *Povestioarelor cu ploaie şi soare* pentru copii, Ion Andreiţă cu volumul memorialistic *Mătura de pelin* ş.a., iar scriitorul Adrian Georgescu şi-a dat întâlnire cu elevii Seminarului Teologic „Sfântul Nicolae" din Râmnicul Vâlcea pentru a discuta despre cel de-al 26-lea volum al său intitulat *Rugăciunile*, o profundă mărturisire de credinţă.

Foto: DanG

14 mai a.c. în parcul „Mircea cel Bătrân" din Râmnicu Vâlcea. Poeții între ei: Ion Andreiță (în carne și oase) și George Țărnea (turnat în bronz). Ploua cu amintiri dintr-o tinerețe fabuloasă.

Salonul Naţional de Literatură şi Artă a găzduit două evenimente de seamă în domeniul artelor plastice, ambele prezentate şi decriptate de criticul de artă Corneliu Ostahie. Este vorba despre debutul artistei italiene de origine română Laura Georgiana Preda-Ştefan, ale cărei tablouri au fost expuse la Muzeul de Artă „Casa Simian", şi vernisajul expoziţiei colective purtând titlul „Ipostaze contemporane", pe simezele de la Galeriile de Artă – ARTEX Vâlcea expunând artistul olandez Leo Van Sluis alături de pictorii bucureşteni Tudor şi Alexandra Meiloiu, Eduard Stoenică, Nicolae Sava, Horea Cucerzan, Irina Sava, George Savu, dar şi clujenii Rodica şi Adrian Tarţa.

Publicul râmnican, oaspeţii din ţară şi din străinătate au fost martorii câtorva reprezentaţii lirice şi teatrale, printre care momentul dedicat

Poeta Lidia Grosu şi actorul Sandu Aristin Cupcea, mesagerii spiritului românesc de dincolo de Prut, de la Chişinău, care ne-au încântat inimile cu slova şi fascinanta forţă a interpretării artistice de mare efect.

regretatului George Ţărnea, aducerile aminte expuse de către scriitorii Ion Andreiţă, Dumitru Dumitrică, Nicolae Dan Fruntelată, Florentin Popescu, Emilia Dănescu, Mihai Antonescu ş.a., precum şi recitalul *in memoriam*, totul desfăşurându-se în parcul „Mircea cel Bătrân”, lângă statuia poetului iubirii, dispărut la doar 58 de ani. Nota mai aparte care a condimentat programul s-a datorat piesei de teatru „Giocondele”, Sala Zăvoi, oferită scriitorilor, editorilor şi artiştilor plastici prezenţi la festival de către actorii Teatrului municipal „Ariel”, într-o inedită montare semnată de Brigitte Louveaux.

Câteva ore generoase au fost alocate expoziţiei şi prezentării revistelor de cultură invitate la Salonul de Literatură şi Artă, printre care, alături de publicaţia noastră, „ProARME”, s-au aflat „Bucureştiul literar şi artistic”, „Curtea de Argeş”, „Gând Românesc”, „Apollon”, „Curierul de Cernăuţi”, „Lumina” (din Novi Sad, Serbia), „Singur”, „Literatorul” etc.

În sala de conferinţe a Bibliotecii Judeţene din Râmnicu Vâlcea, desfăşurătorul festivalului a inclus şi vizionarea mai mult decât interesantului documentar „Călătorie la capătul lumii şi la Cercul Polar antarctic”, protagonistul aflat pe urmele lui Emil Racoviţă fiind profesorul universitar dr. ing. Pompiliu Manea, venit special de la Cluj-Napoca să captiveze auditoriul atât cu experienţa sa temerară, cât şi cu jovialitatea povestitorului autentic.

Una dintre cele mai impresionante secvenţe ale Zilelor Râmnicului a fost concertul de muzică şi poezie susţinut în Sala „Lahovari” a Filarmonicii de Stat „Ion Dumitrescu”, care a debutat cu recitalul poetic denumit „Basarabia se întoarce acasă”. Au evoluat aici actorii Sandu Aristin Cupcea, Tatiana Sîrghi şi Inga Marcu din Chişinău (cele două actriţe lucrând în prezent la Teatrul „Ariel” din Râmnicu Vâlcea), poeţii basarabeni Lidia Grosu şi Vasile Căpăţână, dar şi Vasile Tărâţeanu din Cernăuţi. Fragmentele de arii din opere celebre, preponderent italieneşti, interpretate sublim de corul academic „Euphonia”, dirijat de maestrul Mihail Ştefănescu, au prefaţat decernarea trofeului „Cerurile Oltului”, pe care acelaşi inimos Nenea I-a oferit unei pleiade de scriitori, muzicieni, actori, editori şi artişti plastici din ţară şi din afara ei. Spectacolul s-a încheiat într-o tentă proaspătă şi optimistă, graţie frumoaselor şi talentatelor adolescente care compun grupul folcloric „Mândrele de la Prundeni”, păstrătoare pioase ale cântului, jocului şi costumului popular vâlcean.

În penultima zi de desfăşurare a Festivalului Cărţii, sâmbătă, 17 mai, organizatorii ne-au pregătit un fel de pelerinaj la două mănăstiri din judeţul Vâlcea: Hurezi şi Bistriţa. Mănăstirea Hurezi (sau Horezu), construită în 1693 de voievodul Constantin Brâncoveanu, ne-a impresionat de departe, fiind cel mai amplu complex arhitectural în stil brâncovenesc care a rezistat peste veacuri în Ţara Românească. În interiorul bisericii, te copleşesc iconostasul minuţios sculptat în lemn şi cele două scaune domneşti care poartă stema Cantacuzinilor. În 1995, mănăstirea a fost inclusă în patrimoniul UNESCO. Amplasată la poalele codrilor munţilor Căpăţânii, urcând şi trecând prin trei ziduri de apărare, ne-am umplut sufletul cu farmecul medieval al acestei aşezări monahale şi, după un timp, ne-am îndreptat cu autocarele spre mănăstirea Bistriţa. Ctitorită de boierii Craioveşti între 1492–1494, aceasta a fost distrusă de două ori din temelii: în 1509, de către Mihnea Vodă, şi la 1810, din cauza unui

Sâmbătă, 17 mai a.c., mănăstirea Hurezi. Profesorul Ioan Barbu însoţit de o parte dintre poeţii, editorii, pictorii, actorii şi teologii invitaţi la „Zilele Râmnicului 2014”, aflaţi pe urmele lui Constantin Brâncoveanu, înaintea simpozionului dedicat voievodului martir.

cutremur, dar de fiecare dată a fost reclădită tot mai frumoasă. Ultima oară, între 1846–1855, a fost rezidită după planurile arhitectului austriac Carol Benesch, când a fost înnobilată cu picturile excepţionale ale maestrului Gheorghe Tăttărescu, înfăţişându-i pe ctitorii Barbu Craiovescu, Constantin Brâncoveanu, Maria Doamna, Despina Doamna şi Barbu Ştirbei. Însă cea mai de preţ avuţie a aşezământului este racla din argint cu moaştele Sfântului Grigorie Decapolitul, care a vindecat de-a lungul timpului bolile trupeşti şi sufleteşti ale pelerinilor veniţi de pretutindeni. Aşa cum eram şi noi, de altfel, ajunşi pe aceste meleaguri pentru a marca, prin cuvânt, 300 de ani de la moartea mucenicească, la Constantinopol, a voievodului Ţării Româneşti Constantin Brâncoveanu, împreună cu fiii săi, Constantin, Ştefan, Radu şi Matei, şi cu ginerele său, vistiernicul Ianache Văcărescu, una dintre cele mai cumplite tragedii pe care le-a cunoscut istoria lumii. Purtând titlul *Martiriul Brâncovenilor pentru credinţă şi neamul românesc*, la acest simpozion, moderat de scriitorul Emil Lungeanu, au ţinut prelegeri scriitorii Nicolae Dan Fruntelată şi Florentin Popescu, profesorul dr. Ion Predescu (de la Colegiul Naţional „Al Lahovari") ş.a. O lecţie de istorie deosebit de captivantă ne-a oferit preotul conferenţiar dr. Claudiu Cotan (Universitatea „Ovidius" din Constanţa şi paroh al Parohiei Delea Nouă din Bucureşti), tema aleasă de Domnia Sa intitulându-se *Constantin Brâncoveanu – un mare diplomat european*.

Istoviţi, realmente, după acest slalom printre evenimentele culturale derulate cu succes în tot acest răstimp, dar cu sufletele reîmprospătate de savoarea locurilor vizitate, am revenit la Râmnicu Vâlcea, închiderea oficială a festivalului cărţii producându-se a doua zi, când soarele, infamul!, şi-a făcut, în sfârşit, apariţia, provocându-ne să mai zăbovim măcar un pic pe meleagurile vâlcene.

Aşadar, într-o societate românească lipsită de rafinament şi în curs de totală manelizare, felicit din inimă organizatorii pentru acest bogat şi benefic eveniment cultural, cu deosebire preşedinţii executivi ai evenimentului, Ioan Barbu şi Ion Horia Horăscu, pentru desfăşurarea de forţe şi pentru eforturile depuse ca totul să iasă perfect, precum şi pentru căldura şi generozitatea cu care ne-au găzduit. La mulţi, mulţi ani!

Bucureşti, 19 mai 2014

În căutarea unei identități

Astă primăvară, prin aprilie, fototeca revistei „ProARME" s-a îmbogățit cu un splendid portret foto, în format 50x60 cm, datat 1928 și realizat la studioul „Julietta", adus din partea domnului **Radu Tudorache**, manager general al unei firme din București, de către prietenul și cititorul nostru **Nicu Tăbăcaru**. După cum se vede în imaginea reprodusă alăturat, portretul reprezintă un general de brigadă al armatei române, neidentificat decât parțial, deocamdată (am înțeles doar că numele său ar fi **Simion** și a locuit în București, pe strada Turnescu nr. 4, din Cotroceni), care poartă câteva decorații destul de înalte, emise în urma primelor războaie ale României moderne, de unde deducem că persoana sa, ca militar, nu poate fi decât una suficient de interesantă pentru a fi prezentată în paginile revistei „ProARME", publicație fondată anume pentru recuperarea și punerea în valoare a operelor, tradițiilor și a tuturor celorlalte repere cu valențe militar-patriotice. În acest sens, deși nici timpul și nici mijloacele avute la dispoziție nu ne-au îngăduit să demarăm cercetările necesare, momentan, prin amabilitatea profesorului **Cornel Andonie**, de la Muzeul Militar Național, specialistul nostru în decorații și uniforme militare, am aflat doar că presupusul general **Simion** poartă, la o uniformă model 1923, la gât, o comandorie, iar de sus în jos, ordinele și medaliile următoare: ordinul Steaua României, pentru militari, model 1877, şi ordinul Coroana României, model 1881; pe placă, pe piept, de la stânga la dreapta: ordinul Steaua României, ofiţer (nu pare a fi cu spade, dar nici pentru civili, el fiind militar), ordinul Steaua României, cavaler (cu aceleaşi precizări), ordinul Coroana României, ofiţer, model 1881, ordinul Coroana României, cavaler, model 1881, semnul onorific pentru XVIII sau XXV ani de vechime în armată, medalia Avântul ţării, model 1913, medalia Crucea comemorativă a războiului 1916–1918, fără barete, şi medalia Bărbăţie şi credinţă, clasă neidentificată, model 1903. Se pare că a luat parte la război, dar nu a fost combatant.

În așteptarea a noi lămuriri de la camarazii de la Arhivele Militare, eventual de la vreun cititor care, din întâmplare, să cunoască ori să descopere vreun amănunt, nu ne rămâne decât să transmitem și pe această cale mulțumirile noastre managerului general **Radu Tudorache** pentru remarcabilul Domniei Sale gest, de asemenea profesorului **Cornel Andonie** și nu numai. Rămânem pe recepție. (*Echipa „ProARME"*)

CONTINUARE DE LA PAGINA 2
cred, pentru prima oară atunci când, în mod cert fără să vreau, i-am admirat fără condiţii. Nu pe turci ca naţiune, ci pe soldaţii turci. Mai ales că totul se derula şi pe un fundal parcă anume ales, când prin armata română bătea vântul disoluţiei şi, treptat, soldaţii în termen începuseră, iniţial mai discret, să fie înlocuiţi cu militari „profesionişti", vezi Doamne. Voi comenta poate altădată impresiile mele despre această calamitate dureroasă care a zguduit armata română înfiripată cu atâtea sacrificii de la Tudor Vladimirescu încoace, dar cu atât mai uşor de distrus printr-o simplă dispoziţie sugerată unei cozi de topor înfiptă unde trebuie şi când trebuie. Acum vreau să destăinui doar că atunci am simţit pentru prima oară în scurta mea carieră de ofiţer (nu trecuseră, cred, nici 15 ani de la primirea steluţelor de locotenent) că naţia asta a noastră este făcută să fie orice, mai puţin să stăpânească lumea şi cu atât mai mult s-o cucerească sau măcar s-o bulverseze prin forţa armelor ei. Fiindcă acolo, pe Cheile Sohodolului, altminteri într-o misiune destul de plăcută şi valabilă din toate punctele de vedere, inclusiv al exerciţiilor militare – unde ai noştri, ca de obicei, când este vorba să-i uimească pe străini s-au întrecut pe sine! –, am înţeles, trăind pe propria-mi piele emoţiile, chiar dacă la scară mult redusă, nu numai de ce a murit pe eşafod voievodul Brâncoveanu împreună cu toţi fiii şi cu ginerele său, ci de ce nu vom reuşi niciodată, cred, să ne ridicăm deasupra umilitoarei condiţii de slugă prea plecată Înaltei Porţi, să scăpăm de această mentalitate bolnavă tipică raselor inferioare din care se selectează veşnicii vasali, aspect cu atât mai vizibil cu cât ne place să ne considerăm urmaşi ai cuceritorilor romani şi, totodată, ai dacilor nemuritori, un neam mai nobil decât celălalt şi deopotrivă de războinice, dar din care, paradoxal, noi parcă n-am moştenit nimic; prin urmare, cum să nu ne conteste eternitatea carpato-danubiano-pontică ungurii şi ruşii, şi toate seminţiile care-au luat în copite, de-a lungul mileniilor, câmpiile noastre?

Au trecut ani de atunci, deci, de când cu Cheile Sohodolului, dar mă revăd aievea pe mine însumi, căpitanul care încă eram, şi care la viaţa lui instruise, totuşi, sute de soldaţi, dacă nu mii, precum aceia care tocmai se desfăşurau acolo, la concurenţă cu turcii, acei turci pe care mai deunăzi îi spulberam la Rovine, Podu Înalt, Călugăreni, Plevna – e drept că şi ei pe noi la Nicopole, la Războieni, Jilištea ş.a.m.d. –, dar pe care aproape parcă nu-i mai recunoşteam. Pentru că atunci, pe malul acelui pârâu încă atât de sălbatic acolo, de la un amănunt insignifiant, aproape, am înţeles de ce aşa şi nu altfel. Fiindcă acolo s-a întâmplat să văd în toată splendoarea ei disciplina militară. Din păcate nu la noi, ci la turci… La soldaţii aceia supli, dar nici mai vânoşi, nici mai frumoşi decât ai noştri, şi totuşi cu un aer care din start impunea un gram de respect în plus, de încredere şi, deci, de profesionalism. Deşi teoretic ai noştri erau „profesionişti", căci turcii încă erau conscripţi, şi mai sunt și azi (oare, de ce?), după o perioadă oarecare, plecau acasă, la treburile lor civile… Am simţit profesionalismul în privirile lor, în modul cum mă salutau – pentru că eram ofiţer şi atât, nu pentru că eram român şi, cum ar fi venit, le eram gazdă –, în felul cum purtau ţinuta şi cum se mişcau când era vorba să execute vreun ordin, fie acesta cât de mărunt, dar ordin; și o făceau cu aceeași conștinciozitate chiar și când nu se știau sub lupa superiorilor. Inclusiv la meciul amical de fotbal i-am simţit, unde ai noştri s-au prezentat echipaţi în toate culorile spectrului, iar ei, turcii, doar în alb şi roşu, specifice drapelului lor naţional. Le-am văzut determinarea cu care s-au aruncat în joc, dorind să câştige cu orice preţ, deși se vedea de departe că erau net inferiori din punct de vedere tehnic, şi nu m-am mirat când la final a fost egal, dar un egal în urma căruia ei păreau că abia intraseră în formă pe când „profesioniştii" noştri suflau ca locomotivele după cel mai al dracului maraton şi abia se mai ţineau pe picioare. Iniţial, fireşte, suspicios cum sunt de felul meu, n-am acordat prea mare atenţie acestui gen de detalii, crezând că „otomanii" s-au prezentat la respectivul exerciţiu cu oameni aleşi pe sprânceană şi, desigur, cum se punea şi problema „imaginii" pe care, în deplasare fiind, se cădea ca de la sine să o facă ţării lor, era normal să mă salute ca la regulament şi să acţioneze impecabil că, mi-am imaginat, şi ai noştri când se găsesc în poziţii similare se comportă la fel, nu? Ca să aflu de la unul de-ai noştri, care fusese în Turcia şi-i cunoscuse acasă la ei, cum ar veni, că lucrurile stăteau şi mai grav, şi vorbesc din perspectivă românească. Adică noi, românii, când a fost vorba să facem schimb de experienţă pe problema aceea a cercetaşilor, căzând banul ca primul să plece în Turcia plutonul nostru, abia pe urmă să ne întoarcă „turcaleții" vizita, de la noi a plecat un pluton, într-adevăr, cum fusese înţelegerea, numai că acel pluton a fost format ad-hoc, din elemente selectate „pe sprânceană" din întreg batalionul plus câţiva piloşi de pe la comandament, în orice caz mai mult de trei–patru soldaţi nu s-au găsit, restul fiind cadre de toate gradele şi mărimile plus „profesioniștii" care începuseră să prindă cheag prin armata noastră, nici într-un caz însă măcar un singur militar în termen, de sămânță, pe când la turci, când a fost să vină la noi, nu s-a schimbat nimic în organica respectivului pluton numit să-și reprezinte arma, armata lor şi ţara la exerciţiul în cauză, iar dacă unii dintre soldaţi, peste o lună, urmau să treacă în rezervă, cu atât mai mult au fost menţinuţi în schemă, atâta doar că de la comandament li s-a ataşat un direcţional în persoana maiorului cu care dezbătusem eu, preţ de câteva minute, nu prea multe, problema lui Brâncoveanu. În rest, niciun colonel măcar, cu atât mai puţin alte grade mai mici sau odrasle de generali n-au profitat de ocazie să facă o excursie pe banii armatei în fostul lor teren de manevră din urmă cu secole, pe când năzuiau – de nu cumva năzuiesc și azi – să ajungă la Roma, să transforme-n moschee Biserica Sf. Petru, după proiectul deja pus în practică vizavi de Hagia Sophia.

Deci, atât: un maior, un locotenent cu figură de tătar, extrem de simpatic şi sociabil, de altminteri, bun jucător de tenis de masă, un sergent şi restul soldaţi în termen… Să mai spun că, văzându-i, mi se făcuse dor de soldaţii noştri de odinioară, de modul cum, atunci când fuseseră instruiţi de comandanţi cu simţ de răspundere, ştiau să percuteze, să salute sau să execute un ordin cât de insignifiant sau de capital ar fi fost? Da, am plecat cu gândul că mi-ar fi plăcut şi mie să comand soldaţi precum aceia pe care, parcă în premieră, îi întâlnisem acolo. Şi care erau atât de soldaţi nu pentru că fuseseră anume instruiţi, ci pentru că aveau milităria în sânge. Pur şi simplu, am intuit, aşa se născuseră. N-aș vrea să fiu acuzat de defetism, unul ca mine, pentru cine mă ştie, ar trebui să fie ultimul român acuzat de aşa ceva, dar m-am întrebat atunci şi mă întreb şi azi: cum dracului să te confrunţi pe câmpul de luptă cu asemenea soldaţi? Cât de cretin să fii ca să-ţi imaginezi că poţi să-i învingi?

Şi cu atât mai mult am ajuns să mă întreb azi, când, zi de zi, trec pe lângă soldaţii noştri „profesionişti”, cum cu parşivă – ca să nu zic inconştientă – artă au fost denumiţi de către un decident vremelnic „inspirat” din vreun manual occidental de diversiune, de nu cumva a primit mutarea direct în plic în momentul când, la „sugestia” celor care nu ne vor altceva decât „binele”, s-a luat istorica decizie de a-i arunca la tomberonul istoriei pe soldaţii conscripţi, că deh, se preconiza clar că va veni momentul când nu aveau să mai fie bani nici măcar pentru nişte amărâte de pensii, darămite pentru echiparea şi hrănirea cohortelor de recruţi. Soldaţi „profesionişti” îmbătrâniţi înainte de a intra în vreo luptă, le citesc asta în privirile tâmpe cu care mă întâmpină când trec de punctul de control, care nu mai ştiu nici să salute precum ancestralul ţăran român, adică din respectul cuvenit unuia mai bătrân ca ei, nu zic şi mai mare în grad cu mult, de poziţia de drepţi nici vorbă, dar măcar să-şi îndrepte cocoaşa, să-şi scoată ţigara din gură şi mâinile din buzunare. Nu mai pretind să se ridice de pe scaun ori să-şi tragă picioarele mai din drum, să nu te împiedici sau să nu suferi vreun nenorocit de disconfort văzându-i bocancii atipici necremuiţi de trei săptămâni. (A nu se înțelege că nu sar ca arşi când apare „jupânul”, dar aceasta este o altă problemă care nu merită dezbătută aici)… Oare, ce comandanți or avea soldații aceștia? Îmi imaginez că nu prea grozavi din moment ce proverbul care zice că așa „cum este… turcul și pistolul” încă rămâne valabil… Păi, cu aceşti soldaţi „profesionişti” mai pleoştiţi şi mai ieşiţi din formă decât o vădană de mahala, să plecăm la război? Mai bine, cu banii băgaţi în „profesionalizarea” şi în uniformele, în salariile şi în gloanţele lor, plătim dracului tribut, ca pe vremuri; pe lângă că am şti o treabă, ne-ar costa şi mai puţin, iar cu restul, în cazul că ar mai rămâne vreo para chioară, mai reparăm vreo autostradă, ceva… Chit că, la două–trei secole odată, cum se mai întâmplă în istorie, unul dintre noi, care va fi să fie acela nici că ar mai conta, va avea soarta voievodului Brâncoveanu.

Semnal

Copilul din adâncul fântânii

de **Liviu Zanfirescu**

Îl suspectez pe scriitorul **Marian Ioan** de faptul că atât succesul acestei recente cărţi[1], cât şi al celor apărute anterior s-ar datora, printre altele, şi funcţiei de „pensionar-senior consultant” la firma „Intellcompetitiv”. (Surprinzător, însă, ceva pare ca-n „Legea pe dos”-ului, pentru că, nu-i aşa, „pensionaru-i pensionar, e clar!, dar fiind debutant în noua funcţie, de ce „senior” şi nu… „junior-consultant!?”) Cât priveşte cartea *Maidanisme literare sau Tablouri din cuvinte*, aceasta se adaugă celorlalte patru, cuprinzând 128 de eseuri, crochiuri sau aforisme, toate literare (dar şi umoristice, unele), având ca loc de inspiraţie metroul (cu tot alaiul de anexe) şi nu numai, iar ca timp înfiorătorul secol al XXI-lea, ca tematică prezentând „râsu’-plânsu’”, „omul din interior”, „copilul din adâncul fântânii”, „aparentul banal”, într-un cuvânt – lumea; lumea văzută oarecum altfel. Atât densitatea de situaţii (ipostaze) răsărite din te miri ce şi de niciunde, din banalul cotidian, cât şi prezentarea (desfăşurarea) lor au la bază (după umila noastră părere) principiul problematizării (?!), metoda drumului critic, ceea ce trădează formaţia sa ethnic-inginerească. Înclin să cred totuşi că de la pasiunea pentru SF i se trage brainstormingul pe care îl etalează în *Tablouri din cuvinte*.

Într-o scriere psiho-logico-filozofică „altfel” (a se citi personală), IM ne întăreşte una dintre aprecierile făcute la apariţia primelor sale cărţi şi anume că, în periplul său scriitoricesc, EL sângerează, surâde, râde, lăcrimează, ţipă, şopteşte, se enervează, se minunează, se extaziază astfel încât să nu fie confundat cu niciun alt IM. Autorul pătrunde în labirintul psihologic al fiecărui erou, punându-şi – şi punându-le acestora – întrebări, stăruind asupra unor varii comentarii care unora li se vor părea vecine cu bârfa. „Tablourile” par uneori neterminate (adică terminate, dar…, în coadă de peşte); se ivesc secvenţe şocante şi tulburătoare, „schimbări de macaz” (de gândire), pline de neprevăzut; momente de „înmuiere” sufletească, de sensibilitate indusă (cazul Metis) care trezesc la viaţă „omul din interior”. De asemenea, ineditul unor situaţii (momente) prin surprinzătoare asociaţii de idei scot la iveală nobleţea sufletească a lui IM, bazată pe o atentă şi serioasă analiză, pe meşteşugul său într-o „altfel” de logică. O tristeţe filigranată (deh, chestie de filatelistul „care este”!) se insinuează abia sesizabilă în „marca” fiecărei tablete. Cu suflet şi minte de oltean, IM „împănează” (plombează) unele naraţiuni cu expresii ce amintesc de Nea Mărin şi de Sucă şi este, să recunoaştem, reconfortant. E, printre altele, ca o frumuseţe a… bucuriei. Uneori, dilatându-mi atenţia, cred că IM forţează, de fapt, aflarea neştiutului, descoperirea nedescoperitului (imposibilului) gen cuadratura cercului, provocând scântei, scintilaţii în mintea şi sufletul cititorului. În plus, inflorescenţa bogat metaforică a „tablourilor” determină pulsiuni, zvâcniri şi, implicit, (re)trăiri memorabile. Aşa se face că, de cele mai multe ori, aparentul banal devine esenţă. În abordarea tematicii, IM pare să-şi amintească de vocative şi interjecţii care în plan narativ dau „culoare” „tablourilor” care devin cu adevărat reale, naturale. Sunt vizibile comicul de situaţie, ironia, autoironia în peisajul antitezei, inventica lingvistică stârnind zâmbete („Legea pe dos”-ului, comandantul de pace etc.). Îndrăzneaţă şi reuşită ni s-a părut reconsiderarea (reevaluarea) banalului prin reinventarea cugetărilor, a proverbelor, aforismelor adaptate vremurilor de azi… Şi pentru că toate „tablourile din cuvinte” trebuiau să se încadreze în acelaşi stil, li s-a spus „altfel”!

[1] Marian Ioan, *Maidanisme literare sau Tablouri din cuvinte*, Editura ADALEX, Sibiu, 2014.

Valentin Nicoliţov, preşedintele Societăţii Române de Haiku:

„Plătim totul din buzunarele proprii, aşa se face poezie şi cultură astăzi, în România!”

un interviu de **Bogdan Didescu**

– Domnule colonel, aţi avut o carieră militară prodigioasă, atât în domeniul tehnic, pentru care v-aţi pregătit prin şcoli, dar şi în cel literar, care are cu totul alte modalităţi de formare. V-aş ruga să ne spuneţi cum s-au îmbinat aceste două domenii oarecum antagonice pentru cine nu poate pătrunde esenţa fenomenului, adică milităria şi poezia… Mai ales o anume poezie, ca să zicem aşa, unde dumneavoastră sunteţi cel mai în măsură, poate, la ora actuală, să ne oferiţi ceva detalii. Pe scurt, ce v-a atras spre haiku?

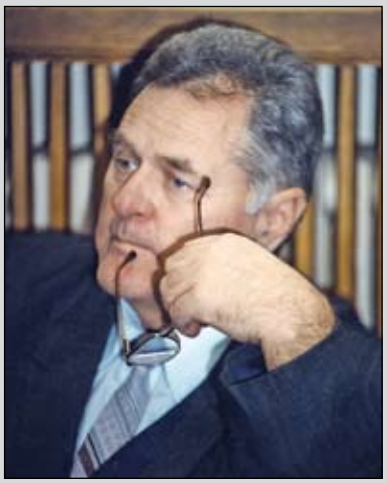
– M-am născut în Bucureşti, am terminat Politehnica la Cluj şi am lucrat ca ofiţer inginer în armată aproape patru decenii. Am avut multe satisfacţii: am contribuit la proiectarea şi realizarea tehnicii blindate româneşti sau la modernizarea acesteia, am scris mai multe cărţi de tehnică militară, zeci de articole tehnice în presa militară şi am înregistrat zeci de invenţii şi inovaţii în acest domeniu. Pentru două dintre invenţiile realizate am fost premiat cu medalii de aur la Saloanele de inventică din România şi de la Bruxelles. În ultimii şapte ani de activitate, am comandat o unitate militară de studii şi experimentări în domeniul tehnicii de tancuri-auto, unde am lucrat cu specialişti militari excepţionali, obţinând rezultate deosebite. Deci, în domeniul tehnic pot spune că am fost un specialist realizat. Pasiunea pentru literatură a început încă din tinereţe, de pe băncile liceului, când am scris primele poezii şi primele povestiri. Cel căruia-i datorez însă cel mai mult din perspectiva discutată aici a fost profesorul Florin Vasiliu, fost militar și el, care a creat prima şcoală de haiku în România, aceasta începând cu anii 1990. Practic, poemul haiku m-a atras prin simplitatea, profunzimea expresiei, dar şi prin lipsa de „zorzoane literare” cum sunt metaforele, comparaţiile, personificările etc.

– Când și cum aţi început să scrieţi haiku şi lirică de sorginte niponă, în general?

– Poemul haiku mi-a intrat la suflet prin 1974, când au apărut la noi primele cărţi de poezie traduse din lirica japoneză. Era un domeniu complet nou, fascinant, atractiv, exotic. Însă scrierea poemelor haiku am abordat-o mai târziu, prin 1996, când am făcut cunoştinţă cu regretatul profesor Florin Vasiliu, cum ziceam, şi cu membrii cenaclului Societăţii Române de Haiku, unde m-am putut documenta mai serios asupra acestui gen de poezie. Primele poeme le-am publicat în revista „Haiku” în anul 1997. A urmat, invariabil aș zice, primul volum propriu de poeme haiku, în anul 2000. În acei ani, am fost inclus şi în două antologii româneşti de haiku: *Caligrafiile clipei* (1999) şi *Luna-n ţăndări* (2000), ceea ce a constituit pentru mine un prilej de mare satisfacţie. Mulţi poeţi români consacraţi au făcut cunoştinţă cu poemul haiku tot în perioada aceea, 1970–1974, citind primele antologii apărute la noi. Amintesc aici doar pe câţiva dintre ei: Nichita Stănescu, Gheorghe Tomozei, Adrian Păunescu, Marin Sorescu, Petre Ghelmez şi Aurel Rău. Dar am continuat să scriu şi literatură clasică şi am publicat până acum un volum de poezii, un volum de proză scurtă şi două romane de dragoste.

– Aţi „preluat” redacţia Revistei „Haiku” de la profesorul Florin Vasiliu în 2001 şi conducerea Societăţii Române de Haiku de la Vasile Moldovan în 2010, din câte cunosc. Cu ce gânduri aţi acceptat sarcinile acestea?

– Vasile Moldovan este un poet cu mult talent în domeniul discutat, lucru recunoscut de toată lumea haiku-ului de la noi. El a condus Societatea Română de Haiku după moartea lui Florin Vasiliu, din anul 2001 până în anul 2010, când, datorită unor probleme de sănătate, n-a mai putut continua. Eu am fost ales în locul său deoarece eram redactor-şef al revistei „Haiku” şi reuşisem câteva lucruri importante: să continui editarea revistei după moartea lui Florin Vasiliu, să înființez concursul internaţional de haiku al revistei (cu secţiunile în limbile română, franceză şi engleză) şi să o transform într-o revistă bilingvă, pentru a putea fi trimisă şi citită şi în afara graniţelor ţării. În momentul când am fost ales, nu bănuiam exact la ce muncă grea mă angajam. În afara celor opt ore de muncă

Valentin Nicoliţov (n. 12 februarie 1945, Bucureşti), absolvent al Şcolii Superioare de Ofiţeri din Braşov (1967) şi al Institutului Politehnic din Cluj-Napoca (1972) cu diplomă de inginer. Lucrează ca ofiţer activ inginer până în anul 2000. În această perioadă, publică mai multe cărţi de tehnică militară, zeci de articole în presa militară, realizează o serie de invenţii şi inovaţii în domeniul tehnicii de blindate. Începând cu anul 2000, până în 2014, publică un volum de poezii, un volum de proză scurtă, două romane de dragoste, două volume de poeme haiku şi câteva antologii de haiku şi senryu. Este inclus în *Istoria Literaturii Române de la origini până în prezent*, realizată de profesorul Ion Rotaru (2006), în *Antologia sonetului românesc*, realizată de Radu Cârneci (2009) și în *Antologia Asociaţiei Mondiale de Haiku* din Tokyo (2006–2014). Este membru al Societăţii Scriitorilor Militari, al Societăţii Scriitorilor Români, al Societăţii Române de Haiku, al World Haiku Association din Tokyo și, nu în ultimul rând, preşedinte al Societăţii Române de Haiku şi redactor-şef al revistei „Haiku”.

la serviciu în timpul zilei, se mai adaugă orele de seară şi noapte, când trebuie să scriu şi să tehnoredactez numărul următor al revistei „Haiku”, să fac corectură sau traducere şi să mai scriu alte pagini de literatură personală. Am noroc cu câţiva colegi care mă ajută când pot şi ei: poetele Paula Romanescu, Magdalena Dale şi Teodora Moţet, precum şi poeţii Constantin Stroe, Dumitru Roşu, Jules Cohn Botea, Florin Grigoriu ș.a., nişte sufletişti, care şi-au dat seama că numai lucrând împreună putem rezolva toate activităţile ce ni le propunem. Societatea Română de Haiku este acum mai puternică, are mai mulţi membri în capitală şi în ţară, iar aceştia scriu poeme de calitate, au câştigat premii importante la concursurile internaţionale şi din ţară. I-aş menţiona pe câţiva dintre ei, deşi sunt mai mulţi: Şerban Codrin, Eduard Ţară, Radu Patrichi, Iulian Dămăcuş, Cezar Ciobâcă, Ioan Marinescu, Maria Tirenescu și nu în ultimul rând Alexandra Flora Munteanu.

– Lirica de factură niponă, în special poemele haiku şi tanka, au pătruns în multe ţări de pe toate continentele. Cum s-a afirmat poemul haiku în România?

– În România, poemul haiku, deşi s-a dezvoltat foarte mult în ultimii 25 de ani, fiind practicat astăzi de peste 300 de poeţi, continuă să fie destul de puţin cunoscut în marea masă a cititorilor de poezie, iar critica literară, trebuie s-o arătăm, nu-i acordă atenţia ce i s-ar cuveni, din cauză că nu este suficient pregătită să-l cunoască. O mare parte dintre critici consideră haiku-ul un poem simplu, fără calităţi literare. Potrivit lui Roland Barthes, „haiku-ul are această calitate, îţi închipui că îl poţi face tu însuţi cu uşurinţă”. Căci ce poate fi mai simplu decât să scrii un tristih fără titlu, fără rimă, compus din 17 silabe, pe o temă despre natură? Un poet francez de la începutul secolului XX, Paul Louis Couchoud, atrăgea atenţia că, „de fapt, tocmai această simplitate este marele pericol”. La noi, sub acest pretext, că un haiku se face cu uşurinţă, au fost publicate prin revistele literare grupaje de poeme intitulate haiku, în fapt simple experimente, tristihuri cu metrică 5–7–5, care nu au nicio altă calitate. Alţii au publicat pe la diverse edituri chiar volume cu sute de poeme intitulate haiku, la care, după o analiză atentă, se poate demonstra că nu au nicio legătură cu această formă de poezie. Sunt mulţi poeţi neiniţiaţi suficient în această formă de poezie, care nu s-au documentat suficient şi nu au la îndemână nici referinţe critice solide care să le arate ce e corect şi ce este greşit în ceea ce scriu. Mulţi dintre începători, în loc să studieze poeţii clasici japonezi de haiku, îi iau drept modele tocmai pe aceşti poeţi nepregătiţi. Vă daţi seama că aici critica literară ar trebui să facă puţină curăţenie, cu condiţia să ştie s-o facă.

– Cunoaştem cu toţii rolul important al internetului în propagarea creaţiilor autorilor de haiku, deoarece pe această cale au putut participa mai uşor la evenimente ce se petreceau atât pe plan naţional, dar şi internaţional. Totodată, internetul permite un schimb rapid de idei, participarea la concursuri online şi publicarea pe site-uri a poemelor. Cât de mult contează în viaţa unui poet de haiku Internetul?

– Recunosc faptul că fenomenul haiku s-a dezvoltat foarte mult în ultimul sfert de veac şi datorită apariţiei şi răspândirii Internetului. Acesta este un aspect pozitiv şi trebuie menţionat ca atare, poemul haiku românesc ajungând astfel să fie cunoscut rapid pe întreg globul. O răspândire foarte mare au căpătat-o şi concursurile de haiku de pe Internet la care au acces oameni de toate vârstele, cu sau fără talent poetic şi cu grade de pregătire diferite**.** Din păcate, aici apare imediat şi aspectul negativ: pe Internet nu există niciun fel de autocenzură, nu există critică literară, acolo publică oricine orice, chiar dacă are talent sau nu. În plus, de cele mai multe ori apare şi un aspect financiar neplăcut: la multe concursuri de pe Internet se solicită, odată cu trimiterea poemelor spre jurizare, unele sume de bani. În acest fel, consider că se încalcă spiritul haiku, transformându-se problema poemului haiku într-o mică afacere. Noi, la SRH, am căutat să nu încălcăm acest principiu de bază şi, până în prezent, cred că am reuşit. Revista „Haiku” are propriul blog pe Internet, cu acces gratuit pentru toţi poeţii de haiku, iar participarea la concursurile internaţionale ale revistei „Haiku” a fost, de asemenea, gratuită, începând cu anul 2005 şi până în prezent. Ca o părere personală, aş considera Internetul foarte bun pentru iniţierea poeţilor ce vor să scrie haiku, putând să-şi compare rezultatele la început şi să afle părerile altora. Poeţii talentaţi însă, care depăşesc stadiul de începători, trebuie să-şi continue pregătirea, să şi-o cizeleze în cenacluri specializate de haiku şi mai puţin pe Internet. Societatea Română de Haiku are un cenaclu de haiku în Capitală care ţine şedinţe lunare.

– Credeţi că Internetul va înlătura complet revistele publicate pe hârtie? Se mai publică astăzi cărţi de haiku pe hârtie? Cum credeţi că va evolua acest aspect?

– La ora de faţă, publicarea unei cărţi pe hârtie, la tipografie, este foarte costisitoare şi chiar un tiraj de numai câteva sute de exemplare nu şi-l poate permite oricine. Internetul, în schimb, devine mult mai ieftin pentru a-ţi publica acolo poemele, care pot fi accesate de mii sau chiar zeci de mii de cititori. Din acest motiv, mulţi poeţi au aderat la tot felul de bloguri de pe Internet, care le mediatizează creaţiile, bune sau mai puţin bune, contra unor sume de bani. Acest fenomen, din păcate, este asemănător cu acela întâlnit în multe facultăţi particulare, unde studenţii, în loc să înveţe, plătesc o sumă de bani pentru fiecare examen ce-l au de promovat şi scapă de bătăi de cap. Faptul că nu au învăţat nimic în cinci ani de facultate particulară nu mai interesează pe nimeni. Pe de altă parte, autorii de talent continuă să scrie şi să publice cărţi de haiku pe hârtie. Dintre somităţile lumii, i-aş da drept exemplu pe fostul secretar general al ONU, suedezul Dag Hamarskjoeld, care era un bun poet de haiku, şi pe preşedintele Comisiei Europene, Herman von Rompuy, care şi-a publicat, până în prezent, două volume interesante de poeme haiku. Desigur, lista exemplelor notorii nu se rezumă doar la aceste două nume. Şi în viaţa mea contează foarte mult Internetul, și asta din două motive: în primul rând, îmi permite un acces rapid la sursele de informare, la sursele bibliografice mai ales, atât în domeniul literar al haikuului cât şi în domeniul automobilistic, unde continui să lucrez, la o revistă de specialitate, iar în al doilea rând, îmi facilitează comunicarea cu poeţii de haiku din ţară şi, mai ales, cu cei de peste hotare, într-un timp foarte scurt. De exemplu, când îi scriu preşedintelui World Haiku Association din Tokyo, Japonia, domnului Ban’ya Natsuishi, acesta îmi răspunde în maximum 5–10 minute.

– Călătorind în mai multe ţări sau corespondând cu diverşi colegi, puteţi să faceţi o comparaţie între felul cum se desfăşoară activitatea publicistică în domeniul liricii nipone la noi, în oglindă, deci, cu ce se petrece în străinătate?

– Am călătorit în mai multe ţări din Europa, am luat contact cu poeţii de haiku străini sau cu cei sosiţi la noi, la consfătuiri sau festivaluri de haiku. Am legat prietenii şi facem schimburi de păreri, de informaţii şi de opinii în acest domeniu, traducem din poezia lor în revista „Haiku” şi suntem, la rândul nostru, traduşi în reviste din străinătate. Ca

urmare a acestor relaţii de colaborare, am publicat unele antologii de haiku împreună cu poeţii străini precum antologia româno-franceză de haiku *Apus de soare/ Coucher de soleil*, în 2010, împreună cu majoritatea poeţilor francezi de haiku cunoscuţi, şi antologia româno-americană de senryu *Terapie prin senryu/ Senryu Therapy*, în 2012, lucrare realizată împreună cu poetul american Bruce Ross. În 2013, am realizat *Antologia Festivalului Internaţional de Haiku de la Constanţa*, care cuprinde 65 dintre cei mai cunoscuţi poeţi români şi străini de haiku. Aceste antologii internaţionale s-au bucurat de o bună apreciere atât la noi, cât şi la ei, în străinătate. În plus, colaborăm cu revista japoneză „Ginyu" din Tokyo, cu revista franceză „Gong", cu revista bulgară „Matador" şi cu altele similare din Serbia, Croaţia etc. De asemenea, colaborăm cu reviste româneşti online. Anul trecut am început o colaborare interesantă cu editorul american Charles Trumbull, care ne-a vizitat la o şedinţă de cenaclu în Capitală, şi cu poeţii americani de haiku grupaţi în jurul revistei „FROGPOND", o experienţă pe care sper s-o continuăm fructuos şi în anii ce vin. Aceste relaţii mi-au permis să constat că haiku-ul românesc este mult mai apropiat ca factură şi sensibilitate de poemul haiku practicat de poeţii francezi de astăzi; păstrează caracteristicile poemului clasic japonez, dar, în acelaşi timp, încearcă să se modernizeze şi să se adapteze la vremea noastră. Acest fapt l-am putut constata şi cu ocazia Festivalului internaţional de haiku organizat la Constanţa, în zilele de 7–11 august 2012, unde autorii de limbă franceză (mai ales cei din Franţa şi Canada) au prezentat poeme haiku având caracteristici similare cu cele ale poemelor româneşti. În afară de asta, şi la noi, şi la francezi există reviste pe hârtie şi online, care promovează lirica niponă, în primul rând poemele haiku şi tanka. Suplimentar, în România se promovează şi poemul într-un vers, deci un poem mai scurt decât poemul haiku deoarece are doar 14 silabe, fiind introdus în literatura noastră de Ion Pillat. Avem mulţi autori buni ce practică şi poemul într-un vers românesc.

– Revista „Haiku" are de acum o vârstă. Vorbiţi-ne, vă rog, despre ce aţi adus nou dumneavoastră personal şi ce alte lucruri frumoase intenţionaţi să faceţi.

– Anul acesta, în luna martie, revista „Haiku" a împlinit 24 de ani de la înfiinţare. Cum precizam la început, am preluat revista de la Florin Vasiliu, care o dusese deja până la numărul 25/2001. Ei, și de atunci, am ajuns cu ea la numărul 51, aceasta în luna mai a.c. Și mergem mai departe. Multe dintre proiectele de început le-am realizat, iar cele ce nu le-am putut realiza încă, le vom include în planurile noastre de viitor.

– O mare problemă pentru toţi scriitorii este lipsa susţinerii financiare pentru diverse proiecte sau pentru publicarea unor cărţi. Sigur, nu e ceva nou în ţara noastră, dar nu riscă „Republica" Haiku să se fărâmiţeze, cumva, iar revistele să dispară, ştiind că „susţinerea" este mai slabă decât în cazul altor asociaţii de creaţie?

– Lipsa susţinerii financiare o resimţim cu toţii. În anul 2013, pe timpul desfăşurării Festivalului internaţional de haiku dela Constanţa, singurii sponsori care ne-au ajutat cu materiale, cărţi, pliante etc. au fost Ambasada Japoniei la Bucureşti, Muzeul Naţional al Satului „Dimitrie Gusti", Muzeul Ţăranului Român şi Editura Cununi de stele. Iar din Constanţa, Primăria oraşului şi Prefectura judeţului ne-au sponsorizat câte o excursie cu toţi participanţii, români şi străini, la câteva obiective turistice din Dobrogea. Le mulţumim încă o dată. Toţi ceilalţi colaboratori ne-au cerut bani, inclusiv Universitatea „Ovidius", chiar mai mulţi decât stabiliserăm la început. Plătim totul din buzunarele proprii, aşa se face poezie şi cultură astăzi, în România. Nici în Capitală nu am fost sprijiniţi, deşi am solicitat acest sprijin la Ministerul Culturii şi la Ministerul Apărării Naţionale.

– Cu ce ați apelat la armată și nu v-a ajutat?

– M-aş referi doar la cenaclul nostru de haiku, care îşi desfăşoară activitatea timp de două ore pe lună. Fiindcă avem printre membrii cenaclului mulţi poeţi care sunt cadre militare în rezervă sau în retragere, am solicitat Ministerului Apărării Naţionale să ne aprobe în continuare o sală de 20 de locuri la Cercul Militar Naţional, timp de două ore pe lună, gratuit. Ni s-a răspuns în scris, de către Comandamentul Serviciilor Armatei, că activitatea cenaclului Societății Române de Haiku nu este considerată de utilitate publică. În acelaşi timp, pentru închirierea unei săli, timp de două ore lunar, ni s-a solicitat de către Cercul Militar Naţional suma de 260 de lei noi. Aşa se face cultură astăzi în România, cultura nefiind de „utilitate publică".

– Mulţumindu-vă că aţi acceptat să avem această convorbire, vă propun să încheiem prin a ne dezvălui câte ceva despre proiectele dumneavoastră, atât cele personale, cât şi, evident, cele care privesc revista „Haiku" şi societatea omonimă pe care o conduceți.

– Proiectele ce privesc revista „Haiku" sunt multe. Vom continua colaborarea cu toţi poeţii străini de haiku cu care suntem prieteni, vom căuta să participăm la cât mai multe manifestări organizate peste hotare, vom continua să organizăm concursul anual internaţional de haiku pe cele trei secţiuni lingvistice, vom îmbunătăţi materialele de pe blogul Internet al revistei. În plus, va trebui să descoperim şi să promovăm noi poeţi de haiku talentaţi, în mod deosebit din rândul tinerilor, şi noi traducători de limbă franceză şi engleză, deoarece stăm mai slab la acest capitol. Azi, nimeni nu-ţi traduce nimic fără mulţi bani. Avem în continuare nevoie de principalele elemente care ne definesc existența, între care un loc principal îl constituie legătura indestructibilă cu natura în mijlocul căreia trăim. Haiku-ul constituie pentru noi o oază de existenţă în care mai putem admira o floare, un fluture, un bob de rouă, care ne face mai buni şi ne îndeamnă să iubim tot ce ne înconjoară. Deşi lumea de lângă noi s-a schimbat şi se schimbă mereu sub ochii noştri, nu cred că este cazul să regândim valorile de bază ale lumii, în primul rând iubirea. De fapt, poemul haiku ne îndeamnă la un singur mod de acţiune: să iubim tot ce este în jurul nostru. Cât despre proiectele personale, aş aminti deocamdată doar două: să finalizez o nouă carte de proză scurtă şi un nou roman. Lucrez la ambele proiecte literare de vreo doi ani şi nu am avut timp suficient pentru a le termina. În încheiere, vă mulţumesc și eu pentru faptul că mi-aţi permis să facem cunoscute cititorilor revistei dumneavoastră câteva dintre preocupările Societăţii Române de Haiku.

Avram Iancu şi cuiele

(fabulă)

de **Cezar Pârlog**

Distinsul profesor Titu Maiorescu a fost apreţiat de multe generaţiuni de eleve. Un timp, era chiar directore al Gimnasiului central din Iassy. Cel mai preţăluit liceu cu pensionat de fete din comună. Le înveţa cu graţie şi din iniţiativa sa, lecţiuni de grămatică romanescă, ba uneori şi pedagogie, după cum era nevoia. Nu a lăsat nici-odată vr'o elevă repetentă şi nimeni nu a fost isgonit din şcolă pe sama cursurilor sale. Măcar că tot timpul ereau şi eleve la care, cu totă bunătatea sa, nu le putea da învăţătură despre cum e cu limba asta nouă, cu cuvintele. Doară că la sfîrşitul de semestru, le trecea. O singură cerere avea onorabilul profesor de la elevele sale cu mai puţină silinţă, pentru a le pute trece clasa. Să vie spre consultaţiune la internat, pe înserat, în camera intendantei, domnişora Emilia Ricquert. Ş'apoia să se desgolească în partea de sus a brîului şi să i se dee voia să le privescă, iar une-ori să le frămînte uşor sînele fecioreşti. E adeverat că de cele mai multe ori, era de îndeagiuns doar ca să le zărească pentru numai o minută. Apoi, pierea din vedere cu mare repediciune, cu mâna la buzunare pe o uşe laterală iară ele o închideau în urma lui suflând cu uşurere. Se dice că despre asemenea zăbave nocturne ale imposantului dascăl ar fi avut ştiinţă şi directorea şcolei, Mademoiselle Gross, dar avea îngăduinţă, vădînd pe împricinat doar ca un „organ de inspecţiune", iar orice călcare de lege contra bunelor moravuri, prevedută şi pedepsă de paragraful 200 al Codului criminal, prin vederea ei alt-cumva severă, nu-şi mai ave rostul. Ast-fel se întîmplă şi în acea diuă de sfîrşit de Cuptor anno 1864. Într-o Marţe. Numai că, în acel momentu, coprins de o emoţiune ce pare că nu o mai întâlnise nici-odată, în timpul forte scurt în care mânile sale au eşit să întâmpine delicatele şi fermecatele conture, pielea albă a Veronicăi, (copila moaşei Cîmpean), onorabilul Director, a roşit pînă-n vîrfu urechiei, chiar şi dincolo de ea şi, ca trăsnit cu leuca, a fecut cu energie un pas înapoi opintindu-se chiar în dulapul cu registre de evidenţă ale madamei, urnindu din loc. Numai că pe el iera, poftim!, fatalitate, ne-apucând să primescă un loc mai de onore conformă cu importanţa personei sele, chiar ultima donaţiune, bustele de petră a lu' Avram Iancu, eroul revoluţiunii române de la 1848. Adus fiind de puţine dile de chiar preotul Silioan, tocmai de la Blaju. Care erou, mişcat de forţa izbirei, şi avînd o lature prea mică faţă cu înălţimea, îi căđu drept în cap. Rămas lat, venerabilul dascăl avuse parte de cel mai frumos sicriu din tîrg. Au dat bani cu totele, părinţi, copii, profesori. Păcat! Mulţimea îl vedea de pe alături drept ca directore de Facultate, apoi drept viitore ministru de la Bucuresci. Dar augustul profesor o se ajunge de-cît pînă la moşia familiei de la Pogoneşti, alături de Bârlad, unde dînsu a voit tot-d'a-una să odihneşce lîngă toţi cei din nemul seu.

*

Mercedesul Transporter 601 rozaliu, cu cîteva dungi negre în diagonală şi toţi cei 190 de cai putere, era doar un mieluşel în mîinile viguroase ale Veronicăi. Vica pentru prieteni şi clienţii mai vechi. Învîrtea cu siguranţă covrigul, cu o singură mînă la o sută douăzeci pe oră, în timp ce-şi studia punctele negre de pe nas în oglinda cu ramă albastră. *Ce dracu', ăsta nu era!*, spuse, şi-l elimină rapid şi dureros, în secunda următoare, ţinînd volanul cu genunchii. O fată de toată isprava. Mai mereu punea chiar ea mîna cînd era vorba de încărcat maşinuţa colorată. Deh, mînca o pîine. Transporta orice, de la baxuri de şlapi şi chiloţi chinezeşti pînă la porci mistreţi, E drept, asta s-a întîmplat numai o dată, o comandă de noapte, pe undeva prin stufărişurile din dreapta Prutului, pe la Grozeşti. Nişte băieţi, la vînat. Maşina ei roz mergea ca vîntul şi făcea treaba, chiar dacă luată la sehaş. Trei sute mii de km, adusă direct din Germania. Odată a cărat chiar un pian. Ce s-au mai chinuit cu el pe scări! Etajul şapte le-a dat serios de furcă, dar au ajuns, chiar dacă l-au scăpat de trei-patru ori, odată chiar şi un etaj. Acum duce un sicriu frumos. Poate cel mai frumos văzut de ea în oraşul de pe Bahlui şi prin împrejurimi, pînă la Vaslui. Şi-n dreapta pînă hăt, tocmai la Vatra Dornei, pe unde-şi face şi ea drumurile. Radioul merge pe 101,9 FM. Vica e romantică, deşi nu se prea vede. *Oooo,Justify my love!…* Şi gemetele Madonnei îi duc gîndul la cea mai bună prietenă, Sori. Ce mai zile aveau împreună! Cîte drumuri de noapte au făcut, şi de cîte ori nu se opreau cînd li se scula, pe la cîte-o benzinărie ori chiar pe cîmp… Trăgeau perdelele, scaunele pe spate şi dă-i, tată, tras la rame în toată regula. Tocmai cînd s-a dat legea, şi visa Vicuţa ca orice femeie normală la o familie, Sori a lăsat-o cu ochii-n soare. A plecat cu un motociclist în Cipru. Oftează cu dor şi prin faţa ochilor îi trec numai imagini frumoase. Primul sărut, prima dată cînd şi-a frecat-o, primul 69… „I want to run naked in a rainstorm/ Make love in a train cross-country…"

A devenit melancolică. Şi izbeşte cu sete un pumn în bordul de plastic. *Uffff!…* Cîţiva paraziţi şi cîntarea merge mai departe. *Numa' Madonna asta cu gemetele ei e de vina. Băga-mi-aş ...!* Iar clipul alb-negru văzut de atîtea ori continuă să-i ruleze pe retină. Era cîntecul lor preferat. Şi Sori cu ţîţele ei rotunde şi moi. … Wanting, needing, waitingg/ For you to justify my looovee/ Hopingg, prayinggg…/ Fredonează şi ea, atîta i-a mai rămas….

Vica simte cum o iau călduri ce pleacă fix de prin plexul solar. Drumul e mai bun. Următorii treizeci de kilometri abia au fost modernizaţi. Două benzi şi asfalt nou. *Ăştia n-au*

furat ca-n altă parte, se surprinde gîndind profund, *dar ce-ar fi să mi-o frec puţin*. Şi simte cum o îmbie discret micul drăcuşor din urechea stîngă. Nici n-apucă să-şi termine gîndul, că fermoarul de la blugii ei trei-sferturi e deja deschis. Degetele şi-au făcut loc ascultătoare. Materialul moale și alunecos al dresurilor mov îi aţîţa simţurile. Fiore. 100 DEN. Închide ochii şi se mîngîie pasional. *Fain!* Şoseaua e dreaptă şi liberă. Azi nu și-a luat chiloți. Buzele se deschid ascultătoare. *Mmmmmmm, ce bine e!* Zeama a început să curgă din ea ca dintr-o fîntînă. *Şi ce se mai bucura Sori de asta! O înfometată, nu-i mai lasa nici o picătură.* Fără să-şi dea seama, arătătorul trecu prin ciorapi savurînd atingerea cîrlionţilor năclăiţi. Deja înăuntru. Degetul mijlociu îi răsfață petunia. Mişcarea a devenit ritmică. *Oooo!… Ooooohhh!… Oo-ooooohhhh!… Daaaaa…* O hurducătură o surprinse. Deschide ochii. *Ce dracu-i cu bucata asta de bordură în mijlocul drumului?! Copii nenorociți! La dracu!, am rupt ciorapii. Las' că nu se vede. Parcă s-a auzit ceva şi în spate. S-o fi mişcat puţin dom' Titus cu coşciugul lui frumos cu tot. De plecat, n-are cum să plece*, se linişti singură, privind totuși în retrovizoare. Şocul urni capacul sicriului. Prea puţine cuie; e criză… Opreşte pe dreapta şi mîna stîngă strînge şi mai bine volanul îmbrăcat în piele neagră.

*

Liniştea e sfărîmată de o sdruncinătură. Apoi un zumzet continuu şi o musică în surdină. Şi o cîntare tânguitoare: „…Wanting, needing, waiting/ For you to justify my love/ Hoping, praying…" Nu înţelege nimic, aude doar nişte gemete. Şi ce gemete… Le simte imediat în tot corpul. Căldura îl inundă. *Şi fata ceea, Veronica, ce per, ce piele albă, atâta de inocentă! Ce sîne de odaliscă…, n-am mai vedut aşa ceva nici-o-dată: motivele sferelor. Voiesc să scriu o-dată despre asta, negreşit am să scriu.* Şi gemetele se aud tot mai tare.

„…Love me, that's right, love me…"

Ce sensatiune! Mâna dreaptă îşi face loc anevoe şi se mişcă spre deschizătura dinainte a nădragilor, pipăindu-i. Aci e. Nasturii… primul e gata. *Aaaaaaaa, ce bine eeee,* geme domnul profesor cu vocea stinsă, în timp ce-şi… Gemetele au devenit adânci şi ritmice: „…Wanting, needing, waiting…" *Vine, vine… vine*… Şi impunetorul profesor, simtend navala, înţepeneşte subit, încordîndu-şi picioarele. Instantaneu, în plină reversare ridică brusc cotul care se loveşte de ceva, urnindu-l. Un bufnet şi un ţăcănit. Liniște.

Morală:

Nici-odată să nu trageţi de sîne gagici cu numele de Veronica. Iar dacă accidental, acesta se întîmplă, trebuie tot-d'a-una verificat să nu fie în spate un dulap mare în fund, cu doă uşi, plin de registre şi cu un buste al lui Avram Iancu de-asupra. Iar dacă mortea a venit, în nici un caz să nu vă frecaţi mătărînga în sicriu fără să fiți atenți la coate.

Fumigene

Bine aţi venit în lumea mea![1]

de **Marian Ioan**

Mi-am dorit să ies la pensie încă de când eram locotenent. Pe vremea aceea, aşteptam cu nerăbdare numai zilele de sport, nici măcar ziua de soldă nefiind la fel de aşteptată. În zilele acelea, ne duceam la terenul de fotbal, de volei, sau de tenis, împreună cu comandanţii noştri. Adeseori, ne apuca întunericul pe teren! Uneori, veneau soţiile să ne ia acasă, cele cu copii mici venind chiar cu ei în cărucior. Dacă se întâmpla să terminăm mai repede, plecam cu toţii la o bere. Tot impreună cu comandanţii. Îmi imaginam, atunci, că a fi la pensie înseamnă să poţi să te duci toată ziua la sport, sau să stai acasă cu copiii, să te duci la bere cu prietenii când vrei, fără să mai faci de serviciu noaptea, fără să ai responsabilităţi, fără să te mai duci cu recruţii pe câmp, fie ploaie, fie frig, fie arşiţă. Locotenenţia a trecut şi, odată cu ea, şi prima parte a tinereţii. Luat cu viaţa, am uitat de pensie şi această uitare m-a ţinut până cu vreun an, doi, înainte de pensionarea adevărată. Atunci, am sesizat la nişte colegi mai în vârstă, care urmau să treacă în rezervă, o oarecare nelinişte la unii, ceva nostalgie la alţii, şi de-a dreptul durere la câţiva. Încercam să-i încurajez, spunându-le cu toată convingerea că nimic nu poate fi mai plăcut decât să fii pensionar, adică să ai posibilitatea să faci numai ce vrei tu, când vrei tu, cum vrei tu. Am continuat să-i încurajez, crezând sincer în ceea ce le spuneam, până în ziua în care am primit o hârtie prin care mi se aducea la cunoştinţă că peste două luni urma să trec în rezervă. Nu ştiu de ce, în clipa aceea au început să claxoneze toate maşinile Pământului şi să sune, concomitent, toate sirenele vapoarelor de pe mările lumii. Un cutremur formidabil s-a produs tot atunci, prefigurând înfiorătorul tsunami ce avea sa se abată asupra Asiei de Sud-Est peste câţiva ani. Nu înţelegeam nimic! Simţeam cum cad în gol şi nu înţelegeam unde, de ce şi cât. Cred că am pus acea hârtie în sertarul biroului, căci acolo am găsit-o, după o vreme. N-aş putea să spun cum şi când am ajuns acasă, căci am ajuns. Mi-am dat seama după o vreme, atunci când soţia mea mă întreba ce e cu mine, că nu înţelege de ce mă agit aşa, de ce nu aud ce-mi spune şi ce am aşa important de lucru, de scriu întruna de câteva zile. Atunci m-am trezit, parcă dintr-un somn. M-am uitat pe hârtii. Îmi scriam memoriile. Ajunsesem la momentul în care ma'mare îmi pusese bocceluţa

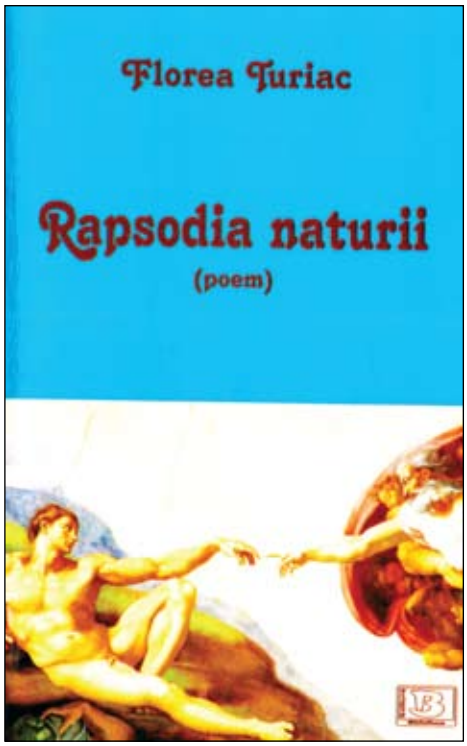
[1] Din volumul *Altfel trecând prin viață*.

cu lucrurile mele în braţe, împreună cu pisicul şi mă conducea spre exilul întunericului de afară, întrucât nu vroiam să-mi cer iertare de la tata pentru o greşeală pe care eu nu înţelegeam că aş fi făcut-o. Starea asta m-a ţinut până după pensionare şi manifestări ale ei mai apar, periodic, şi acum, după atâţia ani de la producerea evenimentului. Între timp, am aflat că nu claxonase nicio maşină şi nicio sirenă, nu fusese niciun cutremur şi nu căzusem de nicăieri. „Bine măcar că nu s-au întâmplat nenorocirile astea!" mi-am zis, pornind agale pe drumul pe care îmi dorisem încă de când eram locotenent să păşesc. Mi-am amintit toate astea în urmă cu câteva zile, când au trecut în rezervă doi prieteni dragi mie. Nu am putut fi alături de ei, dar le-am trimis următorul mesaj: *Bine aţi venit în lumea mea, care, începând de astăzi, devine lumea noastră! Este o lume specială, în care, la început, multe vi se vor părea pe dos faţă de lumea din care veniţi, dar, până la urmă, vă veţi da seama că, de fapt, ele erau pe dos în lumea din care veniţi. Aici veţi retrăi toate întâmplările care v-au fost dragi şi veţi putea fi din nou copii, elevi, locotenenţi. Si toate astea într-un format deosebit, de care nu aţi beneficiat „dincolo", cunoscut sub denumirea AMINTIRI DE REZERVIST. Tot aici, veţi avea ocazia să cunoaşteţi gândurile adevărate ale celor cu care aţi muncit sau aţi chefuit împreună, pentru că şi aceste gânduri au o caracteristică specială – nu se devoalează decât în faţa celor ce intră în această lume. Aceasta este singura lume în care puteţi descoperi ce bine era atunci când vi se părea că este foarte greu şi cât de greu este acum, când credeaţi că va fi bine. Veţi descoperi bucuria durerii si veţi înţelege, cu adevărat, poate pentru prima dată, chiar dacă aţi avut zece la matematică, ce este cu infinitul ăla. Mă voi opri aici, pentru a nu vă priva de plăcerea de a descoperi singuri toate minunile acestei lumi. Vă urez viaţă lungă! Rezervistul de serviciu la întâmpinarea noilor sosiţi.*

Semnal

Rapsodul cu inimă de înger

Rapsodia naturii[1], a poetului **Florea Turiac** (n. 5 iunie 1943, comuna Izvoarele, raionul Drăgăneşti-Olt, regiunea Argeş), este genul de carte care-și face efectul deplin după ce autorul va ajunge să trăiască exclusiv prin ea, nu pentru ea, cum se întâmplă acum[2], când ecourile lansării în ambianța select-aglomerată de la ultimul *Gaudeamus* încă vibrează. Îl știu bine pe Florică, după cum îi spun apropiații, încă din primele luni când „rămăsese" gravid cu ea, umbla ca o gâscă leșească prin Cetate, nici prefectul nu era mai important! A expulzat-o pe cale naturală, la „maternitatea" Bibliotheca, dar cu un batalion de moașe pe lângă el (una a fost **Corin Bianu**), iar **George Toma Veseliu** și-a dat doctoratul în el, în Florică, adică, dresându-i o prefață pe măsură, deși cu titlu pretențios – *Sublima armonie sau infinitul substanței umane de la Dante la Florea Turiac* –, adică 27 de pagini strânse, concentrate, deversate etc., o impetuoasă erupție de cuvinte, în fond, și critice, cu deosebire elogioase, dar nicidecum gratuite. Căci este impresionant, realmente, ce-a putut zămisli acest trubadur

de câmpie cu figură de caiafă resemnată și inimă de înger. Problema însă, marea problemă e că oriunde ai deschide cartea, dai peste aceeași cămașă de zale înflorată cu deșertăciuni cuminți și, pe de altă parte, cu lumini astrale risipite cu generozitate și grație: … *Deși nu vin din alte emisfere,/ Sunt pe un plan cu mii și mii de cercuri,/ Ca sfera mea să stea cu alte sfere/ În orizontu'-nscris în semicercuri!/ Gândind la marii filosofi empirici,/ Eu sunt acum in-corpore cu spațiu,/ Și laude-aduc îngerilor lirici,/ Căci versul lor mi-au potolit nesațiu.* (p. 353) Cartea aceasta a lui este, de fapt, o interminabilă nu rapsodie, ci mai degrabă… simfonie, dar una pe o singură coardă, pentru care-ți trebuie timp, voință și poate și altceva ca să poți rămâne cuplat până la ultimul portativ. De unde atâta forță, te întrebi? Răspunsul ține de om, de sângele lui înnobilat cu esență divină, dar și de locul pe care-l calcă, de această Cetate prăfuită și totuși cu intarsii magice, unde atâția voievozi valahi și-au pierdut capul încât duhurile lor cântă cu fiece prilej și, mai ales, toamna, când cerneala din călimările poeților capătă culoarea rubinie a eternității. Este cerneala din care Florică al nostru și-a tras, cel puțin toamna aceasta, partea șacalului.

D. Gîju

[1] Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2013, 360 p.

[2] Această însemnare este datată 14 decembrie 2013, fiind extrasă din volumul *Prietenii mei scriitorii*, în pregătire.

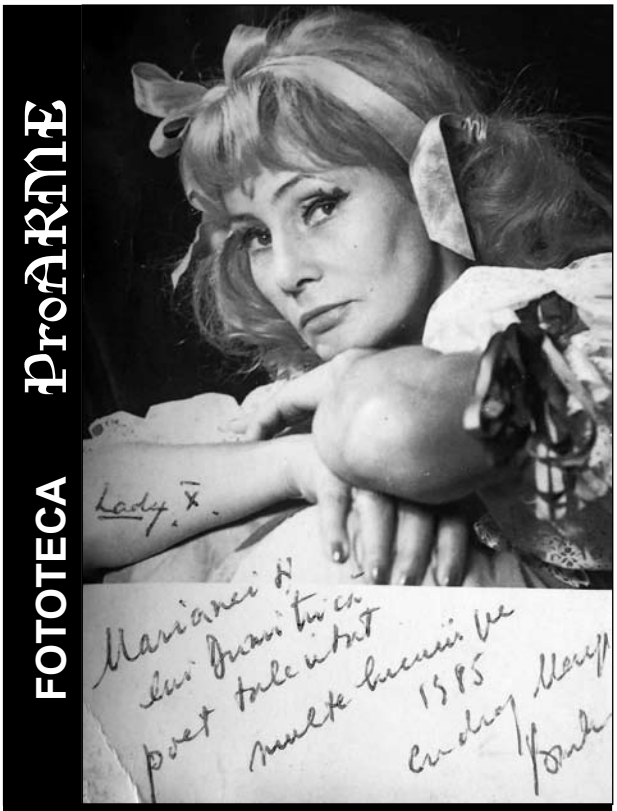
Melanholie.
În umbra marelui Barbu

de **Bogdan Didescu**

Uneori, când se întâmpla să mai am câte-o săptămână nebună, invariabil, gândul îmi fugea la romanul lui Barbu… Pe care nu-l citisem niciodată, dar îmi plăcea cum sună. Citisem *Groapa*, citisem *Princepele*, ca lectură obligatorie cândva citisem și *Șoseaua Nordului*, că deh, dar uite că nu-mi picase în bătaie romanul *Săptămâna nebunilor*! Aveam să-l găsesc într-o bună zi, nu prea demult, pe un trotuar prăfuit, alături de tot felul de maculatură, vândută pe nimica toată de un țigănuș, să-și ia și el o pâine sau o mahoarcă, ceva. Normal că l-am ridicat, mai ales că este o ediție pe hârtie nouă, adică albă și de bună calitate, apărut în 2003 la Editura Fundației „România Mare", București, sub îngrijirea lui Corneliu Vadim Tudor și Mihai Ungheanu. Apoi, ce să zic, au urmat ore de pură delectare, regăsire de sine, întoarcere în mai multe timpuri pe care le credeam pierdute pentru vecie… *Venezia rămăsese de mult în urmă. Prin cristalul verde aburit al carozzei nu se zăreau decât palele ploii, biciuind pomii fără frunze din marginea drumului. Fanalele trăsurii aruncau o lumină tremurătoare în noroiul alunecos. La câte o cotitură, Hrisant Hrisoscelu zărea trupurile umede ale cailor, patru armăsari ungurești, bine hrăniți, biciuiți cu sârg de către surugiu. Alături, silueta secretarului său livonian, trăit la Bucuresci și la Peterzbuc multă vreme, pe urmă în cancelariile contelui Capodistria*… Doamne, ce tăietură de lamă din oțel de Toledo! Câtă măiestrie și forță! Ce inspirație! Ce binecuvântare!… Când se va mai naște aici la noi, în Valahia Major, un prozator atât de greu, de înzestrat, de dăruit de soartă? Și de parcă cineva, de undeva, anume ținea să-mi mai facă o surpriză plăcută, la puțină vreme după aceea, s-a întâmplat să fiu invitat acasă la poetul Dumitru Dumitrică, în Bolintin-Deal, adică la o aruncătură de băț de Capitală. Am fost ferm convins că merg la o lansare de carte – *Albastrule cer, albastrule cer!... Poeme alese* –, cum scria pe invitația-program, și chiar s-a derulat un asemenea eveniment acolo, sub cireșii din curtea poetului; ceva de bun simț și oarecum original, cu vin rubiniu și cântece cu text semnat de Dumitrică însuși (ceea ce spune multe despre valoarea lui), interpretate la chitară de lugojeanul Vasile Gondoci (mare talent!). Și totuși, trăiam cu sentimentul că parcă altul era motivul venirii mele acolo, dar nu-mi puteam explica nici care, nici de ce, pentru ce etc. Între timp, invitații ascultau, complimentau, comenatu, glumeau, mai trăgeau câte-o dușcă, mă rog, că în fond veniseră la chef. Toate astea în vreme ce Gondoci zdrăngănea la chitară… Se trecuse deja la epigrame și fursecuri când, molipsit parcă de o subită… melanholie, ridicându-mă de la masă și apucând-o năuc înspre grădină, unde poetul Dumitrică, îmi dezvăluise cineva dintre comeseni, și-a amenajat un mic muzeu cercetat de mai toți convivii, nu mai spun de amici și vecini, mai puțin de mine, aveam în sfârșit să-nțeleg. El, marele Barbu, cel care, deși dispărut demultișor dintre noi și totuși atât de prezent prin ceea ce citeam în legătură cu avatarurile lui Hrisant Hrisoscelu, eventual ale Herulei Lucrezia Vimercatti, mă aștepta. Pe mine, rătăcitorul prin grădina cu zarzavat, porumb și pomi fructiferi a lui Dumitrică, unde mai degrabă eram pregătit să-mi răsară-n cale, prelingându-se dintre ierburile înalte, un șarpe boa decât un muzeu de literatură și artă. Stătea cuminte acolo în muzeu, printre cărți cu autograf, manuscrise și vreo două-trei busturi în ipsos sau chiar marmură pare-mi-se, ale cui busturi nu-mi permit să spun, și mă aștepta, într-un colț de raft… Într-o poză, firește, așa mă aștepta, dar ce poză! Nu i-am cerut nici-o explicație mai apoi gazdei mele, la ce rost?… În fond și la urma urmei, se vede clar, de la

Doi scriitori, două destine: Eugen Barbu și Dumitru Dumitrică. Era la Bolintin-Deal, 25 octombrie 1984.

Marga Barbu, pur și simplu o mare actriță. Cine mai știe că prin anii `50 era angajată a Teatrului Armatei din București? Alte vremuri!

un kilometru, că poza aceea a fost trasă într-un moment de mare fast pentru toată lumea, în primul rând pentru poezie și pentru făuritorii ei. Amândoi acolo, în acea poză – bine, erau mai multe poze, dar mie una singură mi-a atras atenția în mod cu totul și cu totul special –, Barbu și Dumitrică, maestrul și, cum ar veni, un oarecare, și cu toate acestea la fel de egali prin poziția în cadru și, mai ales, prin lumina de pe chipuri. Doamne, ce vremuri! am fost tentat să exclam, și o undă de emoție m-a încercat intuind că Barbu însuși călcase cândva pragul acelei căsuțe-muzeu. De fapt, voi afla mai pe urmă, nu o dată fusese pe-acolo… Să spun că m-am simțit ca într-un fel de sanctuar? Poate că e prea mult spus sanctuar, dar ceva, ceva tot a fost. Și cu atât mai mult a fost când, în chiar clipa când dam să ies, acolo lângă ușă, pe raftul de sus, tot într-un colț, dintr-o poză special comandată pentru autografe, mi-a făcut cu ochiul, parcă, actrița Marga Barbu, nu mai puțin celebră decât soțul ei și totuși… Mda, poza aceasta mi-a plăcut pe loc, am și copiat-o și p-asta, sper să nu se supere Dumitrică, fototeca „ProARME” nu are prea multe rezerve cu scriitori-gigant și actrițe celebre, și cu autograf pe deasupra, nu contează pentru cine e sau a fost acordat autograful – în cazul de față pentru Dumitrică –, de milioane de ori mai important părându-mi-se că, în poza aceasta, Marga apare mult mai frumoasă decât în filmele acelea turnate la ceva decenii după *Haiducii*, unde făcea pereche tot cu junele prim Florin Piersic, ea în același rol de iubită neînțărcată, de ibovnică frăgezică și așa mai departe, numai că de data asta i-ar fi stat garantat mai bine ca soacră mare sau cam așa ceva… În fine, nimeni nu e perfect pe lumea asta, Barbu cu atât mai puțin, în fond și la urma urmei, om era și el, nu? Doar nu era să-și dea foc la valiză când… Dar tocmai de aceea l-am înțeles și am hotărât, dacă tot îmi stă la îndemână, ca în amintirea fastelor clipe petrecute în compania cărților lui, totodată profitând de pozele și de bunăvoința inconfundabilului poet Dumitru Dumitrică, un fel de Meșter Manole de Bolintin-Deal, să-l evoc aici pe maestru, acum, că am intrat în al zecelea deceniu de la venirea sa pe lume... Căci dacă va fi să fie, România va rezista și datorită lui, n-am nici cea mai mică-ndoială. Când caii zburdă atât de frumos până și-n grădina unui poet-zidar (sau zidar-poet) din Bolintin-Deal, deși faetonul a trecut demult, cum să nu schelălăie javrele?

Dumitru Dumitrică

Cu diligența toamnei...

In memoriam Eugen Barbu

Septembrie şi-a revărsat tot basmul de culori...
Pe strada Eminescu îmi pare prea târziu –
Tu ai plecat din lume cu zborul de cocori
Şi în absenţa ta domneşte-un vast pustiu...

Prin frunze plânge vântul, copil orfan, hai-hui –
În arbori răsfoind parcă a vieţii carte.
Pe cei dragi i-ai lăsat de-acum ai nimănui,
De ce atâta grabă să te strămuţi în moarte?...

Fereastra vieţii tale şi-a-nchis pervazu-albastru,
Dar hărăzit ai fost cu-o nobilă menire:
Căci zeii-n a lor veghe-n olimpul lor sihastru
Ţi-au picurat în pană eterna nemurire.

Din ţărmul fără timp şi-ncremenirea humii,
De pe un tainic astru făcând mereu de cart,
Indiferent căta-vei spre-mpărăţia lumii
Cu-al ei tumult nestins, zadarnic şi deşart...

De-acum pe orice cale, lipseşti din al meu pas,
Iar rana sângerează sub umărul meu stâng –
Nu mi-a rămas decât tristeţea fără glas
Şi lângă crucea ta absenţa să ţi-o plâng.

(Din placheta *Eternității tale, vremelnica mea clipă…*,
Publistar S.R.L., București, 1999, p. 96)

Poesis

Livia Mihaela Zamfir

Pictură

Încarcă pensula cu roz
și pune un pic pe ceruri...,
apoi, cu galben și orange,
adaugă creneluri
în zidul gros, de la apus,
ce străjuiește zarea...
Și fă-l așa, de nepătruns,
nemuritor, ca marea...

Și pune-i vajnici soldățel
din creștet pân' spre poale,
și nu uita ca fața lui
să strălucească-n soare!

Să nu omiți, în miez adânc,
adaugă o comoară;
vom căuta-o neîncetat
în toi de primăvară...

Și-n ceasul când o vom găsi,
cu-a ei despovărare
ne-om cumpăra un strop de har
și-un pic de alinare.

Vom risipi apoi, încet,
ce-a mai rămas, cu gândul...,
urându-ne să n-o secăm
nici când îi vine rândul.

N-am vrut să-ți fac rău

N-am vrut să-ți fac rău,
n-am vrut să-ți fac bine,
am trăit doar și eu,
pe Pământul cu tine.

Într-o zi, m-ai văzut
ca pe-o înaltă sclipire,
preț de doar o privire,
cât o rătăcire,
un parfum și-o uimire.

Eu însă mă simt
tot o fată săracă
cu sufletul frânt
de-o amară răsplată...

Oricât praful de stele
îmi șade cunună,
eu aștept să mă spele
a vieții furtună;
n-am vrut să-ți fac rău,
n-am știut să-ți fac bine.

Într-o seară cu ploi,
alergai înspre mine;
eu doar ți-am întins
regăsirea în sine...
N-am vrut să-ți fac rău,
plănuiam să-ți fac bine.

Într-o zi, m-am ascuns
și-ai strigat către mine,
însă eu mai degrabă
nevoiam după tine!
N-am vrut să-ți fac rău,
n-am putut să-ți fac bine!

Vinul

Mereu îl vreau roșu,
dar azi îl vreau alb,
s-ajungă la suflet,
nu să urce la cap...

Să-ncălzească simțirea
și al ei simplu glas,
să-ntețească iubirea,
crescând pas cu pas.

Mereu îl vreau dulce,
dar azi îl vreau sec,
să prindă norocul
în anii ce trec...

Mi-l dădeai în cristal,
însă, astăzi, să-l torni
într-o cană de lut,
smălțuită, cu flori…

Știi că-l beau în tăcere,
dar azi poți să-mi spui
atâtea cuvinte câte presupui
că șterg amintirea durerii din noi
și-aduc bucurii, și lumină, apoi…

FOTOTECA ProARME

1984, o vizită organizată de Editura Militară, împreună cu Uniunea Scriitorilor, pe itinerariile eroice ale armatei române din al Doilea Război Mondial. De la stânga, rândul din față: Vasile Băran, neidentificat, Ion Horea, colonel D. Rădulescu, Petru Vintilă, colonel C. Zamfir, Traian Iancu, George Țărnea (cu mâinile în șold), Mircea Scarlat, Gh. Pituț (al șaselea din rândul 2), colonel Ciobanu (al șaptelea) ș.a.

Vali Nițu

Elogiul 10

Te prețuiesc femeie
Rămasă-n anotimp lumină
La nunta de flori
Pe destinația mersului
Porțile inimii deschise
Trupul însetat
țintește sânul dezgolit
afară e frig
casa-i pustie
buzele flămânde
visul miroase a tine
eu sunt tu
și-mi ești un eu
mai presus de aplauze
un rost.

Versuri pentru T.

2
căsătorie
copii
divorț
mergem mai departe
ne ridicăm
din propria cenușă
uimire
disconfort
e rece afară
pământul așteaptă
te nași pentru a muri.

9
seara unei singurătăți banale
mă uită dincolo de timp
găsesc altul ce tocmai pleacă
cu ultimele gânduri
într-o poveste din pragul bătrân
parcă-i un om drag
ce-mi aduce o ciocolată cu rom
înfășurată într-un staniol de altădată
sunt obosit
într-o fotografie veche
zâmbește tata.

Poemul dimineţii

Draga mea,
Cât de adâncă
Este fântâna ochilor tăi
În care mă oglindesc,
În fiecare dimineaţă!...

Draga mea,
Cât de pură eşti
Când ştiu că doar roua
Îţi spală ochii,
În zori de zi!...
Draga mea,
Îţi simt cuprinderea
Ca un soare devreme,
Îmbrăţişând tot ce-i frumos
Draga mea...
Poem al dimineţii!

Constantin Stroe

Vara absolvenților. Corina Bărbuia (ASE, București), încadrată de Ileana și C. Stroe, în rolul bunicilor fericiți.

Orga limbii române

Trebuie să-i spun fiului meu
Despre grâul care se lasă culcat
Pe braţul bunicului
Ce priveşte până-n cer pâinea.
Trebuie să-i spun adevărul
Fiului meu – să devină încăpător
Pentru toate dimineţile şi iubirile,
Pentru poemul reverberat...
Trebuie să ştie copilul meu
Că primele sunete ale limbii române
Înfloresc pe buzele lui
Ca semn al duratei şi statorniciei.
Trebuie să-i spun fiului meu
Despre grâul din Sud şi din Nord,
Răsărit şi Apus – graniţe la cerul patriei,
Sunete Sfinte în orga limbii române...

Între muză şi liră

În fiecare dimineaţă
Mă întreabă cuvintele
De ce nu mai scriu
Poezie, sau orice altceva
Proză, eseu, teatru?...

Poeţii nu pot trăi
Fără liră, fără poezie,
Cum sufletul nu poate
Fără aer nici o clipă...

De-aş putea
Să te îmbrăţişez
Ca pe-o lumină –
Muza mea!...
Între muză şi liră
Dumnezeire...

Piatra Filosofală

Ne jucăm
de-a războiul –
am adunat
crucişătoare
din toate
mările
(Marea Roşie
Marea Neagră,
Mediterana
şi, în plus,
şi oceanele),
întreaga Flotă
de Război
îşi flutură
drapelele
spre
Marea de Azov –
Măreaţa Rasie
şi-a trimis
rubăştile
peste vecini
de veacuri
şi mârâie
feroce;
definitiv
ne-am săturat
de Pace,
avem doar
dolofane burţi
pline de
cele mai
sofisticate arme!
Cui să
le laşi?
Apocalipsa
se plimbă
pe creiere
bolnave
dar eu
nu cred în ea.

*

Şi dacă
cei prezenţi
acum
pleacă
în infinit
vin alţii
cu aceiaşi
lăcomie;
Pământul nu-i
decât
un du-te vino –

ne-am săturat
de el,
ne exilăm
pe Marte
pentru
un veşnic loc
mai dolce
mai călduţ.
Sunt gânduri
miliarde
şi miliarde,
oameni,
dar şi prostia
omenească:
distrugem
continente
să cucerim
,,Eternitatea".
Un ,,bebeluş"
se joacă
cu mingea lui
fisionabilă –
ca să rămână
doar pulbere
în urmă.

Prezentul
n-are încă istorie
şi poate
nici
n-o va avea.
Antichitatea?
Un giulgiu
cu care
se distrează
istoricii
ca şi
şcolarii,
jonglând
pe degete
mileniile.
Iar Isus
e doar un
biet ,,Vizionar"
ce a fost pus
pe Cruce
de lăcomia
umană.
Se vor mai naşte
şi alţii,
dar El
rămâne unic,
Imensa-i
Moştenire este
Lumina Lumii…
Mă preocupă însă azi
Marea Rasie
care şi-a scos
din teacă
măsura ei
ascunsă;
Superba Europă
adoratori
îşi tot
găseşte –
vor
cu toţii
să ia din Ea
hălci de istorie
cândva
scăldate-n sânge
şi vise
înspăimântate
spulberate.

Dar să privim
cu seriozitate –
ei azi se bat
pe umăr,
mâine
se învrăjbesc
şi-apoi
se spală-n sânge.

Mereu un
du-te, vino,
summit-uri,
mese rotunde
şi viziuni
uriaşe
sumbre
cu fericirea
Lumii –
A fi sau
a nu fi?
la modă este
şi Hamlet –
se joacă şah
cu un război
în faşă,
se bea şampanie,
se discută
diplomatic,
se mârâie
câineşte,
se urlă
precum lupii.

*

Să rememorăm
câteva nume
celebre:
Regina Albionaului
iubită, venerabilă,
a dus în spate
un război
cumplit

Stella D. Perdix

cândva –
dar, sper,
istoria
s-o cruţe
de un altul.

Şi Omul,
Mapamondul,
NASA
FMI
şi alte nume
tot celebre
au fantezia
de a configura
un nou
Pământ,
o Nouă Europă
cu visele,
dar şi cu lacrimile
coroanelor mortuare;
Madam Lagarde
conduce
cu mâna ei
de fier
destinele
plătite cu aur
şi sudoare,
şi a mai fost
şi „cea de Fier",
care s-a stins
şi a urcat
la Cer,
ca să-l convingă
pe Bătrânul
că suntem toţi
doar oameni buni,
deşi El,
Creatorul,
are altă părere,
că-n dans
cu diavolul
suntem
şi drogul,
şi demenţa,

şi sida,
şi altele
la fel,
și că ne-închidem
singuri
în urmă
uşa vieţii.
Se luptă totuși
Pentru libertate
și tobe mari
se bat –
se fac alegeri
şi se tot desfac…

Totul
e foarte omenesc –
şi eu
la fel,
ce scriu,
aceste rânduri,
când voi roti
Pământul
în chip
de suflet
plin de reproşuri
şi indiferenţă
atâta
cât cuprinde.

Vorbim şi despre
știință și
civilizaţie,
şi inventăm,
tot inventăm
ca să ne depăşim
condiţia umană,
să mai
facem un pas
uriaş
înspre Neantul
căutat
de secole
şi de milenii.

Vrem fericiri
doar fericiri
uşoare,
în timp ce
viaţa
îşi ascunde
faţa,
jucându-se
cu noi,
păstrându-şi
pentru ea secretele,
misterele uluitoare;
iar noi plecăm
cu milioane
de sub soare.

Au existat
şi au tot
existat
mari înţelepţi,
răsînţelepţi
şi filosofi,
unii şi ei uitaţi –
Seneca?
Îl trag, azi,
de urechi,
noi generaţii
supraumane.

Stoicismul?
Filosofia milei?
Deştepţii
le-au uitat
demult,
iar proştii
n-au auzit
deloc
de ele;
e doar la modă
epoca vitezei,
ce-şi umple cu aviditate
sacii
şi ne călcăm
cu furie
pe bombeuri,
în goană după
aur;

avem pretenţii
că nu uităm
trecutul,
însă fugim
în turmă
departe
de origini
şi strămoşi.

*

Voi, înţelepţi
cumpliţi,
voi, luminaţi,
adevăraţii gânditori,
ştergeţi voi primii
lacrimile Lumii,
voi, cei ce înotaţi
în veşnicie,
rugaţi-L pe
Cel de Sus
să se îndeplinească
Visul
în care
tot mai credeţi;
voi singuri
ştiţi
că în această
Lume
există şi
va exista mereu
o Piatră Veşnică
Filosofală,
cu un ideal
numit
Perpetuum Mobile,
ce-ascund
în ele
Iluzia cea Mare
a Omenirii
muritoare.
Căci Lumea
nu-şi cunoaşte
nici acum
singurul,
Adevăratul Drum.

15 iunie 2014,
Ziua Adormirii Nemuritorului
Mihail Eminescu

Eveniment

„Notabilul” Grigore Vieru are statuie și la Cahul

Începând de duminică, 6 iulie a.c., aflăm dintr-un comunicat al ICR București, „notabilul” poet **Grigore Vieru** (1935–2009), cum a fost creditat de un critic literar contemporan, are statuie (bust) la Cahul, lucrare finanțată de Institutul Cultural Român și realizată de artistul plastic din Republica Moldova **Ion Zderciuc**. Cu ocazia dezvelirii monumentului, în organizarea Institutului Cultural Român „Mihai Eminescu” de la Chișinău, au fost evocate, în fața numerosului public prezent la fața locului, „momente importante din viața și personalitatea poetului”, reprezentanții oficiali ai României fiind Bogdan Stanoevici, Ministru Delegat pentru Românii de Pretutindeni, Valeriu Matei, directorul ICR „Mihai Eminescu” de la Chișinău, Mircea Cosma, președintele Consiliului județean Prahova și Irina Păcureţu, reprezentantul Consulatului României la Cahul. La propunerea directorului ICR „Mihai Eminescu” la Chișinău, „a fost ținut un moment de reculegere în memoria victimelor deportărilor comuniste din Basarabia, din 6 iulie 1949. Reprezentanții administrației locale, Petru Burlacu, primarul orașului Cahul, și Avram Micinschi, președintele raionului Cahul, au mulțumit României pentru sprijinul acordat în edificarea acestui monument”. O veste ca aceasta, desigur, ne-a umplut inimile de bucurie, mai ales că avem în vedere și impactul emoțional pe care o statuie, fie ea cât de neînsemnată, îl poate provoca în sânul unei comunități mai mult sau mai puțin locale. Așa că zicem și noi, ca valahul ținut în picioare cu căciula-n mână pe la curțile mai marilor Europei, bine că măcar poeții care au luptat pentru limba română să aibă statui acolo, în Basarabia, dacă militarilor care au căzut sub gloanțe pentru dezrobirea ei le este interzis. (**ZdG**)

Strigăt de prospeţime

Liviu Zanfirescu

Mă scald în rouă gândului de dimineaţă,
Privind oarecum temător prin iarba vieţii,
Prin visele încărcate de atâtea surprize...
Cioburi de soare mângâie sânzienele
Într-o nouă nuntire sacră, de vară,
Pulverizând bucuria seninului, energia zorilor
Peste nemărginirea tristeţilor...
Strigăt de prospeţime despică arome surprinzătoare
Ce valsează deasupra luncii crude, de flori,
Unde Tinereţea se avântă în cascade de vers...
Se trezesc poemele învăţate, nenumărate,
Troienind în culori pastelate munţi, păduri şi ape,
Sate, oraşe şi oameni, mai ales oameni,
Bogăţii păstrate în rădăcinile Istoriei,
În lumina iilor mereu proaspăt înflorate...
Păstrăvii adulmecă cristalinul râurilor,
Furând curcubeie de-o clipă, ce fulgeră peste prundişuri...
Pădurea geme de tăierile cruzimii
Strecurată în bocetul veacurilor...
Dimineaţa mea de scaldă în sângele verde
Ce pulsează în cugetul brazilor, în liturghia liniştii,
În rugăciunea monarhilor,
În mănăstirile învăluite în tăcerea sihaştrilor...
Puzderie de fluturi pudraţi
Cu sideful „rapsodiei albastre”
Pictează cer de Voroneț
Domul permanenţei, rugăciunii străbune,
Senin pogorât din înalt...
Şi e atâta dumnezeire în roua gândului de dimineaţă
Încât îmi lăcrimează sufletul în visele
Încărcate cu atâtea poveşti din cioburi de soare –
Bucuria trăirii!
Peste nemărginirea tristeţilor,
Strigăt de primenire peste Tinereţea
Împietrită în cascade de vers...
Poeme, poezii ce mai stârnesc şi azi alinare,
Izvorând din Pantheonul Nemuririi Poeţilor...

24 iunie 2014

Nud de poezie

O mână urcă, pe un drum, molatec
Şi mângâierea sânului zvoneşte,
Doar eu, pe catifeaua-ţi, singuratec,
Mai simt zburdalnic sfârcul cum mijeşte;
Sămânţa încolţind dorinţi fecunde
Şi-aceeaşi mână tupilată-n unde...

În respirarea amplă a iubirii
Urcând în ritmul ancestral, al firii,
Spre dincolo, spre eden, spre niciunde,
Către simţire – pulsul ce pătrunde
Cum un pumnal ce sângerează viaţă
Și-n strigăt – bucurie se răsfaţă...

O mână somnolentă, visătoare,
În mângâiere pe tapiserie –
Uitată, rătăcită, foşnitoare
Pe sânul tău sculptat – bijuterie;
O, Doamne, ce tapiserie,
Lumina ta pe nud de poezie!

22 mai 2014

Eugen Baciu

Şcoala de vise

La şcoala de vise, vine
cine pofteşte
și, mai ales, cine viaţa de vise
frumoase
să-şi umple doreşte.
Aici se găsesc cursuri de zi,
dar şi de noapte,
se-nvaţă-n tăcere
despre vis, despre şoapte...

La cursul de zi, poţi să visezi
cu ochii deschişi
iar de vrei, meditezi
că eşti în vacanţă, la greci,
sau că pe lună, cu-o navă, ai vrea
ca să pleci,
că în lux şi avere doreşti să trăieşti,
ori tânăr pe veci să rămâi,
să nu-mbătrâneşti;
n-ai limite, fă-ţi viaţa cum crezi,
ai voie să-ţi imaginezi.
La cursul de noapte
e o altă poveste,
care începe atunci
când spiritul tău
se ridică din trup
și-ncepe să umble
plutind pe căi abisale,
prin lumi inefabile
sau prin inferne temătoare;
de-acolo transmite coşmare
în trupul inert...

La şcoala de vise,
de vrei să te-nscrii,
nu-i limită de vârstă;
pot fi adulţi și copii,
înscrierea e gratis
poftiţi, visaţi şi voi,
nu e departe şcoala,
o avem, cu toţii, la noi.

O primăvară de o jumătate de veac şi premiile ei

Acum 50 de ani, scriitorul târgovişte**an George Coandă**, la data respectivă inspector la Comitetul de Cultură şi Artă al raionului Târgovişte, cu sprijinul unor instituţii de cultură, punea bazele Festivalului naţional de cultură şi literatură „Primăvara Albastră” din oraşul Pucioasa, judeţul Dâmboviţa, unul dintre cele mai longevive la ora de faţă din România, aceasta în ciuda faptului că, după o primă serie, derulată între 1964–1968, s-a produs o fractură de câţiva zeci de ani, continuarea mai fiind posibilă începând abia cu anul 2004, şi aceasta datorită tot lui **George Coandă**, de astă dată cu sprijinul organizatoric al primarului **Mircea Simion** şi al Centrului Cultural „Ioan Alexandru Brătescu-Voineşti”, ulterior mai dându-şi concursul prof. **Cojocaru Rodica**, primarul **Dănuţ Bădău**, bibliotecara **Luminiţa Gogioiu**, alături de instituţiile de cultură din capitala judeţului şi din localitate, inclusiv Societatea Scriitorilor Târgovişteni, fără de care un astfel de eveniment de anvergură naţională şi chiar internaţională ar fi ca şi imposibil. Aşa se face că, între 4–6 iunie a.c., la o jumătate de veac de la punerea pietrei de temelie, s-a desfăşurat în condiţii mai mult decât onorabile şi cea de-a XI-a ediţie din a doua serie a acestui festival cu nume atât de poetic şi memorabil, prilej numai bun pentru deschiderea sărbătorii cu un entuziast spectacol muzical-coregrafic susţinut de elevii cercurilor muzicale, de artă şi de dans din oraş, de asemenea ai Şcolilor gimnaziale Nr. 1 „Mihai Viteazul” şi Nr. 4 „Elena Donici Cantacuzino”.

Premianţii de anul acesta ai festivalului, aşa cum au fost ei stabiliţi de către juriul coordonat de prof. dr. **George Coandă**, secondat de **Luminiţa Gogioiu** (director al manifestării) şi de ceilalţi membri – scriitorii **Tudor Cristea**, **Mihai Stan**, **Dan Gîju**, **Agnes Erich** şi **Victor Petrescu** – sunt următorii:

Edith Negulici (Bucureşti), câştigătoarea Trofeului „Primăvara Albastră” şi, totodată, a Premiul I la secţiunea „Jurnalism (premiile II şi III neacordându-se);

foto: *DanG*

Melisa Lia Savuc (Pucioasa), Premiul I la secţiunea „Poezie”, urmată de **Miruna Belea** (Târgovişte, Premiul II), **Nicolae Gabriel Mihăilă** (Galaţi, Premiul III), **Miruna Topliceanu** (Pucioasa) şi **Andreea Solomon** (Pucioasa), menţiuni;

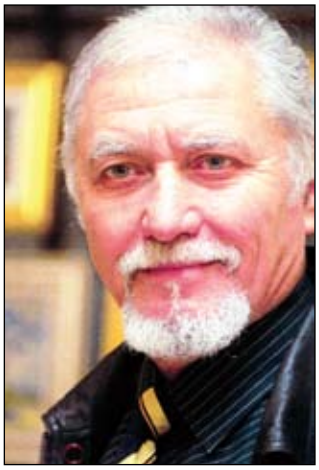
Ana-Maria Brânzoiu (Pucioasa), Premiul I la secţiunea „Proză”, urmată de **Ioana Cepoiu** (Pucioasa, Premiul II) şi **Cristina Voicu** (Pucioasa, Premiul III);

Roxana Stan (Pucioasa), Premiul II la secţiunea „Eseu”, urmată de **Medeea Maria Tăbârcă** (Pucioasa, Premiul III).

Au mai obţinut premii speciale concurenţii **Hamida Snadafie** (Giurgiu, Premiul special al Biblioteci Judeţene „Ion Heliade Rădulescu” din Târgovişte; **David Luceac** (Rădăuţi, Premiul special al Societăţi Scriitorilor Târgovişteni „Mircea Horia Simionescu”); **Nicoleta Bianca** (Pucioasa, Premiul special al Editurii Bibliotheca); **Ioana Nistor** (Pucioasa, Premiul special al Edituri Marcona); **Mădălina Mangalagiu** (Pucioasa, Premiul special al Complexului Naţional Muzeal „Curtea Domnească”); **Ioana Pleşea** (Pucioasa, Premiul special „Dumitru Stancu” al Primăriei Pucioasa) şi, nu în ultimul rând, **Laurenţiu Marius Butan** (Galaţi, Premiul special al Fundaţiei „Steptonis”/ Germania). Acestea fiind consemnate, îi dorim Festivalului „Primăvara Albastră” de la Pucioasa să nu mai lipsească niciodată din spirala temporală a culturii naţionale româneşti, urmând să-şi împlinească destinul întru buna tradiţie a vieţii spirituale târgoviştene. (**D.G.**)

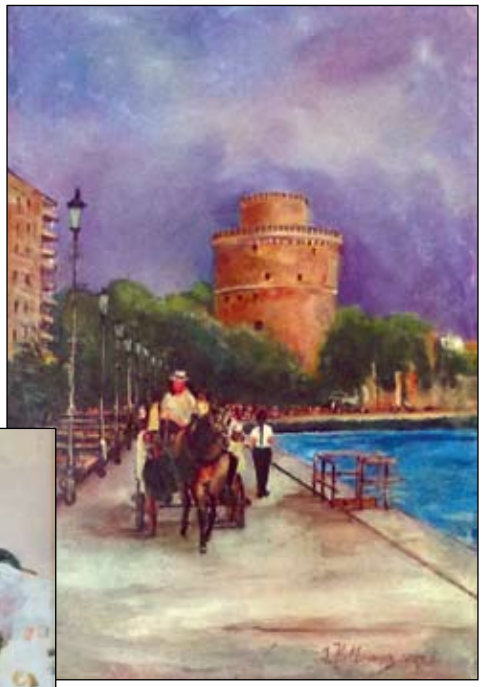

foto: *Ion Mărculescu*

Colonelul **Ion Hultoană** (n. 27 februarie 1939, comuna Țepu, Galați), aboslvent al Școlii militare de ofițeri de radiolocație din Brașov (1959–1962), trecut în rezervă în primăvara lui 1990. Inițial autodidact, și aceasta de la vârsta de 12 ani, în anii ‘80 se perfecționează la Școala Populară de Artă „Cuza Vodă” din București, la clasa profesorului Nicolae Iorga. De atunci, este o prezență constantă în programul expozițional bucureștean, dar nu numai (peste 150 de expoziții personale și de grup), pânzele sale regăsindu-se în colecții din țară și din străinătate (Italia, Germania, Franța, Spania, Belgia, Olanda, Suedia, Liban, SUA, Canada, Turcia, Australia, Singapore, Austria ș.a.). Peisagist prin excelență, dar și portretist, Ion Hultoană pictează cu o ușurință fantastică, artistul fascinant prin forța tușelor sale fiind completat de omul animat de o generozitate cuceritoare, în ceea ce ne privește găsindu-l întotdeauna apt să împărtășească amatorilor câte un mic secret din meșteșugul pe care-l stăpânește cu nedisimulată autoritate. (D. Gîju)

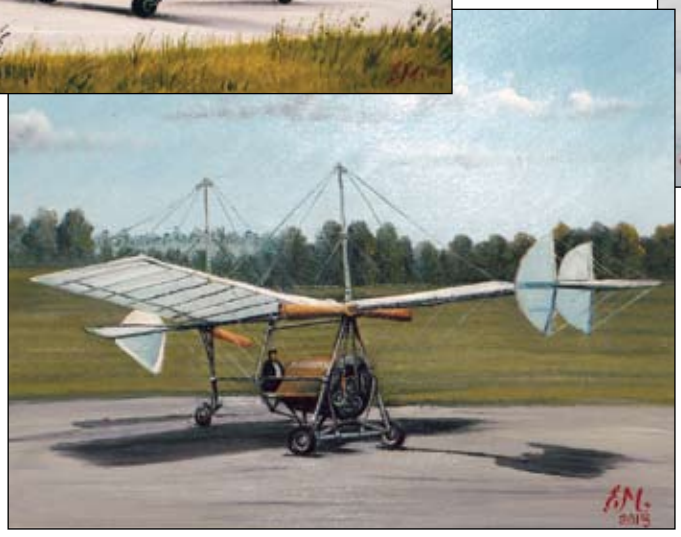

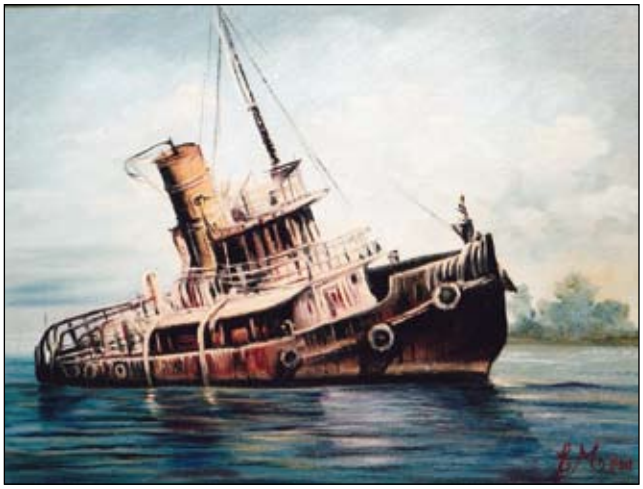
Ecaterina Mihai (n. 5 aprilie 1962, comuna Tătaru, Prahova), stabilită în București, unde a absolvit Școala de Artă, membră a Uniunii Artiștilor Plastici, președinte al Departamentului Strategie, comunicare și parteneriat UAP cu instituțiile statului și administrația publică locală, vicepreședinte al Asociației Artiștilor Plastici București (2010–2011), laureată a ultimelor patru ediții consecutive ale Concursului de pictură marină „Dimitrie Știubei” (2010–2013), membră în diferite alte asociații de profil, ligi, cenacluri literare etc., câștigătoarea a numeroase premii pentru „contribuția la dezvoltarea artei românești”, cu expoziții personale și de grup, începând din 2006, în orașe de pe întreg cuprinsul țării, cu lucrări în colecții in Canada, grecia, Italia, Lituania, Marea Britanie, SUA, Turcia și Ungaria, tehnica sa de lucru incluzând și tapiseria, ceramica, imprimeul și colajul textil, măști populare, vitralii, mozaic etc. A elaborat peste 50 de coperți de carte, iar în peste 90 de numere de reviste au fost reproduse lucrări din opera sa. Artist complex, Ecaterina Mihai este atrasă inclusiv de tematica specifică lumii armatei, aparent rigidă și totuși atât de spectaculoasă, mirajul mării ori infinitul spațiului pe care se profilează avioane de luptă românești regăsindu-se în subiectele abordate cu deosebire în ultima vreme. Fie și pentru acest ultim aspect pictorița Ecaterina Mihai își merită locul de onoare în paginile „ProARME”-lor. (D.G.)

„Câștigătorii ia tot!”

Din amintirile veteranului Simion

de **Nicolae Diaconu**

Uneori, în nopțile lungi, de iarnă, când mama era preocupată cu războiul ei de țesut, îl rugam pe tata să îmi povestească despre războiul cel adevărat, fără suveică, spată, vătale și tindeiche, ci cu pușți, mitraliere, tunuri, tancuri și avioane. Avusesem norocul, de fapt, tata l-a avut, să supraviețuiască războiului și să revină acasă. Era veteran de război, combatant pe frontul din răsărit și apus în cadrul Regimentului VI Geniu din Slatina, fusese decorat cu „Bărbăție și credință” cu spade, clasa a III-a, fusese transmisionist, având misiunea să asigure legătura telefonică din linia I la comanda unității cu prețul vieții, pe brevetul lui de decorație scria că participase la bătăliile de la Odesa, Sud-Harcov, Donеț, Don și Sud-Stalingrad, unde nemții și românii au fost respinși, era și o expresie, tata o folosea foarte des: „S-a spart frontul, Nicule!...” Apoi completa resemnat: „De atunci ne-am tot retras, cu rușii în spate.” Eram mic, mă depășeau întâmplările, momentele de încleștare dintre cele două armate care luptau pe viata și pe moarte, din câte povestea tata. Dar eram bucuros că a supraviețuit, că a venit acasă și acum ne povestea, nu rămăsesem orfan, ca atâția alții. Și cât lipsise el ascultasem multe povești și basme, cu zmei, balauri, feți frumoși și haiduci, dar ce povestea tata acum erau povești adevărate; nu le-a uitat până în clipa când a murit, nu le-am uitat nici eu mai apoi, ca pe celelalte... În plus, despre război auzeam vorbindu-se mai tot timpul, la câmp, în pauzele de la prășitul porumbului, la secerat, cosit, la păscutul vitelor, duminicile îndeosebi, când se întâlneau veteranii, aveau ce-și aminti. Mai dureroase erau rememorările despre camarazii care nu s-au mai întors… Când pașii m-au purtat departe de casa părintească, de părinți și de frați, greutățile vieții mi-au amintit de anii copilăriei, de consătenii mei, de poveștile lor din război. Și cum mai peste tot întâlneam veterani și eroi, iar unii dintre ei chiar aveau un dar aparte de a povesti, care mă aducea, parcă, alături de ei, în momentele lor grele, dar mai ales de veteranii mei rămași acasă, în sat, ca și tata, mă trăgeam mai lângă ei și-i ascultam cu deosebită atenție. Ce filme, ce cărți despre război, când eu aveam în față însuși eroul, în carne și oase, ce-și depăna amintirile triste, trăite alături de camarazii de front care i se împuținau din zi în zi? Mare bucurie am avut în toamna anului 2012, în parcul din Gradina Bănățeană, din stațiunea Buziaș, când l-am întâlnit pe veteranul Bica Simion, așezat pe o banca. De loc din comuna Teregova, județul Caraș-Severin, văzându-i pe piept „Virtutea militară”, l-am salutat și am schimbat câteva cuvinte. În ciuda vârstei înaintate – se apropia de 90 de ani –, arăta bine, avea o dicție perfectă, logică și memorie bune, așa că, dându-mi seama că am de aface cu un posibil erou, l-am rugat să-mi povestească una-alta din îndelungata și, intuiam, zbucoimata lui viață, care mă interesa cu atât mai mult cu cât tot mai rar întâlnim veterani din al Doilea Război Mondial. Iată, așadar, povestea veteranului Simion Bica, întreruptă ici-acolo de întrebările mele curioase:

– Mulțumesc lui Dumnezeu că am avut zile, să mă bucur de vremurile pe care le trăiesc acum, la bătrânețe, alături de familie nepoți și strănepoți! În speranța că Dumnezeu îmi va da zile, vin ori de câte ori pot în această stațiune, să mă refac. Am fost un copil necăjit, cunoscând greutățile vieții. Copilăria și viața au fost foarte grele, și asta cam până în anul 1962. M-am născut la 1 octombrie 1923, în comuna Teregova, județul Caraș-Severin, pe părinții îi chema Bica Mihai și Bica Borca. În prima căsătorie, tatăl a ținut-o pe Smultea Călina, cu care a avut un băiat și două fete. Băiatul a fost chemat să-și apere țara în Primul Război Mondial. Cade prizonier și este trimis în lagărul de la Minsk, la ruși, unde, datorită condițiilor precare, după trei luni moare. Mare durere pe bietul părinte când este înștiințat că singurul lui băiat a murit departe de țară. I-au rămas cele două fete, totuși... Dar, ca fetele; au crescut, s-au căsătorit și s-au stabilit la casele lor. A rămas doar cu soția. Muriseră foarte mulți oameni, erau foarte multe văduve. Nu după mult timp, rămâne și el văduv. Se recăsătorește cu o văduvă, al cărui soț căzuse în bătălia de la Vârșeț, pământ romanesc cedat de mai marii timpului la sârbi, în urma Păcii de la Paris. Din cea de-a doua căsătorie, are o fetita și un băiat, Simion, adică eu. După care, la scurtă vreme, rămân singur, sora neputând fi salvată de o boala care a secerat multe vieți și căreea i se spunea „tifosul negru“. Mare necaz și acum. Tatăl meu, din cele două căsătorii și cu zestrea de la părinți avea 12 hectare de teren arabil, fânețe, livezi și pădure. Dar necazurile lui tata nu se opresc aici… Am uitat să spun, totuși, că înainte de începerea războiului din 1916, în vreme ce aducea de pe o fâneața un car cu fân, cum stătea el sus, pe fânul bine aranjat și asigurat, strunind caii, la coborârea unui deal, nu i-a mai putut stăpâni, caii s-au speriat și au luat-o la fugă, răsturnând căruța cu tot cu tata, care a rămas acolo, în drum, caii târând căruța goala până acasă. L-au găsit sătenii sub claia de fân, dar în urma acestui accident, tata a rămas cu mâna dreapta fără articulații, nu i-au mai revenit. Întâmplarea nefericită i-a salvat viața însă fiindcă a fost respins la mobilizarea din 1916, în schimb, cum spuneam, l-au luat pe băiatul lui, care nu s-a mai întors. Rămas singur, tata a căutat să-și vadă de gospodărie cum putea și el mai bine, cultiva grâu, porumb, cartofi, ovăz, orz, secara, pentru uz personal, făcea eforturi mari, legându-și cum putea mai bine uneltele de mâna dreaptă, pentru a le mânui cât de cât. Avea de asemeni boi, cai, vaci, oi și pasări de curte și, firește, în noile condiții, greul i-a revenit soției, adică mamei care, pe lângă gospodărie, era antrenată și la munca câmpului. Când am împlinit 10 ani, am început să particip intens la muncile câmpului, deși îmi era foarte greu, fiind firav de felul meu. Cea mai grea muncă mi s-a părut seceratul grâului, care se executa manual, în luna lui cuptor, când văzduhul părea ca a luat foc. În primăvara anului 1933, tata m-a dus la cel mai priceput fierar din sat, comandându-mi o coasa micuță, pe măsura mea, la care a insistat sa îi atașeze și o greblă, ușoară, dar trainică, fixată bine. Rolul ei era să culce la pământ pala de grâu tăiată de coasă, ordonat spic la spic, fiind ușor de luat și așezate apoi pe legătura de snop făcuta tot din fire de grâu. A fost greu la început, dar cu timpul m-am obișnuit, mânuind cu

îndemânare acest dispozitiv. Acolo unde grâul era încurcat, avea mărăcini sau măzărică, îl secerea mama. Așa i-am ajutat pe părinți care, drept recompensă, s-au îngrijit și m-au înscris la școală. Am terminat cele șapte clase la școală din comuna noastră. Am avut învățători buni și răi. Am avut drept ghiozdan săcuiul de lână, pe care îl foloseam, vara, ca traista cu mâncare. Am dus-o greu la începutul anilor de școală, când tăblița îmi dădea bătăi de cap, fiind fragilă, și ce era mai grav, trăiam cu spaima că s-ar fi putut șterge temele. Trebuia să mergi atent, să-i porți de grijă. Nu mai pun la socoteala și răutatea colegilor, care ar fi dat orice ca să ți-o spargă. Ne era teama și de învățători, de profesori mai târziu, care ne băteau, când nu înțelegeam, cu „nuielușa" din lemn de corn, la palmă. Băgau spaima în noi, așa că învățam de frica mai mult, nu din convingere. Tremuram în fața învățătorului când nu aveam temele scrise sau învățate. Cu chiu, cu vai, am terminat cele șapte clase și am rămas la munca ogorului, acasă. Când am împlinit 19 ani, în anul 1943, de comun acord cu mama, cu tata și cu viitorii socri, m-am căsătorit cu Grozăvescu Nina, din aceeași comună. Am făcut nuntă, ne-am înțeles bine, eram tineri și frumoși. Împlinisem 20 de ani în plin război, la începutul anului 1944, când am fost încorporat la Regimentul 92 Orăștie. Mare supărare și disperare pe bietul tata, care plângea și se ruga la Dumnezeu să mă ferească de gloanțe și să mă ocrotească; știa sigur, săracul, că voi merge la luptă, așa că se ruga de-mi era mai mare mila: „Doamne, am pierdut un băiat în primul război, ocrotește-l măcar pe ăsta, că doar pe el îl mai am!..." Plângea tata și mă săruta: „Ai grijă, Doamne, de el!" Așa m-a condus tata până la unitate. Am urmat o perioadă de trei luni în care am fost instruiți. Așa mă prinde 23 august, când se întorc armele către Apus. Compania mea primește ordin de luptă, cu consemnul să dezarmeze armata germana care se retrăgea prin zona orașului Orăștie. Toate mașinile de transport germane erau trase pe dreapta. Șoferii și cei din mașină coborau și se predau cu lacrimi în ochi. Erau dezarmați, dezbrăcați de uniforma germana, îmbrăcați în uniforme albastre, încolonați și trimiși spre țara lor. Mașinile erau oprite pe loc. Dacă ar fi încăput pe mâna rușilor, erau trimiși ca prizonieri în Siberia. După tratatul cu rușii, armata ungară a continuat să asuprească județele și chiar să mai ocupe încă două-trei, împreună cu armata germană, disperată și răzbunătoare. Civilii fugeau din calea lor care cum puteau, cu bruma de lucruri aruncate în căruțe. Am primit ordin să-i apăram pe civili și să luptam pentru recucerirea localităților ocupate. Am început lupta pe dealurile orașului Aiud, unde săpasem tranșee și gropi individuale. Eram susținuți din spate de artilerie, trăgeau ai noștri, dar trăgea și artileria inamică. În pauza dintre cele doua focuri, aveau loc asalturi care se lăsau cu morți și răniți, că trageam toți ca disperații, fără ochire. Nu aveam timp să ochim, poate că erai deja lovit până-l luai în catare, așa că trăgeam... Inamicii, în special nemții, erau mai dotați decât noi ca armament, aveau și experiența frontului, dar și ungurii la fel, față de noi, fără experiență, cu doar trei luni de instruire, era clar că în câteva zile de luptă de scoteau pe toți din luptă. În plus, îi ajuta și aviația, cu renumitele lor avioane „Stuka", acestea se lăsau jos, până la 100 de metri, și ne mitraliau. În urma asalturilor care au urmat, după circa o lună, din toată compania nu am mai rămas decât cinci-șase ostași, și ăia răniți, cei de lângă mine căsuseră unul după altul...

– Ce-ați simțit când camarazii din dreapta și din stânga au căzut?

– M-au cuprins fiorii groazei și frica de moarte, care mai apoi m-au urmărit pe tot parcursul bătăliilor; nu mai aveam poftă de mâncare, de viață nici atât, singura speranță și nădejde îmi era în Dumnezeu. Mă rugam mereu să mă ajute și să mă ferească de gloanțe. Veneau avioanele „Stuka" în picaj până la creștetul meu, aruncau bombe și grenade deasupra pozițiilor noastre și plecau, după care veneau altele, crdeam că nu mai scap... Aveau avioane bune de luptă nemții, artilerie, dar mai ales antiaeriană, care anihila aviația rusă. Am luptat alături de armata rusă; noi, românii, aveam pentru recunoaștere o banderola albă, la mâna dreaptă. Luptam și participam la asalt. Se adresau nouă cu „tovarășci". Am ajuns împreuna cu ei până la câmpiile orașului Turda, la localitatea Ludas, din Ardeal. Aici are loc un schimb de focuri din ambele părți, în câmp deschis, feriți poate uneori de mici dealuri și de noroc. A fost o bătălie pe viață și pe moarte. Armata inamică era formată numai din soldați unguri, soldații lui Horthy, susținuți de armata germană. Aveam în sacul de merinde „benzi" de câte cinci gloanțe, pe șină, pentru pușca „ZB", arme germane mai ușoare decât puștile „Lebel", din Primul Război Mondial, cu trei cartușe, rămase de la francezi, și puști mitralieră cu bandă de cartușe de 50 de bucăți. Mai bine dotați, ungurii nu au reușit să ne dea înapoi. Împreună cu armata rusă și cu ajutorul artileriei rămase de la nemți, cu aviația rusă, am reușit să cucerim localitate după localitate. Eram întâmpinați cu bucurie de populația civilă, care ne spuneau ce grozăvii făcuseră și mai făceau armata germană și ungară. Am avut un sprijin deosebit din partea civililor, care țineau legătura cu comandanții noștri. În după-amiaza zilei de 30 septembrie 1944, o schijă de la un obuz inamic mi-a lovit mâna dreaptă. Înaintam cu arma în mână, în poziție de tragere. La atac porneam desfășurați, trăgeam la derută, în valuri, oscilând când la stânga, când la dreapta, pentru a nu fi loviți. Lovit de schijă, am căzut la pământ, au trecut peste mine ceilalți, luptând la disperare cu soldații unguri. Când ne-am revenit, cei ce ne puteam mișca și deplasa, ne-am bandajat unii pe alții cu ce am avut în sacii de merinde, până au venit brancardierii. Am fost dus apoi la un spital de campanie, unde am primit primele îngrijiri. De aici am ajuns la spitalul Sebeș Altra, iar după o lună, am primit o permisie de 20 de zile. Au încercat să îmi salveze degetele, dar nu au reușit, mi-au amputat degetul mare, arătătorul și mijlociul de la mâna dreaptă. Dar și așa am mers la comisie de trei ori până au hotărât clasarea mea. Mi-au acordat „Virtutea militară" și 20 de procente de clasare. Revenit de pe front, s-a bucurat sărmanul tata, nu mai aveam trei degete, dar aveam o viață înainte: „Bine că ai scapăt, taică, lasă că te vei descurca tu, asemeni mie!... Tu cel puțin poți să-ți articulezi mâna și chiar să folosești cele doua degete". Asemenea tatei, am luat în piept viața și am continuat munca la câmp, aceeași pe care o practicasem și când aveam mâinile sănătoase. Nu m-am așteptat că vor veni vremuri și mai grele pe capul meu și pe toată țara. Degeaba am participat alături de aliați, pierzând divizii întregi în luptă, nu am fost recunoscuți ca țară beligerantă, chiar dacă luptasem alături de ruși și fuseserăm cu ei la cele mai crâncene lupte din Apus. Ne-au impus o sumă mare ca despăgubiri de război, câștigătorii ia tot, vai de cei învinși!, vorba ceea… A urmat o viața foarte grea, lipsită de toate bunurile unui trai cât de cât omenesc. Nu se mai găsea nimic, se monopolizaseră toate, lipseau gazul, tutunul, alcoolul, chibritule, grâul și porumbul. Nici rușii nu o duceau mai bine, trebuiau plătite despăgubirile, și cine să ducă tot greul dacă nu țăranul? Industria ce mai

rămăsese, vreo câteva fabrici, a fost demontată și trimisă în Rusia, apoi au venit anii secetoși, când bietul țăran a fost obligat să predea statului cote împovărătoare și, ca totul să fie legal, primeai o obligație de predare, în rubricile căreia erau completate cantitățile ce trebuie să le predai. Au fost numiți așa-zișii „colectori", niște indivizi fără suflet, însoțiți de jandarmi, perceptori, oameni până mai ieri fără valoare, trecuți în rândurile Partidului Muncitoresc. Delegații de la raion intrau în curțile oamenilor, luau bruma de recolta ce o aveai în pătul, o urcau în căruță, și se mai opreau la baza de recepție. Grâul era luat direct de pe aria de treierat, de la cântar, urcat tot în căruțe și transportat la baza de recepție, chiar dacă nu îți mai rămânea nici măcar de o colivă. A dispărut clasa exploatatoare veche, așa-zisa burghezo-moșierească, și au apărut cele doua clase: clasa muncitoare și țărănimea muncitoare, care formau forța conducătoare în țară. Ei spuneau că ar mai fi și o „pătură intelectuală" pe care nu o prea băgau în seamă. Dispăruseră moșierii cu averi de 300–400 de hectare, asta la naționalizarea din 1948, rămăseseră țăranii: săraci, mijlocași și chiaburi. Cei din urmă erau priviți ca exploatatorii celor săraci și „hai pe ei!". Cum eu am avut de la tata, împreuna cu zestrea soției, 12 hectare de teren agricol, fânețe, livezi și zăvoaie, mă situam în clasa de mijloc, eram mijlocaș, acum însă mă trezesc cu statutul de chiabur, și să vezi, îmi majorează cu 50 de procente cifrele din obligația de predare. Reții și acum, deși am vârsta de 90 de ani, câteva cifre… Așa de pildă, carne trebuia să predau 220 de kilograme din care: 77 kilograme de porc, 80 de vită, 63 de oaie, 800 litri de lapte, 15 kilograme de brânză de oaie... Și mai era o rubrică, „Alte boabe", unde îți stabileau o cantitate ce includea fasole, mazărea, lintea, lucerna, trifoiul și ovăzul… Strângeam din dinți, ce să fac?, cumpăram produse și îmi achitam obligațiile, altfel mă amenințau că voi fi trimis la închisoare sau și mai rău, la canalul Dunăre–Marea Neagră. Nu știu cine m-a pedepsit așa, dar în niciun caz Dumnezeu, ci oamenii de la conducerea comunei. Acum i-am iertat și mă rog ca la judecata de apoi să-i ierte și Dumnezeu pentru faptele săvârșite. Am pătimit și am purtat, asemenea calului, hamul de povară al chiaburului, până în anul 1962, când le-a dat Dumnezeu mintea celor de la raion, sau poate că de la regiune, care au decis că în comuna Teregova nu sunt condiții să se formeze marea familie zisă Gospodărie Agricolă Colectivă. Așa că „transformarea socialistă a agriculturii" ne-a ocolit, dar nu s-a plâns nimeni, în schimb, cea mai mare bucurie a fost pe așa-zișii chiaburi și mijlocași, că nu le mai băteau în poartă jandarmii, colectorii și cu perceptorii și că nu mai veneau cei de la raion să le ia recolta de la arie și din curte. Așa că dacă noi am trăit necăjiți și nu ne-am bucurat de o copilărie cât de cât frumoasă, măcar copiii, nepoții și strănepoții au avut parte de ceva mai bun; alături de ei mă simt fericit și eu, uite, voi împlini în curând 90 de ani și, dacă vrea Cel de Sus, o să le mai fiu alături încă vreo câțiva ani, de aceea și țin să vin aici, la stațiune, ori de câte ori pot.

Târgu-Jiu, 5 ianuarie 2014

Între Dumnezeu şi magia albă (3)

de **Puşa Popa**

Am refuzat să abandonez corabia căsniciei şi m-am încrâncenat să lupt contra vântului mulţi ani, peste doisprezece, sperând că, într-o bună zi, conform clişeului, „soarele va răsări şi pe strada mea". Nu înţeleg nici acum de ce, la scurt timp după ce m-am căsătorit, l-am abandonat pe Dumnezeu, îmi spuneam din ce în ce mai rar, pe ascuns, rugăciunea înainte de a adormi, şi intram în biserici care-mi răsăreau în drum doar când eram singură. Cel mai probabil, întrucât eram persiflată, luată adesea la refec de către cel căruia îi mărturisisem la taina cununiei că îi voi fi alături „până ce moartea ne va despărţi", chipurile că Dumnezeul la care mă rog ori nu există, ori a murit, pentru că El permite să se întâmple atât de multe lucruri crude în această lume. Nu fusese niciodată prea credincios, însă, în ultimii ani, se transformase într-un ateu făţiş, aproape virulent, încercând, graţie unor filme documentare de altfel excelent realizate (în special cele ale lui Richard Dawkins), să strecoare în sufletele celor care ne călcau pragul otrava îndoielii apostolului Toma. Cu timpul, ajunsesem să-mi fac cu teamă semnul crucii, niciodată în preajma lui.

Şi totuşi, Dumnezeu a încercat (oare, a câta oară?), fără ca eu să conştientizez atunci, să-mi întindă mâna Sa tămăduitoare. Aproape patru ani am lucrat la o mică dar ambiţioasă editură, care şi astăzi are sediul în acelaşi loc, cumva vizavi de biserica studenţiei mele – Sfânta Vineri Nouă (cu hramul Cuvioasei Paraschiva), aflată pe una dintre arterele importante ale Capitalei (bulevardul Nicolae Titulescu). Datorită acelui sfânt locaş ortodox în care păşisem prima dată cu câţiva ani înainte de a mă căsători, cu totul întâmplător, am mers, alături de alţi enoriaşi, într-un pelerinaj la comunitatea ecumenică de la Taizé (Franţa, în sudul Burgundiei), acolo unde am avut revelaţia unică de a participa la o întâlnire cu tineri creştini eterogeni, veniţi de pe toate continentele. Ne-am rugat şi am cântat împreună bunătatea şi simplitatea. Acolo am simţit cu adevărat că Dumnezeu nu poate să fie decât iubire.

Aşadar, El mi-a călăuzit paşii spre serviciul cu sediul aflat vizavi de acea biserică, exact când căsnicia mea dădea semne de şubrezeală. Dar din păcate n-am reuşit, n-am găsit forţa să intru *măcar o singură dată* în acea casă a Domnului unde, anterior, pătrunsesem de atâtea ori. Se găsea doar în faţa mea, la câţiva metri, o vedeam în fiecare dimineaţă când ajungeam la muncă, însă peste ochii mei se aşternuse deja vălul neputinţei, indiferenţei, neîncrederii, nefericirii, urâciunii sufleteşti... Căsnicia mea începuse frumos, fusesem optimistă, energică, avusesem planuri mari, o parte le şi realizasem, însă treptat nefirescul se strecurase între noi,

armonia devenise duşmanul nostru cotidian, iar lucrurile mărunte care ne compuneau viaţa păreau un amestec labil, bolnăvicios, de fericire amară presărată cu crâmpeie de lumină, din ce în ce mai rare şi mai anemice...

În cele din urmă, tot mai îndârjită din cauza slăbiciunii mele în faţa destinului, am reînceput să mă rog ca să-mi salvez căsnicia. La început firav. Mi-am amintit cu drag de iconiţa de deasupra pătuţului copilăriei şi de căldura cu care m-au învăţat bunicii prima rugăciune, iar în rugăminţile cele mai fierbinţi ceream: *Doamne, te implor, redă-mi fericirea şi bucuria vieţii...* Eram teribil de tulburată aflând că şi părinţii mei se roagă pentru mine, iar credincioasa bunică maternă – buna Mama-Mare, cum îi spuneam de mică, Dumnezeu s-o odihnească în pace! –, deşi imobilizată la pat din cauza unei semipareze, inclusiv ea mă pomenea adesea în închinăciuni. Nu mă mai feream şi mergem uneori chiar la slujba de duminică, la o mică biserică de lemn, din cartier, în vreme ce mi se arunca zeflemitor, peste umăr: „Vei ajunge o habotnică!"

N-am ajuns… În schimb, mi-am recăpătat puţin câte puţin încrederea în mine şi l-am simţit aproape, din nou, pe Dumnezeu.

Dormisem o noapte de weekend în casa surorii mele, veghindu-i somnul pur şi dulce al nepoatei Adela, care tocmai împlinise venerabila vârstă de 180 de zile. Şi somnul acela îmi fusese destul de neodihnitor: la orice scâncet sau oftat de-al micuţei săream din pat, preocupată de confortul ei şi, cam la patru ore, îi „îndesam" între gingiile înfometate biberonul cu lapte călduţ, iar în aşa-zisele pauze dintre aceste activităţi, avusesem o profundă viaţă onirică, plină cu tot felul de întâmplări care mai de care mai ciudate. Spre dimineaţă, în timp ce Adela creştea odată cu binecuvântatele minute de somn profund, eu mă găseam la limita dintre realitate şi somn. Căutam să mă dezmeticesc uşor-uşor, bucurându-mă că visele acelea nu fuseseră decât nişte dejecţii ale creierului meu. Şi totuşi, deşi făceam eforturi mai mult sau mai puţin conştiente, nu reuşeam să-mi deschid ochii. Ori, poate că, din cauza oboselii, trăiam experienţa unui vis în vis? Cert este că, la un moment dat, ca şi cum aş fi fost ţinta unei unde telepatice, am „auzit" nu o voce, ci am „simţit", cumva extrasenzorial, acolo, în visul acela din vis, următorul mesaj: *Vei începe o viaţă nouă!* Un frison mi-a străbătut trupul chinuit de ciudăţenia la care eram părtaşă şi m-am întrebat pe loc atunci, zâmbind, gând: Ha, ce glumă bună!?... Cineva sau ceva mi-a răspuns îndată, în acelaşi mod telepatic: *Nu râde. Chiar dacă nu crezi, oricum, e scris în numărul tău...* Şi imediat am deschis ochii. Nepoţica respira uşor, cuibărită în pătuţul ei, şi m-am liniştit: totul fusese doar un vis!

În dimineaţa acelei splendide duminici le-am povestit alor mei strania experienţă onirică. Şi, în timp ce-mi făceam bagajele, pregătindu-mă să mă întorc la Bucureşti, mama m-a rugat să-i notez datele complete din cartea mea de identitate. Intenţiona să-mi facă o procură, pentru a o ajuta să rezolve diverse chestiuni contractuale în Capitală, în numele ei. M-am executat în modul cel mai prompt şi... şoc! Am fulgerat cu privirea, de câteva ori, buletinul acela colorat şi lucios şi nu-mi venea să cred. În urechi îmi pulsa ameninţător: *...Oricum, e scris în numărul tău. Vei începe o viaţă nouă!* Implacabil, ca un verdict, CNP-ul meu se încheia, după un şir de câteva zerouri, cu cifrele 3 şi 6. Iar eu, peste câteva luni, împlineam fix… 36 de ani!

Doamne, şi cât de fierbinte m-am rugat Ţie în toţi aceşti ani: *Redă-mi fericirea şi bucuria vieţii...* Voi fi în stare? Sunt, oare, suficient de puternică s-o iau de la început?

Iată că, nu peste mult timp, într-o altă însorită dimineaţă, dar de toamnă, una dureros de ruginie, m-am trezit cu vălul neputinţei înlăturat de pe ochii sufletului meu curat, adevărat şi, cu speranţa că încă nu este prea târziu, am luat dramatica decizie că *trebuie* să-mi construiesc o nouă viaţă. Da, singură! Ne-am despărţit civilizat, culmea!, la oficiul stării civile din cartier. Şi culmea-culmilor conciziei birocraţiei româneşti: a durat exact două minute şi a costat un timbru fiscal în valoare de zece lei!

Sufletul meu era rupt în două, însă nu m-am uitat nicio secundă înapoi. Mult timp după aceea m-au urmărit „fantomele trecutului"; cel mai probabil, nu voi scăpa de unele dintre ele niciodată...

Ca o validare că eram pe drumul cel bun, încă un semn providenţial perceptibil mi s-a revelat în noaptea dintre ani, dintre cel Vechi, unde abandonasem căsnicia eşuată, şi cel Nou, acolo unde mi se deschisese poarta spre o viaţă proaspătă, neîntinată. Petreceam Revelionul în Sicilia, înconjurată de prietenii şi colegii mei din grupul coral *Sound*, unde sunt soprană încă din vremea studenţiei, şi gazdele ne-au oferit, pe măsură ce secundele se numărau descrescător, conform tradiţiei locului, bomboane împachetate în răvaşe cu mesaj unic scris în limbile italiană şi engleză. Şi fix pe măsură ce secundele se numărau descrescător într-un glas, în vreme ce mestecam delicioasa bucăţică de ciocolată, iar râuri de şampanie şi de bucurie mă învăluiau din toate direcţiile, am desfăcut amuzată hârtia şi, preţ de o clipă, am avut senzaţia că timpul s-a oprit în loc doar pentru mine: *Si vuoi essere felice non aspettare!/ If you want to be happy do not wait!/* Dacă vrei să fii fericită, nu aştepta!

*

Când, într-o bună zi, am început cu adevărat o viaţă nouă alături de un bărbat – culmea, în uniformă! – harnic şi perseverent creativ de frumos, neîndoielnic, atins de o aripă divină, mi s-a confirmat (oare, a câta oară?) că toate sunt căile Domnului. Acest om minunat a păşit pentru prima dată pragul viitorului nostru cămin purtând pios, în braţe, un simbol impresionant, unicul obiect nepreţuit lucrat de tatăl său trecut demult la cele veşnice, o pânză pictată în ulei – Icoana Maicii Domnului cu Pruncul – care ne veghează, pe undeva, aidoma celei din copilăria mea, odihnindu-se pe unul dintre pereţii casei şi sub oblăduirea căreia tot călătorim, de atunci, în armonie, deferenţă şi iubire prin această viaţă.

Justiţie şi reformă

de **Gheorghe Indre**

Una din transformările majore aduse de reformarea sistemului politic şi a întregului mecanism de organizare şi funcţionare a societăţii româneşti a fost, fără nicio îndoială, promovarea, cel puţin la modul declarativ şi a principiului, a separaţiei puterilor în stat şi împărţirea puterii în trei centre importante şi distincte, aparent independente una de alta, fiecare stăpână pe teritoriul ei de acţiune: puterea legislativă – reprezentantă de Parlament, deci de aleşii poporului, desemnaţi prin vot universal, cu rolul de a emite legile care reglează funcţionarea societăţii, reflectând politica majorităţii, marcată de liberalism, de conservatorism sau de orientări de stânga –, puterea executivă (reprezentată de Guvern şi având menirea de a administra averea statului, de a pune în aplicare legile emise de Parlament, de a apăra independenţa ţării, atâta câtă mai este după intrarea în sistemul politic al UE, de a crea condiţiile necesare pentru îngrijirea sănătăţii şi pentru educarea şi formarea tinerei generaţii, de a asigura o minimă protecţie socială într-o lume al cărei fundament se bazează pe inegalitate socială, pe divizare după avere, pe împărţirea cetăţenilor în elite şi vulg, pe discriminare în funcţie de avere) şi la urmă, dar nu mai puţin importantă, puterea judecătorească, magistraţii (judecătorii şi procurorii), reprezentată de sistemul de justiţie cu instituţiile lui, Parchetele, Judecătoriile, Tribunalele, Curţile de apel, Curtea superioară de casaţie şi justiţie, Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea constituţională.

În teorie, în Constituţie şi în propaganda oficială şi electorală a tuturor partidelor, membrii societăţii sunt egali în faţa justiţiei. Constituţia stipulează explicit că „Nimeni nu este mai presus de lege!”, afirmaţie clamată şi repetată de politicieni şi de toţi participanţii la spectacolele vorbite pe toate canalele de televiziune care se mai numesc *talk show*. În practică, realitatea este de o cruzime incredibilă şi, oricât ar părea de neverosimil, au existat momente de sinceritate sau de cinism în care oficiali ai sistemului politic sau ai sistemului de justiţie au declarat public că oamenii sărmani, care reprezintă majoritatea populaţiei, liberă să dispere din cauza lipsei locurilor de muncă şi a unei totale lipse de perspectivă, nu are acces la justiţie din cauza costurilor mari pe care le necesită angajarea unui avocat şi suportarea tuturor celorlalte cheltuieli legate de derularea proceselor. Această realitate a fost recunoscută pe un post de televiziune de unul din miniştrii justiţiei, o doamnă distinsă, membră a unui partid de stânga care, la o oră de vârf, cu un ton afectat şi cu o atitudine aproape sfidătoare, declara că oamenii sărmani nu se pot apăra în justiţie din cauza lipsei resurselor financiare necesare. Chiar şi atunci când încearcă să o facă sunt de cele mai multe ori victime ale sistemului care operează cu unităţi de măsură diferite, ce amintesc cel mai adesea de celebra poveste a ocnaşului Jean Valjean, din capodopera literaturii universale *Mizerabilii*, a marelui scriitor francez Victor Hugo. Marcat de corupţie şi imoralitate, sistemul administrativ, format din autorităţile locale, care reprezintă de cele mai multe ori prima instanţă la care se adresează un om de rând, se comportă de regulă cu aceeaşi perfidie şi aroganţă cu care prefectul din schiţa *Arendaşul român*, a lui I.L. Caragiale, a tratat plângerea ţăranului Ion care dezvăluia samavolniciile arendaşului şi a primit drept răsplată o bătaie zdravănă, administrată de arendaş în biroul prefectului şi sub privirile complice ale acestuia. Pe măsură ce sărăcia se adânceşte, oamenii afectaţi de ea devin tot mai vulnerabili şi mai expuşi, ei contând la număr doar în campaniile electorale în care sistemul politic permite cumpărarea bunăvoinţei lor cu daruri mărunte şi promisiuni deşarte. Chiar şi în speţe foarte clare, în care evidenţele sunt incontestabile, cetăţeanul de rând care are curajul de a se adresa justiţiei pentru a-şi apăra drepturile sau proprietatea, trebuie să acţioneze cu frică şi cu mari emoţii, mai ales când în joc este interesul unei instituţii a statului împotriva căreia el se îndreaptă cu argumente solide şi cu speranţa că adevărul va triumfa şi problema lui va fi soluţionată corect şi cu bună credinţă.

Ceea ce am afirmat anterior putem exemplifica pe cazul unui mic proprietar, care a moştenit 6 ha de pădure într-o zonă de foioase, fag, stejar, carpen, ulm, jugastru, cireş sălbatic şi alte specii specifice zonei. Împărţirea proprietăţilor si punerile în posesie s-au făcut de comisia de împroprietărire a primăriei asistată de un tehnician al Ocolului Silvic din zonă care deţineau planurile de parcelare şi care au stabilit delimitarea parcelelor pentru fiecare proprietar, însemnând arborii de margine în 4 colţuri, proprietarii marcând apoi arborii pentru linia de margine de departajare a proprietăţilor.

Procesul-verbal de punere în posesie este un document de o singură pagină, întocmit cu o superficialitate incredibilă, în care suprafaţa, indiferent de forma ei pe teren, este trecută ca o suprafaţă dreptunghiulară, cu lungime şi lăţime precizate în aşa fel încât să dea totalul de 6,3 ha din titlul de proprietate, descrierea ei din document neavând nicio corespondenţă cu realitatea din teren. Statul a instituit prin legile sale instituţii abilitatea pentru administrarea fondului forestier: Regia Naţională a Pădurilor – Romsilva, cu direcţii teritoriale şi ocoale silvice de zonă. Pentru paza pădurilor, noii proprietari au fost, prin lege, îndreptăţiţi să încheie contracte de pază a pădurilor cu ocolul silvic de zonă, care se obliga să asigure, în schimbul sumei plătite, serviciul public de pază şi administrare conform prevederilor contractului. Prevăzător şi beneficiind de statutul său de monopol pe activitate în cererea de contract, ocolul silvic a inclus obligaţia proprietarului ca la darea în pază să vină şi să îi prezinte limitele proprietăţii, clauză abuzivă, deoarece parcelarea s-a făcut pe baza planurilor de parcelare aduse

de specialiştii *ocolului* la Comisia de împroprietărire, din care reprezentantul acestei instituţii făcea parte, iar titlurile de proprietate emise, care figurează ca anexă la contract, indicau clar suprafaţa ce trebuia păzită şi vecinătăţile stabilite la împroprietărire în baza planului de parcelare. Sensul corect şi motivat al vizitei la darea în pază era constatarea situaţiei şi inventarierea arborilor tăiaţi, era absurd să solicite unei femei în vârstă de 81 de ani, bolnavă de reumatism, să vină şi să îi indice inginerului silvic şi pădurarului oameni tineri şi viguroşi şi, în plus, de specialitate, limitele proprietăţii, marcate în pădure.

Când, la o vizită în pădure, reprezentanţii proprietarei au constatat că s-au tăiat la ras peste 36 de arbori, a invitat reprezentanţii ocolului şi un sătean presupus de bună credinţă, care a participat la darea în proprietate şi la darea în pază, să i se indice limitele marcate ale proprietăţii şi indicate la darea în pază. Viclean şi motivat de faptul că ginerele lui era semnatarul contractului de pază, săteanul, speculând lipsa de experienţă şi buna credinţă a orăşeanului ce îi cerea ajutorul, i-a indicat un hotar fals, deplasat cu 80 m faţă de limita din titlu, fără ca inginerul silvic să obiecteze ceva, iar despre suprafaţa defrişată i-a spus că este a nimănui, că nu a fost repartizată. Inginerul silvic, care era autoritatea de specialitate participantă la acea vizită, a confirmat tacit spusele şi a întrebat apăsat şi concluziv: „Este în proprietatea dumneavoastră?”. Timorat şi jenat, reprezentantul proprietarului a spus că dacă martorul, săteanul de încredere, a spus că nu este în proprietate, aşa este, dar îi roagă să marcheze limitele proprietăţii, pentru a nu mai apărea confuzii, ceea ce pădurarul de zonă, prezent şi el la această vizită, a făcut bucuros, delimitând prin această marcare o zonă de 8 000 m² declarată a nimănui.

Deşi făcuse sesizare la parchet pentru furtul constatat, reprezentantul proprietarului a decis să o retragă, iar consecinţele acestei decizii nu au încetat să apară. În perioada de un an, care a urmat, a fost defrişată la ras toată suprafaţa de 8 000 m² delimitată de marcajele reprezentanţilor ocolului. În perioada de tăiere, pădurarul de zonă a informat conducerea ocolului că se taie din proprietatea dată în pază, dar conducerea a replicat de fiecare dată că suprafaţa din care se taie nu a fost dată în pază conform procesului verbal de dare în pază. În aceste condiţii, plini de speranţă şi încrezători în justiţie, cu toate documentele la zi, cu taxele plătite la zi, proprietarii au înaintat plângere în instanţă, au angajat, avocat, au achitat taxa de timbru, au achitat cheltuielile pentru expert şi au aşteptat verdictul justiţiei oarbe, care a decis să respingă acţiunea ca nefondată, proprietarul, pentru care Constituţia declară că ocroteşte proprietatea, rămânând umilit şi păgubit, cu posibilitatea de a face recurs, instituţia statului cu care avea contract triumfând victorioasă. Este important de menţionat una dintre constatările expertului: 412 arbori tăiaţi la ras, mulţi fagi, cu diametru de peste 30 cm la bază, toţi din proprietatea dată în pază. *L'Éthonnette homme*, statul este om cinstit, era unul dintre principiile Codului napoleonian. Dacă statul, reprezentat de instituţiile lui, nu este om cinstit, omul de rând nu are nicio şansă, statul este puternic şi autorizat să folosească forţa pentru a-şi apăra interesele. Dacă instituţiile statului realizează înţelegeri de rea credinţă cu persoane particulare care sunt dispuse să depună mărturii mincinoase, iar sistemul de justiţie este incapabil să deceleze adevărul de minciună, cetăţeanul de rând, proprietarul plătitor de taxe şi impozite este victimă sigură şi, din nefericire, în trista povestire relatată, bazată pe un caz real, toate aceste afirmaţii se confirmă pe deplin, cel puţin în prima instanţă.

Vom urmări evoluţia procesului, folosind speranţa ca pe un toiag în parcurgerea acestui drum accidentat spre adevăr de către un petent de rând, cu puteri slăbite de vitregiile sistemului şi totala lipsă de cinste şi moralitate a oamenilor aparent de bună credinţă, dar, în realitate, de o ipocrizie fără margini.

iulie 2014

Cărți primite la redacție

Ion Andreiță, *Mătura de pelin*, eLiteratura, București, 2014, 310 p.;

Stan V. Cristea, *Eminescu și Teleormanul*, ediția a treia, revăzută și adăugită, Editura Aius PrintEdit, Craiova, 2014, 590 p., cu ilustrații;

Dumitru Dumitrică, *Albastrule cer, albastrule cer!...*, poeme alese, Editura Rawex Coms, București, 2013, 130 p.;

Mihai S. Florea, *Adio, Ghencea!*, nuvele, Editura Tracus Arte, București, 2014, 500 p.;

Nicolae Dan Fruntelată, *Gazetăria, viața și dragostea mea*, Editura Rawex Coms, București, 2013, 212 p., cu ilustrații;

Lidia Grosu, *În ocean de poezie, clopotarul…*, Editura Universul, Chișinău, 2013, 136 p.;

Lidia Grosu, *Mușcat de zare, visul…*, Editura Grafema Libris, Chișinău, 2013, 104 p.;

Marian Ioan, *Cronicile unui scandalagiu altfel*, Editura Adalex, Sibiu, 2013, 296 p.;

Emil Lungeanu, *Dictatura lecturii. Dicționar critic, Opera omnia. Publicistică și eseu contemporan*, Tipo Moldova, Iași, 2014, 710 p.;

Emil Lungeanu, *Singur în noapte*, versuri, Editura Antim Ivireanul, Rm. Vâlcea, 2013, 98 p.;

Emil Lungeanu, *Jocul*, roman, Editura Betta, București, 2013, 156 p.;

Emil Lungeanu, *Omul exotic. Odiseea literară a Hannei Bota. Critică teatralizată în cinci tablouri mitologice*, ediția a doua revăzută și întregită, Editura Betta, București, 2013, 192 p.;

Emil Lungeanu, *Raport la Congresul al XV-lea. Rolul criticii și autocriticii în literatura contemporană. Eliza Roha, „un Cezar Petrescu feminin” al romanului de azi*, Editura Betta, București, 2013, 96 p.;

Maria Mirea, *La porțile tăcerii. Aux portes du silence,* Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2014, 310 p.;

Vasile Moldovan, *Descăunarea*, roman, Editura Societății Scriitorilor Români, București, 2014, 254 p.;

Vali Nițu, *11 esențe pentru T.*, versuri, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2014, 142 p.;

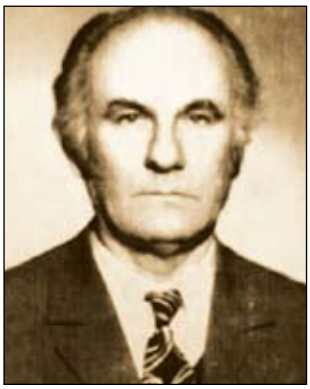
Constanța Popescu, *Capcana cuvintelor*, versuri, Editura Armonii Culturale, Adjud, 2013, 80 p.;

Eliza Roha, *Carusel*, roman, Editura Betta, București, 2013, 286 p.;

Vasile Szolga, *Talmeș-balmeș. Schițe, povești, povestiri, amintiri*, Editura Rawex Coms, București, 2014, 148 p.

Miercuri, 21 mai a.c., Clubul Militar Român de Reflecţie Euroatlantică a lansat seria întâlnirilor lunare cu diplomaţi acreditaţi în capitala României, o acţiune sprijinită de Asociaţia George C. Marshall-România. În centrul imaginii – Teofil Rendiuk, ministru-consilier al ambasadei statului european Ucraina, partener al NATO, flancat de cofondatorii Clubului Militar Român de Reflecţie Euroatlantică. De la stânga la dreapta fotografiei: generalul Mihaiu Mărgărit, ex-lider al structurii de informaţii militare; generalul Constantin Degeratu, ex-consilier prezidenţial şi fost şef al Statului Major General, al Armatei României; Ion Petrescu (autorul blogului care a mediatizat la vremea respectivă această întâlnire şi, totodată, catalizatorul întregii acţiuni); generalul Alexandru Grumaz, ex-consul general al României la Shanghai. Au mai fost prezenţi Sorin Anton, Gabriel Micu, Dan Plăviţu, Cristian Iordan, Lucian Biro, Ioana Firicel, Francisc Tobă, Lungu Viorel, Cristian Vaida-Coteanu, Alexandru Poleucă, Vasile Simileanu, Mircea Laslău, Dan Gîju, Florin Răpan, Dana Silvia Contineanu, Constantin Corneanu, Dan Nicu şi Marius Văcărelu. *Foto:* DanG.

Posibile răspunsuri la întrebările aforistice ale unei nopţi târzii

(*File de jurnal*, luni 21 iulie 1986, ora 3.00)

de **Zaharia Potârniche**

I. **Tristeţea**. Ne naştem cu ea; fiindcă suntem singura fiinţă din Lume care ştie că va veni o zi când va muri. Adevărata tristeţe a omului, nu poate fi exprimată prin cuvinte. Tăcerea morţii e mai grea decât toate tăcerile vieţii.

II. **Frumuseţea supremă**. O metaforă. Ce înseamnă de fapt frumuseţea, care-i adevărata ei valoare fizică, fără aceea a spiritului?

III. **Cel mai bun om din lume**. Întrebarea este ce a făcut el pentru alţii, în această lume?

IV. **Sinceritate**. Toţi afirmăm că suntem sinceri, dar de multe ori nu spunem adevărul. A fi sincer fără a fi şi veridic, sinceritatea ta îşi pierde valoarea şi sensul.

V. **Minciuna**. O unealtă omenească. Oricât de bine ascunsă, iese la suprafaţă până la urmă. Uneori e un rău necesar, aşa cum se spune.

VI. **Iubirea ideală**. E foarte rară, în afara celei de mamă. Ea nu dispare niciodată atât cât exişti şi merge şi până la sacrificiul vieţii. Rămâne şi după moarte

VII. **Visul**. Ceea ce te face să fii mai mult decât un simplu om. Cu visele se clădeşte lumea, iar tu devii sau nu ceea ce ţi-ai dorit în viaţă ori ţi-a fost destinat de puterea astrelor.

VIII. **Frunza**. Un miraculos laborator al naturii sau tot atâta poezie şi frumuseţe.

IX. **Floare**. O parte din dumnezeire sau chiar Ea, ascunsă în „mirabila” sămânţă sau sâmbure.

X. **Amintirea**. Un dar pentru cei ce au trăit frumos şi o suferinţă în faţa trecerii timpului; o suferinţă grea pentru cei fără noroc în viaţă.

XI. **Mama**. O cauţi şi o înţelegi cu adevărat, de cele mai multe ori, după ce nu mai este.

XII. **Prietenie adevărată**. Afecţiunea cea mai de preţ şi talismanul încrederii desăvârşite – chiar până la sacrificiu.

XIII. **Copilăria**. Tot ce poate fi mai frumos şi mai gingaş, cu o valoare imensă pentru omul de mai târziu. De ea depinde cel mai mult cine e omul din faţa ta.

XIV. **Câinele**. Nouăzeci și nouă la sută devotament faţă de stăpânul iubit şi unu la sută instinct de conservare.

XV. **Rândunica**. Frumuseţea şi poezia divină aşezată sub streaşina casei omului.

XVI. **Vrăbiuţa**. Credinciosul şi nedespărţitul prieten al omului întreaga viaţă. Ce am simţii într-un oraş fără vrăbii, fără ciripitul lor.

XVII. **Cimitir**. Singurul mare adevăr de ne-contestat.

XVIII. **O bancă în parc**. Cel mai sincer confident care ştie să păstreze secretul.

XIX. **O carte**. Un om care a reuşit să nu moară definitiv.

XX. **Creionul**. Unealtă care ar trebui învăţată întreaga viaţă să se opună prostiei şi neadevărului.

XXI. **Oraş**. Prezent necontenit şi mult, foarte mult trecut intangibil.

XXII. **Sat**. Păstrătorul tradiţiilor şi virtuţilor morale cele mai autentice ale unui popor.

XXIII. **Bob de grâu**. Un dumnezeu la care să te închini.

XXIV. **Soarele**. Ceea ce ne poate fi luat numai de prostia omenească după ce ni l-a dăruit Dumnezeu.

XXV. **Luna**. Cea căreia i s-a răpit poezia, de paşii omului, dar şi puritatea.

XXVI. **Cer**. Cel mai vast şi mai necruţător câmp de bătălie ce-l pregătesc oamenii mileniului III, dar şi o posibilă viitoare apocalipsă. Şi Dumnezeu priveşte cu mâhnire, neputincios.

XXVII. **Iisus**. Om, Mit şi Dumnezeu, prin frumuseţea şi unicitatea învăţăturii sale din toate timpurile.

XXVIII. **Banii**. Obiecte care dacă nu ar fi existat, lumea ar fi fost mult mai fericită şi liberă.

XXIX. **Bomba atomică**. Prototipul înapoierii mintale a omului civilizat care se crede stăpânul Lumii.

XXX. **Suferinţa**. Ceea ce nu înţelege decât cel în cauză.

XXXI. **Măr**. Un simbol al luptei pentru existenţă. Trebuie să ţi-l culegi şi apoi să mşti ca să exişti de multe ori.

XXXII. **Statul**. Un tiran creat de om pentru sine.

XXXIII. **Femeie**. Cel mai frumos şi mai preţios dar făcut vieţii de natură.

XXXIV. **Zi**. Unitate de măsură cu care se drămuieşte viaţa, se cumpără sau se vinde.

XXXV. **Noapte**. Vestibulul veşniciei.

XXXVI. **Moarte**. Final la care se gândesc mereu cei ce nu înţeleg cu adevărat ce e viaţa ca s-o înfrunte.

XXXVII. **Univers**. O vorbă inventată de om. Cine poate şti care e adevăratul lui nume.

XXXVIII. **Poezie**. Totul şi nimic în acelaşi timp pentru raţiune; e dăruită de Puterea cerească.

XXXIX. **Marea**. Sentimentul nemărginirii din noi.

XL. **Ocean**. Imensitate, infinit care copleşeşte pe cel din noi.

XLI. **Seism.** Biciul lui Dumnezeu.

XLII. **Moise**. Un mare ,,Inginer" biblic; a despărţit apele Mării Roşii cu un simplu toiag; sau un creator de metafore sacre.

XLIII. **Mahomed**. Profet autodidact cu sabia, cu predestinarea şi credinţa în miracole.

XLIV. **Portret**. Fotografia sufletului.

XLV. **Peisaj** (tablou). Fotografia unui vis.

XLVI. **Război**. Abator uman cu casapi care, de multe ori, poartă mănuşi albe.

XLVII. **Înţelepciune**. Iluzie deşartă pentru cei ce trăiesc şi o calitate care uneori vine prea târziu.

XLVIII. **Eul**. Totul în această lume. Lumea de fapt nu există decât prin el.

XLIX. **Intelectual**. Truditor cu mintea în deplină libertate a spiritului.

L. **Sentiment**. Tot ce contează în artă şi-i dă în cea mai mare măsură valoare.

LI. **Cultură**. Ceva cu care de obicei nu se laudă cei care o au cu adevărat.

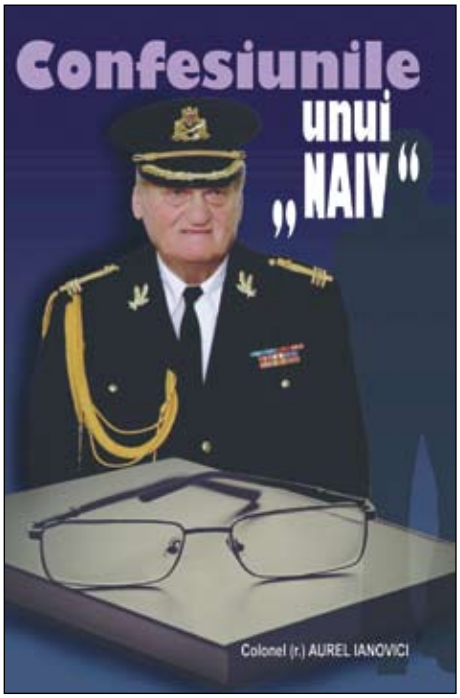
LII. **Panteism**. „Politică" ce ar trebui să conducă Lumea.

LIII. **Civilizaţie**. Oricât de înalt ar fi nivelul ştiinţei şi tehnicii, putem vorbi de civilizaţie numai legat de ideea politică realizată, având ca scop fericirea omului.

Din cărțile primite la redacție

Spovedania colonelului Ianovici

În aprilie 2014, ieșea de sub tipar volumul *Confesiunile unui „naiv"*, la Editura Hasefer din București, de **Aurel Ianovici „Adolf"** (n. 26 iulie 1926) – colonel în rezervă, din prima promoție de ofițeri de tancuri a armatei române (Sibiu, decembrie 1949) –, cândva gropar la Cimitirul german din București, ucenic de frizer, activist de partid, director-adjunct într-o mare întreprindere industrială și multe altele), o saga întinsă pe doar 200 de pagini axată pe destinul unei familii de evrei sărmani, moldoveni din Târgu Neamț, nevoită să străbată prin lume și prin viață din perioada interbelică, în al Doilea Război Mondial îndeosebi și mult după aceea, până când soarta îi va așeza la locul său pe fiecare dintre membrii ei, începând cu tâmplarul Moșe Strul Ianovici, capul familiei, continuând cu Bernard, alias Dov, căzut în vara lui 1948, într-o misiune de luptă în Țara Sfântă (al cărui mormânt avea să fie identificat abia prin anul 2000), și sfârșind cu ultimul vlăstar originar din România, după ce toți, cu excepția autorului cărții (și singurul dintre copiii săi rămas în țara natală), se vor risipi în toate zările, din Israel până în SUA. „Confesiunile mele? Nimic altceva decât un omagiu, un îndemn adresat semenilor mei de a nu uita și a nu lăsa să se piardă însușirile cele mai de preț ale oamenilor: capacitatea de a te emoționa și reacționa pozitiv la suferințele aproapelui tău, respectul, grija și ajutorul ce trebuie

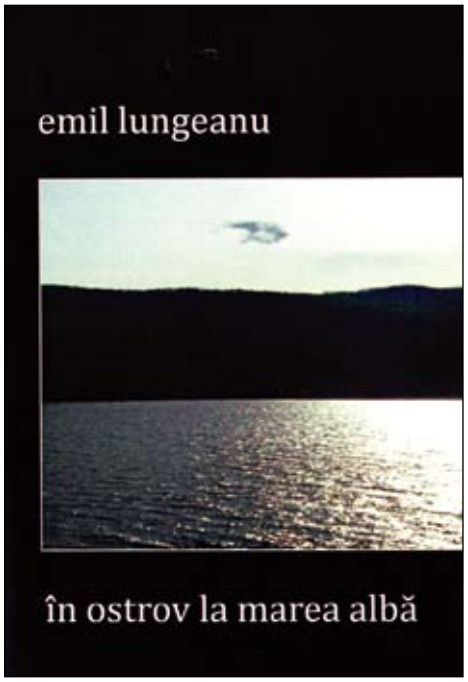
acordate celui aflat în suferință fizică și morală"… Mai mult sau mai puțin convingător, acesta este

crezul mărturisit al autorului, al cărui declic în devoalarea „secretelor„ vieții sale s-a produs, va susține el, în împrejurări nu prea faste, într-o noapte de Pesah (Paștele evreesc) a anului 1978 petrecută pe pământul făgăduinței, la un an după ce înaintase autorităților românești o cerere de viză pentru a putea fi prezent la înmormântarea unuia dintre frații săi emigrat cu ani mulți în Israel. Scrise mai degrabă din obligația morală de a lăsa în urma sa o carte în loc de o casă, cum sunt învățați românii, alături de celelalte două elemente ale trecerii cu spor prin această lume, adică pomul și copilul, după cum tot dumnealui ne va mărturisi, și mai puțin din nevoia de confesiune, de destăinuire, eliberare ș.a.m.d., se înțelege că rândurile acestei cărți puteau fi mult mai valabile și suculente, instructive și în mod logic interesante dacă autorul ar fi avut nu puterea (forța) ori curajul de a devoala cât mai multe din fascinanta sa viață, cât educația de a o face. Tanchist ca formație profesională, fost ilegalist – de unde și conspirativul „Adolf" pe care a ținut să-l pună în coada numelui său întreg de scriitor –, implicat în vâltoarea luptei politice de după război, când comuniștii, sub umbrela proteguitoare a Moscovei, au manevrat din toate pozițiile, la vedere și subversiv, pentru preluarea prim-planului în structurile de putere ale guvernării României, colonelul (r) Ianovici ar fi avut multe și mărunte, dar frapante amănunte de devoalat, nu încape discuție, inclusiv din culisele închegării armatei populare, al cărei pion, nu întâmplător școlit câțiva ani într-una din academiile militare din capitala URSS-ului, fusese la un moment dat. Fără pretenția că ar fi un mare scriitor, Aurel Ianovici reușește totuși câteva parade stilistice memorabile și ceea ce atrage cu deosebire sunt cele câteva portrete de personaje reale, de altminteri, unele creionate fugitiv, precum cel al Elenei Ceaușescu, o femeie căreia „veșnic îi cădeau ciorapii", și terminând cu micii, dar inevitabilii lideri de grup înșiruiți de-a lungul drumului său prin lume care i-au jalonat cumva cariera și viața, între aceștia speciali rămânând meșterul Fofealcă și activistul Cârpă-n cur, croitorul ajuns șeful Comitetului raional de partid din Roșiorii de Vede, figuri fabuloase, demne de un condeier profesionist. Acum, că-l cunoaștem bine pe autor – nu e momentul să detaliem aici de unde și cu ce ocazie –, ne întrebăm cum oare ar fi decurs firul narațiunii sale și ce destin ar fi avut această carte dacă, lăsând deoparte orice scrupul tipic omului simplu care, în fond, rămâne Aurel Ianovici, ar fi descris, chiar și apelând la mijloacele destul de laxe ale literaturii de ficțiune, relația sa cu fiica uneia dintre cele mai puternice figuri politice ale vremii, de unde și până unde a cunoscut-o, cum a cucerit-o și, mai ales, de ce sau în ce împrejurări a pierdut-o, cu ce s-a ales cât s-a aflat în anturajul ei și așa mai departe, amănunte deloc la îndemâna unui evreu și, cu atât mai mult, a unui român oarecare. După cum poate că ar fi fost de dorit o abordare mai sinceră – nu știu de ce, dar tot timpul mi s-a părut că povestea plutește într-o ceață mult prea artificială – a așa-numitului „complot al coloneilor" (Capitolul 8, p. 142 în carte), din 1962, pe când era lector în Academia Militară din București, și care viza răsturnarea lui Ceaușescu, episod pe care, nu putem trece cu vederea, noi înșine l-am publicat în „ProARME" acum cinci ani (nr. 3/octombrie 2009). Semnul unui învingător, o carte deopotrivă autoironică, dar și plină de substanță, în care se regăsesc și câteva file – destul de valabile, apreciem – din istoria armatei române comuniste, *confesiunile „naivului"* Aurel Ianovici nu pot fi înțelese decât ținând cont de condiția intrinsecă a autorului, aceea de evreu la a doua sau cel mult a treia generație într-o Românie ea însăși în plină căutare a identității naționale, deopotrivă istorică și politică, în care noțiunile capitale pentru destinul unui popor sunt vizate printr-un ochean cu dublă focalizare, de aceea, mesajul, în ciuda dorinței clar exprimate în preambulul cărții, ar putea fi perceput distorsionat, în funcție de mai mulți factori, începând cu originea etnică și terminând cu nivelul pregătirii cultural-ideologice a eventualului cititor. Persistă însă, în ciuda unor vagi derapaje vindicative – cele mai vizibile fiind îndreptate împotriva fostului lider politic Nicolae Ceaușescu, indicat drept cauza multora dintre nereușitele profesionale ale autorului și nu doar ale lui –, senzația de pace și de bună înțelegere cu toată lumea și cu situația ca atare, o înțeleaptă resemnare ce lasă loc interpretării într-un alt plan, unul clar optimist, rezervat lumii care se conturează mai departe, urmând să-și împlinească rostul ei predestinat și în care neamul unui anume Moișe Strul-Tâmplarul din Târgu Neamț își are un loc bine stabilit, „călătorind mai departe" prin nepoții și strănepoții săi care, iată, grație acestui proiect editorial admirabil materializat, nu vor uita niciodată de unde au pornit la un moment dat.

Războiul de poziție în viziunea lui Emil Lungeanu

În mod cu totul surprinzător, deși a trecut, iată, aproape un secol de la ultima lovitură de tun, Primul Război Mondial constituie încă sursa de inspirație a unor construcții literare complexe, nuvele și romane, abordate din cea mai profesionistă perspectivă cu putință, aspect cu atât mai valabil cu cât discutăm de o carte adăugată și așa modestei literaturi de război românești, per ansamblu, nu și strict referitor la numita conflagrație care, cel puțin comparativ cu următoarea, a punctat decisiv prin *Ultima noapte de dragoste, întâia*

noapte de război a lui Camil Petrescu, asta ca să nu mai punem la socoteală romanele semnate de Liviu Rebreanu în primul rând, de Cezar Petrescu, dar și de altele aparținând unor autori mai modești, ca și uitați. Și iată că tocmai când ne așteptam ca, eventual, să dăm peste vreun roman bazat pe experiența din războiul așa-zis antiterorist, în care armata română este angrenată cam de două decenii, începând cu misiunile Unavem și Monuc, din Africa anilor '90, scriitorul Emil Lungeanu apare la interval cu nuvela de generoasă întindere, aproape cât un roman, intitulată *În ostrov la marea albă* (Editura Rafet, Râmnicu Sărat, 2012, 98 p.), premiată deja, am luat notă, la ediția a V-a a Festivalului internațional „Titel Constantinescu" de la Rm. Sărat, din anul apariției cărții. În mare, povestea o știam relatată de însuși autorul la un pahar de vin la „Catacomba", cunoșteam ceva detalii de bucătărie, ca să zic așa, începând cu scrisorile care au stat la explozia poveștii și terminând cu documentarea istorică de fundal, peste care, nu încape îndoială, s-au suprapus imaginația, talentul și experiența tot mai vastă a autorului, ingredientele absolut obligatorii ale oricărei întreprinderi de succes într-un asemenea domeniu altminteri deloc scutit de capcane. Nu mai comentez legătura în plan figurativ, dar și oarecum explicit, pe de altă parte, cu străvechea baladă *În ostrov, la Marea Albă* (Marea Albă fiind Mănăstirea Albă din ostrovul mării, o variantă circulă și pe Youtube, cu titlul *Iana Sânziana*), care, în cazul unei eventuale ecranizări (de altminteri foarte ușor de realizat având în vedere mișcarea minimă de forțe și decorurile nu prea complicate), ar putea constitui cu brio coloana sonoră. Dacă ar fi să critic ceva, totuși, apoi este senzația de pliere, destul de ușor sesizabilă, pe filmele comuniste cu sergentul Șapte Frați, reieșită din modul de exprimare a soldatului-țăran și, pe undeva, omiterea consultării colecției cotidianului „România", eventual a revistei „Avântul Țării", din anii războiului, în paginile cărora au trudit Sadoveanu, Goga, Minulescu și alții și de unde, chiar dacă, în privința „României", acest ziar va ieși la câteva luni după derularea „intrigii" nuvelei de față, se vede că, totuși, propagandistic

vorbind, dar și din perspectiva dialogurilor ca atare dintre ofițeri și soldați, starea de lucruri din tranșeele românești, așa cum o expune Lungeanu aici, perfect logică la prima vedere, pare un pic neverosimilă (deși nu este exclus ca dreptatea să fie de partea lui sută la sută și eu să fiu acela care greșește). Altminteri, nimic de zis, dialogurile per ansamblu, scenele ușor ilare în tragismul lor și întreg spectrul discursului narativ sunt conduse impecabil: „– Văzuși când ai făcut inspecțiunea? Toată compania otova! Ce-i vrea să-ți aducă Moș Crăciun, soldat? Pace, să trăiți, don locotenent. Dar tu, mă, ăstălalt? Pace, trăiți, don locotenent. Dar tu? Tot pace, să trăiți. Cît fu pace pîn' acu patru luni, fiștecare răspunsese cîte altceva. Ba că să-i aducă permisie, ba carte de-acasă, ba mă-sa cu demîncare, ba sănătate unu', altu. Acu, pe front, toți pace, pace și iar pace, cum dă din clanță papagalu-n colivie. Dar victorie, nici unul! Pentru răcan, că se fîrșește bine ori rău, tot un drac. Pace să fie, restu' nu mai importează" (p. 68–69). Sigur, mai sunt unele scăpări tactice, ca să zic așa, deși e posibil ca iar să greșesc și el, adică autorul să aibă dreptate să insereze anumite chestiuni decorative mai puțin întâlnite în realitate unui război de o asemenea anvergură, și în prima salbă de tranșee!, poate doar accidental, ca de pildă la p. 19, unde un biet comandant de companie, locotenentul Crăișoru, „contemplă șerpuirea liniilor pe hartă", dar nu orice hartă, ci una pe care sunt evidențiate sectoarele de divizii și de armate, de parcă ar fi fost harta de stat-major a generalului Averescu însuși. În rest însă, acțiunea este mai mult decât plauzibilă, ca într-o fascinantă piesă de teatru realist, mai ales că se bazează și pe documente, fie acestea mai puțin oficiale, deznodământul petrecându-se pe un straniu hiatus apărut subit pe frontul din Dobrogea, în toamna lui 1916, când eșalonul înaintat de aici al Puterilor Centrale reduce motoarele până la stopare în contextul în care ar mai fi avut puțin și cucereau întreg teritoriul românesc dintre Dunăre și Marea Neagră, una dintre cauze fiind, se presupune, evitarea contactului cu trupele ruse de dinapoia liniilor românești, atinse de holeră, deși mai plauzibilă pare ipoteza mutării efortului principal de lovire din nou în Carpați, pe Valea Jiului, cum se vor și petrece lucrurile într-un final, amănunte altfel corect surprinse de Lungeanu și tratate într-o proporție suficient de bine măsurată cât să nu încarce supărător narațiunea în sine. Deci, pentru căpitanul Saloncea, soldatul Dositei și toți ceilalți, nu prea mulți, urmează un „ciudat" război de așteptare, cu bunele și relele lui, aspect ivit și pe Frontul de Vest, ceva mai înainte („fraternizarea" dintre francezi, scoțieni și germani din ajunul Crăciunului 1914, care se pare că a existat în realitate), subiect

exploatat din plin și la mare scară de către regizorul Christian Carion în pelicula dramatică *Joyeux Noel* (Crăciun fericit), turnat exact acum zece ani și apărută pe ecrane în 2005, o coproducție franco-germano-britanico-belgiano-română (asta fiindcă s-a filmat în studiourile MediaPro de la Buftea, armata franceză nedorind să se implice în propaganda fie ea și una cinematografică, indirectă, făcută fie și la atâția ani distanță acelui „act de rebeliune", prin punerea la dispoziție a unui teren de instrucție solicitat de producători), cu Diane Kruger, Benno Fürmann și Jan Rubens în rolurile principale. Culmea e că tot Crăciunul este sărbătoarea care-i pune față-n față, ca oameni și nu ca inamici, pentru o clipită, peste fix doi ani, dar numai că în cestălalt capăt al continentului european, pe aceiași germani însă nu și cu rușii, eventual bulgari și turci, prezenți și ei prin zonă, ci doar cu românii, și nu la eșalonul și cu atât mai mult la amplitudinea emoțional-artistică, să zicem așa, din filmul citat, ci într-un context material (nu și emoțional) destul de modest, primul pas făcându-l evident „frații" (asta întrucât erau la curent, îmi imaginez, cu ceea ce se întâmplase cu doi ani mai devreme în tranșeele camarazilor din Vest), care „afișează" un mesaj scris cu uluci rupte dintr-un gard aranjate într-un fel de felicitare *sui-generis*, pe verticală, profilat numai bine pe fundalul alb al zăpezii – *Glucklich Weihnacht!*, Crăciun fericit! –, recepționat prompt, prin binoclu, dinspre partea română și tradus pe loc de caporalul Klein, furierul sas de la eșalon, solicitat anume ca să o facă pe „traductorul". Tot nemții, apoi, trimit în liniile românești o „delegațiune" din care fac parte un subofițer travestit în Moș Crăciun și un maior în uniformă de paradă (pe sub manta), cu daruri de Crăciun, adică niște pesmeți, turte de păsat, o ploscuță cu vin, conserve, ceai colonial, un pachet cu smochine uscate, un borcan cu zacuscă, ba chiar și un patefon „cu pâlnia coclită", acesta din urmă însă adus nu ca dar, ci doar temporar, pentru crearea ambientului acustic pe timpul „ospățului". Suspicioși, românii nu pricep cum unii care până mai ieri „îi făceau" la ziar „valahi perfizi și trădători", acum, așa dintr-o dată, se prezintă cu cadouri, în concluzie sunt tentați să creadă că ar fi otrăvite sau în cel mai bun caz se așteptau la o diversiune, dar cum nemții păreau sinceri, încep tratativele, totul lămurindu-se când, neștiind cu ce să se revanșeze, întrebați fiind, nemții au cerut fără fasoane niște pături și medicamente pentru alinarea durerilor, pansamente, sulfamidă, anestezic… În concluzie, așa se face că urmează un fel de „cina cea de taină" – că și Isus Hristos stătuse la masă cu Iuda, nu?, după cum pune problema unul dintre personaje –, în ciuda faptului că și aici planează riscul acuzării de „fraternizare cu inamicul". Scena „ospățului" este una de adâncă sensibilitate, simplă și de aceea credibilă – câtă diferență totuși în tre amploarea ajunului de Crăciun din filmul amintit și aceasta, din nordul Dobrogei noastre! –, după cum la fel de credibilă este și scena de rămas bun dintre protagoniști. Și există aici un elegant baleiaj pe felul de a fi al românului de atunci și dintotdeauna, o fină introspecție a psihologiei omului simplu, dar și a ofițerului (deși ofițerii poate că ar fi fost bine să fie net diferențiați, că nu toți proveneau din dascăli de țară cum se creează impresia aici, ci unii dintre ei erau boieri de viță veche, cu ifosele de rigoare, dar mă rog…). În orice caz, strunită cu artă, de un echilibru dezarmant, urmând linia tragediei mioritice de factură ardeleană venite pe filiera Slavici–Agârbiceanu, nuvela lui Emil Lungeanu se taie brusc, unul dintre cele mai simpatice personaje sfârșind într-un mod stupid, înjunghiat cu baioneta de „nebunul" familiei, cum ar veni, și tocmai când lucrurile evoluau spre o finalitate general acceptabilă, ceea ce conferă întregului eșafodaj un plus de forță și dinamism, dincolo de senzația că avem de a face cu o tactică narativă efectiv originală, cu atât mai mul cu cât ținem cont de amplasarea dramei într-un context spațio-temporal nu prea bătătorit în literatura noastră cel puțin în ultima jumătate de secol. Opera unui maestru de ceremonii pe spații ample, cu atât mai mult nuvela *În ostrov la marea albă*, de mică întindere ca formă, dar extrem de profundă în miezul ei, se citește cu mare plăcere și interes, fiindcă, pe lângă farmecul în sine, se întrevede și un mesaj curat, simplu și la obiect, pe câte de pacifist, în egală măsură veșnic valabil: *Si vis pacem, para bellum*. Altă variantă nici că există. (D.G.)

Cărțile *Favorite*

Dana-Irina Stănculea, *Amintirile unei tocilare,* Editura Favorit, București, 2014, 188 p.

„Un pom, un copil, o… carte! Cele trei minuni posibile ale creaţiei omului simplu. Şi dacă Dumnezeu nu mi-a dăruit *încă* (poate mâine!) bucuria de a fi mamă, pomul l-am plantat ieri, iar cartea o scriu astăzi, pentru a lăsa şi eu o urmă pe nisipul călătoriei mele prin această lume."

Falsă cronică de film

Reîntâlnirea cu adolescența

de **Bogdan Didescu**

S-a întâmplat să revăd documentarul despre Liceul Militar de Marină „Alexandru Ioan Cuza” realizat în 1994 de colonelul Octavian Covaci, colaboratorul „ProARME”-lor număr de număr, din postura de caricaturist, pe atunci însă, adică acum exact 20 de ani (când au trecut, oare?), regizor şi scenograf la Studioul Cinematografic al Armatei (SCA). Un film de

numai 20 de minute, dar cu atât mai drag cu cât liceul acela, care a reprezentat cea mai frumoasă, deşi destul de dură – dar nici pe departe traumatizantă – pagină din viaţa mea, liceul acela atât de aparte, deci, azi este amintire, cu tot cu profesorii lui, cu ofiţerii, maiştrii militari şi subofiţerii lui, cu bucătăresele, spălătoresele, metresele şi aşa mai departe, nu mai spun de alei, de dormitoare, săli de clasă şi de sport, de torpila şi de minele marine decorative de pe platoul de adunare, de maidanezii care mai să ne muşte în pragul verii, când uniforma bleumarin ni se schimba cu cea albă, de fetele care ne aşteptau la punctul de control în zilele de învoire, de absolut tot ce înseamnă adolescenţă şi vise caracteristice acelor ani care au zburat atât de repede şi irecuperabil… Un film graţie căruia, neştiind multă vreme că există, m-am întors în timp cu peste trei decenii într-o manieră pe care nu o bănuiam, revăzând locurile unde odinioară m-am format ca viitorul şi prezentul ofiţer de acum, chiar dacă am ajuns la „uscat” şi nu la „marină”, revăzându-mi o parte, din păcate numai o mică parte dintre profesori între care unul, mai exact una decisivă pentru scriitorul care sunt azi, în speţă profesoara Lidia Ignat, de limba şi literatura română, din păcate prea fugar prinsă în cadru de operator şi totuşi suficient să retrăiesc clipa când mi-a cerut prima poezie ca să mi-o publice la revista liceului („Catarge la orizont” se numea), l-am revăzut pe Ion Moiceanu (istorie, o somitate acolo, în Constanţa), am revăzut-o şi pe Ioana P., de chimie, un pic mai grăsuţă, blondă (era şatenă) şi tunsă scurt, cândva atât de drăgălaşă şi totuşi a dracului şi nesuferită ca şi materia pe care o preda, singura profesoară pe care efectiv nu o puteam copia, că era mai vigilentă ca un răcan în prima noapte de planton, dar cu atât mai inofensivă când, în pauza dintre ore, năvălind peste ea la catedră să ne spună notele, chipurile, în vreme ce se apleca peste catalog, şmecherii clasei îi puneau oglinda sub fustă, ca să-i vadă chiloţii, ceea ce eu nu am făcut niciodată, de teamă, de jenă, dar şi fiindcă fusesem educat altfel la mine acolo, la ţară, decât în cartierele pline de golani ale Bucureştilor, Constanţei, Brăilei, Timişoarei, Mangaliei etc., de unde veneau majoritatea „şmecherilor”. L-am revăzut şi pe Mortu’, cum îi ziceam noi, „dirigul” clasei mele, profesorul de fizică T., nici de la ăsta n-am învăţat absolut nimic, fiindcă nu avea nici har pedagogic şi, mai mult, nici stilul cu care fuseserăm obişnuiţi de predecesoarea sa, doamna Ciobanu, poate cel mai mare dascăl la acea materie pe care a avut-o vreun liceu românesc. Pe Georgeasca am mai revăzut-o graţie filmului realizat de O.C., „profa” de limba engleză, adică, extraordinară la materia ei, dar la fel de ineficientă pentru mine, care n-am învăţat o boabă fiindcă era prea puţin exigentă pentru un elev de la ţară în veşnică adaptare la oraş, obişnuit mai degrabă să ştie de frică decât de vorbă bună şi, în plus, a făcut „greşeala” să mai şi nască în timpul acela, suficient ca în cele câteva luni de concediu postnatal să se perinde pe la catedră cinci dascăli experţi în limba lui Shakespeare, nu şi în arta pedagogiei, aşa că s-a dus pe apa sâmbetei şi ce apucasem să mai învăţ de la ea. Dar i-am ascultat glasul cu plăcere şi am retrăit acele momente când aveam ore cu ea, ca să nu mai spun că l-am văzut şi pe Bădescu, „profu” de biologie, o mare figură şi un dascăl de referinţă pentru întreg sistemul şcolar românesc, care întâi ne punea nota pe care o solicitam noi (direct în catalog o

punea, nu blufa!), cu condiţia ca atunci când ne va asculta el să ştim de cât solicitaserăm noi; de prisos să mai spun că îi asculta numai pe cei doi–trei şmecheri care licitaseră nota 10, iar ăia, spre disperarea sărmanului dascăl, nu îi răspundeau nici pentru nota 5, şi totuşi el nu dezarma, în trimestrul următor aplica aceeaşi „metodă democrată”, cum zicea. Şi, să nu uit, am revăzut-o şi pe Stela Bold, care era foarte frumoasă şi sexoasă atunci, la începutul anilor ‘80, cu nişte ochi mari şi negri, şatenă, puţin cârlionţată, acum era tunsă scurt şi blondă, oarecum trecută şi totuşi cu un anume farmec, nouă ne preda psihologia, acum era la ora de sociologie, în fine, ei îi datorez o mică parte din destinul meu că la examenul de admitere în prima fază picasem testul psiho, dacă şi-ar fi făcut mai superficial datoria cred că încă de pe atunci, din 1979 adică, spuneam adio carierei militare. Culmea, s-a luat şi o imagine de la discoteca liceului, deși poate Covaci nu ştia că acel liceu (UM 02036 A, conform indicativului militar) a fost prima unitate militară din ţară în care a funcţionat oficial o discotecă, după ce s-au obţinut toate aprobările necesare, şi asta când ajunsesem eu în anul III, deci în 1981, din cauza prea multelor bătăi, unele la sânge, cu boxuri şi cuţite, purtate de noi prin Constanţa, în învoire, la discotecile civile, la Casa d’Italia în special, azi devenită amintire, e o poveste tare cu discoteca aceea, poate o voi relata într-o cărticică pe care mă tot chinui să o scriu dar nu găsesc niciodată răgazul necesar. În fine, am apreciat şi mai mult filmul regizorului Covaci fiindcă acel liceu nu mai există cam de prin 1998 mi se pare, exact din anul când am ajuns eu în presa militară şi-mi făcusem planul să trec pe acolo, să scriu un reportaj, cine ştie ce ar fi ieşit… A rămas numai amintirea şi între puţinele repere materiale şi acest film. Nu mai spun că nici Studioul Cinematografic al Armatei nu prea mai există, ci numai o imitaţie, abia dacă mai sunt în stare băieţii să tragă trei filme pe an, precum cel făcut de Covaci și echipa lui atunci, în 1994. A, era să uit, am revăzut ambele statui, cea a Libertăţii şi aceea a lui Eminescu, de la „marginea” mării, adică cele două repere unde-mi dădeam eu întâlnire, pe rând, prin anul IV, cu o elevă de la Liceul de chimie din Năvodari, Ionela D., din Ovidiu, singura mea idilă demnă de reţinut din toţi cei patru ani petrecuţi acolo. Ca atare, cum să nu apreciez filmul acesta? Firește, pe alocuri mi-a depăşit aşteptările, ca de exemplu felul în care se deschide, cu marea, pescăruşii, trenul etc., pe de altă parte am regretat că n-am fost eu consultant, să-i sugerez regizorului câteva idei. Dar mi-a fost clar că dacă filmul are ceva bun în el, are pentru că Octavian Covaci este el însuși absolvent de liceu militar, că dacă ar fi provenit din altceva, din muncitori mai ales, n-ar fi ieşit nimic. După cum lipsurile (lipsuri din perspectiva mea) se datorează şi faptului că nu a avut un consultant provenit din rândul absolvenţilor acelui liceu. Acel turc simpatic, N.G., pe care-l ştiu foarte bine, un mic oportunist în fond, nu provenea dintre foştii elevi-marinari, ci din altceva, el ştia câte ceva, dar nu ştia esenţialul… Şi ca să fiu explicit cu „lipsurile”, deşi nu este o critică întrucât e clar că militarii-cineaști n-au avut toate condiţiile asigurate să iasă ceva perfect, vreau să punctez totuşi câteva idei pe care eu unul, deşi nu sunt nici pe departe specialist, nu le-aş fi ratat. Așa de pildă, nu au filmat nicio scenă pe timp de iarnă ci mai mult toamna, nu au filmat elevul în intimitatea lui, cu visele lui reale, nu cele propagandistice, nu au surprins nicio tragere reală cu pistolul-mitralieră, fie aceasta și regizată, ci doar instrucţia de front (bună și aceea!), în fine, problema sentimentală, cu „gagicile” adică, este departe de a fi surprinsă la reala ei dimensiune, fie şi poetică. Unele scene trenează, sunt prea cuminţi şi formale când ar fi trebuit să zdruncine, să-ţi taie respiraţia, în fine, nu au sugerat ce vor ajunge acei elevi, mulţi dintre ei comandanţi de cursă lungă, alţii proxeneţi, unul sau doi mari eroi, cei mai mulţi nişte hârţogari îngropaţi prin cabina strâmtă a vreunei fregate ori prin birourile statelor-majore etc. Dar, una peste alta, aşa cum am fost sincer cu critica, sunt şi cu aprecierile: colonelul Covaci, azi rezervist și bunic, alături de echipa sa, între care l-am reținut pe Adrian Leonte, a făcut un film care pe mine unul m-a emoţionat suficient cât să mă determine să scriu această „notă”, fie şi pentru asta şi a meritat „investiţia”. Cândva, dacă am să-l mai revăd cu aceeaşi emoţie, poate că amintindu-mi, voi mai

FOTOTECA ProARME

Constanța, 21 mai 1982, clasa a XI-a B (navigație).

Portret de caricaturist (şi) militar

de **Octavian Covaci**

Numele din cartea de identitate: **CRISTINEL VECERDEA**
Numele de caricaturist: **CRIV**

Ţin să precizez că mai sus-numitul (*foto*), la vârsta de 20 de ani, s-a autoproclamat CARICATURIST. În paranteză a specificat data şi luna: 1 aprilie. Având în vedere că atunci este şi ziua păcălelilor, mi-am spus că „tipu' are umor". În virtutea faptului că „un caricaturist este o simbioză între un grafician şi un bun gazetar", eu îndeplinesc condiţiile de-a mă numi doar grafician. Autobănuindu-mă că aş avea şi eu umor, impulsionat şi de scriitorul Dan Gîju, am pus mâna pe condei să-mi fac debutul de cronicar. Mai aduc precizarea că prezenta cronică este un pamflet şi nădăjduiesc să-l trataţi ca atare.

Bucureşti, 19 martie a.c., timp superb după multe zile cu vreme anostă. Locul: Clubul caricaturiştilor „Sorin Postolache", unde CRIV a ţinut morţiş să-şi serbeze trei decenii şi jumătate de activitate artistică. Unde credeţi? La „locul crimei", acolo unde împreună cu alţi inimoşi – în urmă cu un deceniu – a avut ideea constituirii acestui club bifuncţional. Asistenţa prezentă, formată în marea ei majoritate din caricaturişti, graficieni, oameni de mass-media, dotaţi cu pixuri şi reportofoane, dar fără camere profesioniste de luat imagini. Este mai simplu, mai practic şi mai uşor să ciupeşti imagini cu telefoanele mobile. Bune, proaste sau urâte, nu contează. Să fie, asta contează. A luat cuvântul cine a vrut şi cine n-a vrut. Nimeni nu a tras la ţintă când a aflat că expozantul a fost în Bosnia şi Afganistan. Frica păzeşte bostanii. A pus punctul pe I majuscul Tudor Octavian. Este singurul care vorbeşte frumos. Are arta seducţiei de a se face admirat. Este – sau a fost – un bărbat frumos. Ce-i al său e pus deoparte. Întotdeauna când cineva face pe interimarul ca funcţia de critic de artă mă apucă un dor nebun de maestrul Ion Frunzetti. De la acesta mi-a rămas în minte o replică nemuritoare: „Criticul trebuie să fie ca un câine. Cu cât este mai rău, cu atât este mai bun." T.O. avea pe cap o pălărie din fetru neagră cu boruri mari, ce îi dădea un aer misterios. În timp ce toată asistenţa îşi trecea greutatea de pe un picior pe altul, T.O. testa condiţia/rezistenţa fizică a auditorilor. Cum putea s-o testeze? Simplu, stând pe scaun fără a avea vreo recomandare medicală în acest sens. Nu mi-a spus fiindcă nici nu l-am întrebat ce-a făcut cu acest test. Atunci T.O. (vă rog să nu confundaţi iniţialele lui Tudor Octavian cu Tehnica Operativă cu care securitatea ceauşistă ne asculta pretutindeni, chiar şi în dormitor), ofuscat fiind, nu s-a mai ridicat de pe scaun şi ne-a ţinut prelegerea din poziţia şezut. Pe urmă, graţie prietenului tuturor artiştilor vizuali Constantin Vlădăreanu, s-a trecut la ingurgitarea vestitei pizza udată, ca întotdeauna, cu vin, sucuri colorate pline de E-uri şi apă plată sau „ţepoasă", adică apă minerală carbogazoasă, botezată aşa de primul meu nepot, Filip, pe când nu avea încă trei anişori. Şi acum să revin la subiect.

„Bănăţanul" acesta pârât este ardelean/transilvănean la origine. Acum trăieşte în Lugoj şi jinduieşte după oraşul Sibiu, fiindcă-i *mult mai mare*. Este în ADN-ul fiecărui om să-şi dorească să trăiască din ce în ce mai mult, din ce în ce mai bine şi fiindcă el s-a născut *la zi mare*: 24 ianuarie, dar un secol mai târziu de la *Marea Unire* din 1859, tânjeşte şi la tot ce este *mare*. Să fim înţeleşi de la bun început: la *adjectivul mare*. Să le luăm pe rând:

- În cariera militară a ajuns locotenent-colonel. Dacă n-ar fi fost restructurat în 2001, ar fi ajuns *şi mai mare*.
- În viaţa spirituală a garnizoanei Lugoj ocupă *funcţia cea mai mare*: Şeful Cercului Militar.
- În privinţa pensiei, s-a resemnat. A aflat că pensia *nu trebuie să fie mare*, ci să fie... lungă.
- Cum dă de un weekend liber, şi acesta, *foarte mare*, fuge la prins peşte. Acolo se conduce după principiul: să fie *cât mai mare* şi cât mai mult. Apropo: de la pescuit se întoarce în timp util să mai prindă deschisă vreo cherhana, care mai dă peşte şi pe sub mână. Nu de altceva, dar gura lumii e slobodă, iar oraşul e mic.

În ciuda celor ce se spune despre caricaturişti că sunt „ostaşii zâmbetului", ni se sugerează că realitatea se poate observa în *desenul numărul 1* din care reiese că ei încă mai luptă cu aceleaşi arme ineficiente şi boante. În această situaţie, locotenent-colonelul (r.) CRIV a preluat frâiele. Şi-a scos un caiet – evident – *foarte mare* şi a început să-şi noteze nemulţumirile, doleanţele şi năzuinţele poporului din stradă. Pe scurt, ar cam fi acestea: nu au reuşit pe vremea tovarăşului Ceaşcă să facă o lume mai bună, nu au reuşit să-l croiască nici pe „Omul nou", mai târziu, în democraţie n-au reuşit prin desenele lor să stârpească nimic, nici măcar muştele. De furat se fură în continuare ca-n codru, până şi arme de foc, de la salariat civil până la... În general, dacă ne aruncăm privirea spre *desenul numărul 2*, generalii s-au integrat bine în stârpirea fenomenului de schimburi de tarlale, inclusiv chiar şi un fost ministru al apărării naţionale. Nu s-au luat măsuri necesare de reparare a ministerului apărării naţionale. E vorba de acoperişul sediului, fiindcă prea mulţi de acolo se fac că plouă. Inclusiv cei de la „Mesagerul Kaki" care nu permit introducerea niciunui desen de parcă ar fi cartuşe dum-

dum. Priviţi *desenul numărul 3*. Bref! Să trecem mai departe. În Parlamentul României parcă s-ar fi mutat leprozeria de la Tichileşti. Atâtea lepre sănătoase solicită internarea urgentă – pe banii contribuabililor – în cele mai luxoase hoteluri de pe coastele însorite... Vă închipuiţi de unde. Din păcate, nu mai aveţi de privit la *desenul numărul 4*, întrucât, în urma unui telefon ameninţător venit din partea unuia din Casa Poporului, CRIV şi-a retras desenul. Dar d-aia nu e casă de oameni buni. Monstruoasa odioşenie ceauşistă, casă? Să fim serioşi, ne-ar sta mai bine? Mă mir că, la cât de nesimţiţi şi ipocriţi erau, nu i-au zis bojdeucă. Ar fi fost ceva catifelat şi gingaş ca un bibelou de porţelan bojdeuca lu' nea Nicu şi Lenuţa.

Primirea acelui telefon pe când încă se mai afla sub arme ca ofiţer activ i-a creat artistului CRIV o indispoziţie de câteva zile şi nopţi de frământări. Îl mai mistuia pe dinăuntru şi focul creaţiei. Priviţi *desenul numărul 5*. Este ilustrarea supremă a următorului principiu: „Niciun artist nu poate **reproduce**, nu poate **exprima**, nu poate **oglindi** strict obiectiv realitatea. Artistul **se reproduce**, **se exprimă**, **se oglindeşte** doar pe sine însuşi." Lucrarea numărul 5 mi-a parvenit prin mijloace specifice serviciilor de informaţii. În numele lor, autorul acestor divagări îşi cere scuze deopotrivă atât artistului, cât şi serviciilor de informaţii.

Bref! Trecem mai departe… Se zice că printre atâtea lepre – fără vreo identitate – se găsesc şi senatori şi deputaţi. Unii au făcut armata ca militari în termen, alţii ca terişti, câţiva au fost chiar ofiţeri cu grade superioare şi cu disciplina în sânge. Ce fac ei acolo, citesc presa şi zâmbesc de caricaturile lui CRIV? Când aud de nevoile armatei se adăpostesc sub fotolii, se duc la cafea ori la câte un duhovnic să se spovedească? Se spune că un fost înstelat – de-al nostru în kaki ori din cei cu privirea albastră – ar fi făcut un preinfarct când a aflat că duhovnicul era un SeReIst. Mă bucur nespus când aud că bunele maniere de altădată continuă să se perpetueze.

Plictisit şi obosit de ce a mai auzit şi îngândurat să transforme cât mai repede în imagini, CRIV a transmis tuturor caricaturiştilor următorul ordin: Priviţi *desenul numărul 6*.

CRIV – artist grafic, creator de afişe, calendare, reclame publicitare, desene animate, ilustraţie de carte. A absolvit Școala militara de ofiţeri activi ,,Nicolae Bălcescu” din orașul natal, secţia Finanţe, promoția 1981. Din 1982, este repartizat la Lugoj, ca ofițer financiar. În 1994 este numit la Brigada mecanizată din Buziaş, iar în 1997, datorită unei caricaturi făcute ministrului Apărării Naţionale, Victor Babiuc, este numit şef al Cercului militar din Lugoj. Aici va inaugura Galeria de artă „Armi”, unde au expus şi s-au lansat în lumea artelor plastice mulți caricaturiști și pictori amatori, totodată a organizat manifestări culturale inedite, stabilind relaţii de colaborare cu artişti din Italia şi Danemarca. În 2001 este ,,restructurat”, trecând în rezervă cu gradul de locotenent-colonel. A debutat în caricatură la 1 aprilie 1979, de atunci în palmaresul său figurând zeci de expoziții personale, în majoritatea orașelor importante din România (Lipova, Timișoara, Craiova, Urziceni, Cluj-Napoca, Sibiu, Dej, Oradea, Lugoj, Miercurea-Ciuc, Bistrița, Câmpina) și în străinătate (Austria, Italia, Danemarca, Bosnia, Afganistan, Grecia, Norvegia, Germania. Participările la expozițiile de grup și la saloanele de caricatură organizate atât în România cât, mai ales, în străinătate sunt și mai numeroase, arta lui fiind cunoscută începând din Japonia și terminând cu Brazilia. Este caricaturistul român cu cele mai multe expoziţii în zonele fierbinţi de pe glob: Bosnia 2007 şi 2008, Afganistan 2003 şi 2004, unde a făcut portrete militarilor şi personalului prezent în bazele militare, între altele obţinând Certificatul de apreciere acordat de comandantul bazei militare din Kandahar, colonelul William K. Garret, pentru aportul la ridicarea moralului trupelor din această bază în operaţiune „Enduring Freedom”, precum şi medalia „We will never forget september 11, 2001”, în anul 2004. Caricaturi în colecții particulare din: Argentina, Austria, Australia, Anglia, Afganistan, Belgia, Bosnia-Herțegovina, Brazilia, Bulgaria, China, Danemarca, Egipt, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Italia, Japonia, Kirghizstan, Malaezia, Norvegia, Noua Zeelandă, Olanda, Pakistan, Polonia, Portugalia, Rusia, România, Spania, Suedia, Slovacia, Slovenia, Sri Lanka, SUA, Turcia și Ungaria. A colaborat la peste 30 de publicații din țară și din străinătate, fiind distins cu circa 65 de premii din toată lumea. Caricaturi în volume: *Să râdem de voie* (1991), *Cei trei muşchi tari* (2005), *Careul de aşi* (2011).

